

Energiatakarékos konzervipari gépek

TERMÉKSZERKEZET-ÁTALAKÍTÁS A MOMÁLNÁL

Nem az elmúlt esztendőben kezdtek hozzá a Momál Vas- és Gumiipari Szövetkezetben a termékszerkezet változtatásához, hanem már akkor, mikor rájöttek, hogy egy-két régebben gyártott termékük kezd kiszorulni a piacról, vagy korszerűtlenné vált. A legnagyobb változásról természetesen megint tanuskodik, s ez nemcsak az új termékek, hanem az árbevétel s a nyereség növekedése is igazolja.

Jelenleg 52-fajta gépet készítenek, zömmel az élelmiszer-ipari üzemek részére. Szinte az ország valamennyi konzervgyárával kapcsolatban állnak, s tavaly óta a hűtőipar is a vevők közé tartozik. A Momál szakemberei által gyártott berendezések nem nagyüzemekben használatosak, hanem a kisebb és közepkategóriájú élelmiszer-ipari gyárakban találhatók gazdára. Ez

azért érdekes, mert ez a kategória eddig a hazai piacon hányocikknek számított, s ha ilyen gépekre volt szükség, azt jórészt importból szerezték be.

Tavaly 8,4 millió forint értékű olyan gépet, berendezést gyártottak, amelyek lényegében importot helyettesítették. A szövetkezet — 1987. január 1-jétől kisorsozott — vezetői tudják, hogy a jelenlegi piac még hosszú ideig tartogat lehetőségeket. Vigyáznak is a kapcsolataikra, az általuk gyártott gépeket évente kétszer-háromszor működés közben ellenőrzik a helyszínen, s a lehető leggyorsabban gondoskodnak alkatesz-utánpótlásról is. Nem is panaszkodnak, sőt azzal meg éppenhogy dicsekedniük kell, hogy kapacitásuknak több mint 75 százaléka már az év elején le volt kötve. Ezekben a napokban már az év utol-

só negyedének üzleteivel foglalkoznak.

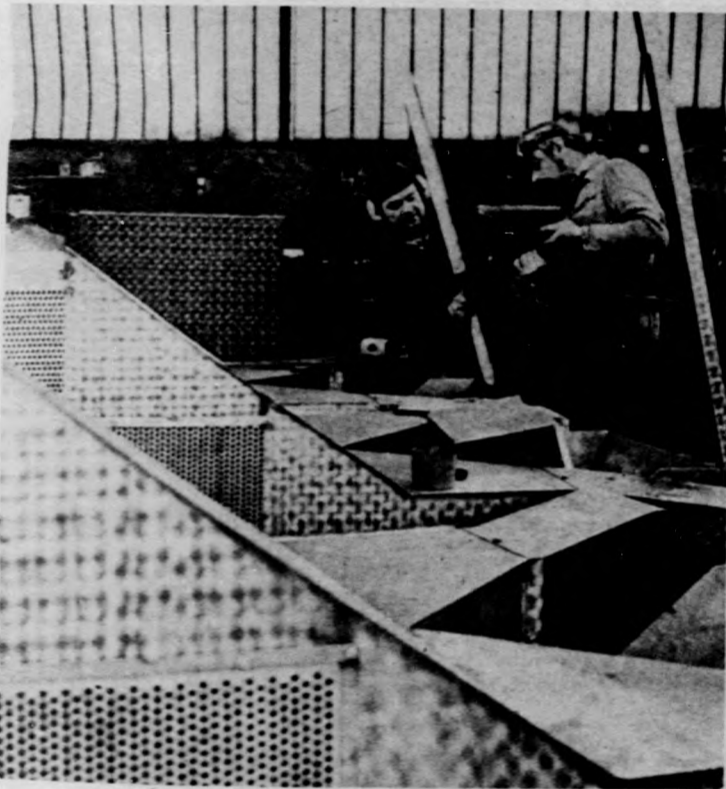
Amennyire lehetőségeik engedik, a műszaki fejlődésre, a beruházásokra is gondolnak. A Bartók Béla úti telephelyen rendezett műhelyek, kizütemek és bennük egyre több új, a munkájukat segítő gép. Tavaly négy milliót költöttek gépek vásárlására, az idén is két-, két és fél milliót szeretnének. Megvan tehát a megfelelő technikai háttér, s igyekeznek a szakmai gárdát is úgy alakítani, hogy az ott dolgozók képesek legyenek eleget tenni az egyre növekvő igényeknek. Hegesztők közül egyre többen szereznek minősítést, ám aki nem akar vagy nem tud haladni, attól előbb-utóbb megválnak.

A kisorsoztatásban fejlesztő tervező gárda nincs, így az ott készülő gépeket különféle irodákkal intézetekkel tervezetik vagy megveszik a dokumentációt. A megrendelés birtokában már a tervezés stádiumában kéri a tervezőket, hogy az új gépek a korábbiaktól eltérően ener-

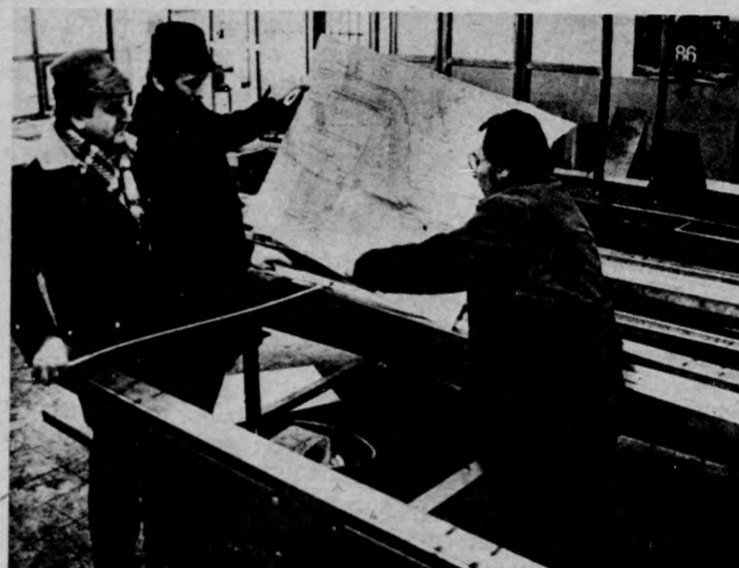
giatakarékosak legyenek. Így az általuk gyártottak között egy sincs, amely elavultnak mondható.

Megfelelő műszaki, technikai háttér, jó partnerkapcsolat, korszerű gyártmány szerkezet, rugalmasság, pontos szállítás. Lehet-e ennyi jót egy üzemről elmondani ma napján? No, azért szépséghibája is van a felsoroltaknak, ugyanis mint megtudtam, ezeken a gyártmányokon nincs mindig olyan nyereség, amely azok értékét, a befektetett munkát megérdemelné. Természetesen nem minden termékénél ez a helyzet, s remélhetőleg csak átmeneti állapotról van szó, hiszen a kisorsoztatást most már egyre jobban ismerik idehaza, s a hírük néhány hónapja külföldre is eljutott: vákuumzáró gépeket kiküldték az NDK-ba, hogy ott egyévi próbaüzemmel bizonyítsa, érdemes megvenni. Egy év múlva tehát kiderül, van-e sikere a debreceni konzervüzemi gépeknek külföldön.

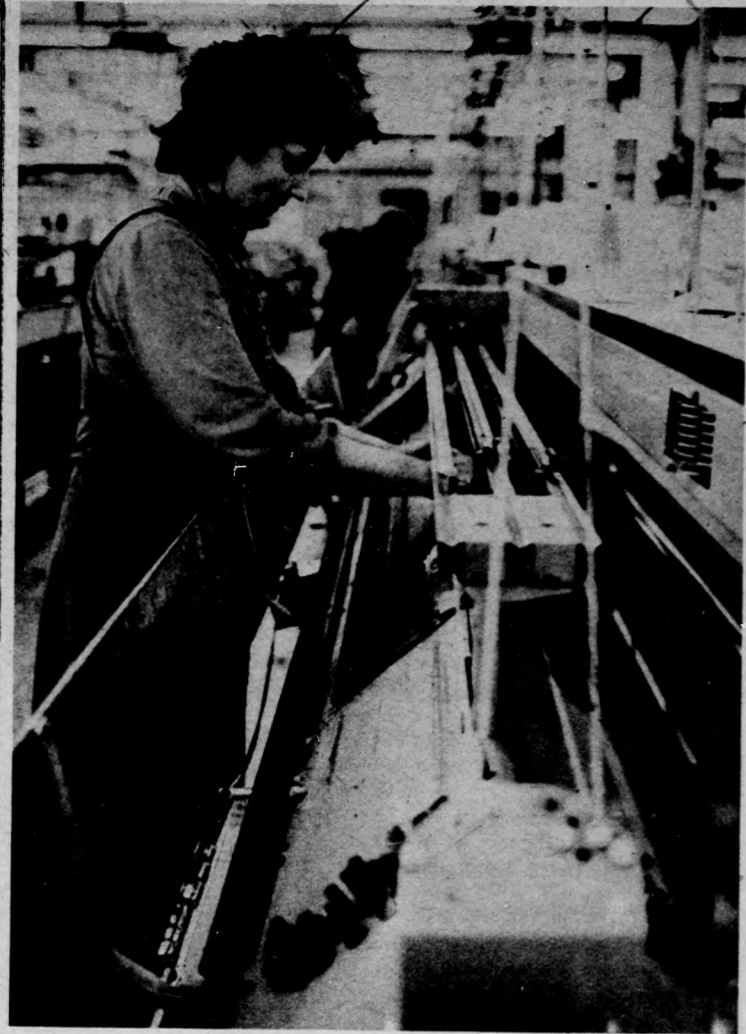
I. G.

Az egyik sikertermék, a légbefúvásos tisztító összeállítása

Műszaki egyeztetés a megrendelővel

A kötöttárugyárban hétfégi munkával pótolják a termelés kiesést

A legnagyobb gondot a szállítás okozza

KÖTÖTTÁRUGYÁR

A hideg napok alatt nem volt gond a Debreceni Kötöttárugyárban a termeléssel. A dolgozók időben beérték a munkahelyükre, és így az üzemeket nem kellett leállítani. Csúpan az ónos eső idején, a múlt héten az azon a csúszós napján okozott körülbelül egymillió forint értékű termelés kiesést, hogy a munkások közül többen nagy késéssel tudták csak felvenni a munkát. Egész üzemrészeket azonban ekkor sem kellett leállítani. Ennek a napnak a termelés kiesését már egy szabad szombaton majdnem pótolták, s tervezik, hogy amennyiben szükséges, még egy hétfégen dolgozni fognak.

A gyár szempontjából a legnagyobb problémát az jeleltette, hogy az ország főtöttárugyárban a termeléssel. A dolgozók időben beérték a munkahelyükre, és így az üzemeket nem kellett leállítani. Csúpan az ónos eső idején, a múlt héten az azon a csúszós napján okozott körülbelül egymillió forint értékű termelés kiesést, hogy a munkások közül többen nagy késéssel tudták csak felvenni a munkát. Egész üzemrészeket azonban ekkor sem kellett leállítani. Ennek a napnak a termelés kiesését már egy szabad szombaton majdnem pótolták, s tervezik, hogy amennyiben szükséges, még egy hétfégen dolgozni fognak.

MŰANYAG-FELDOLGOZÓ

A város szélén lévő gyárat csaknem fél méteres hó a rendkívüli idő első délelőtti jén elzárta volna a külvilágtól, ha a repülőtéren szovjet alakulat negyven katonája a gyári dolgozókkal közösen, néhány óra alatt nem tisztítja meg a gyárhoz vezető közlekedési utakat. Így egy hétig a termelésben semmiféle fennakadás nem volt, csúpan a készáru kiszállítása szünetelt.

A város szélén lévő gyárat csaknem fél méteres hó a rendkívüli idő első délelőtti jén elzárta volna a külvilágtól, ha a repülőtéren szovjet alakulat negyven katonája a gyári dolgozókkal közösen, néhány óra alatt nem tisztítja meg a gyárhoz vezető közlekedési utakat. Így egy hétig a termelésben semmiféle fennakadás nem volt, csúpan a készáru kiszállítása szünetelt.

Szerencse volt, hogy a raktárban elegendő alapanyag állt rendelkezésre, igaz, az utolsó napokban a pvc-por-készlet már kimerül- lőfélben volt. Ám mielőst megindultak a BVK-tól a tartálykocsik, igyekeztek annyi alapanyagot rendelni, hogy bőven legyen tartalék is.

Jelenleg a gyárban a szovjet exportra készítenek pvc-csőveket, a tőkés piacokra ládák, belföldre háztartási eszközök és ugyancsak ládák gyártása van folyamatban. A termelésben fennakadás most sincs, de a gyáron belüli szállítás nehézkes, mivel a targoncák többsége a hideg és a rossz útviszonyok miatt felmondta a szolgálatot.

Folyamatos a szállítás a műanyaggyárból

Magyar-bolgár árucseré-forgalmi megállapodás

Veress Péter külkereskedelmi miniszter meghívására két napos munkalátogatáson hazánkban tartózkodott Hrisztov, a Bolgár Népköztársaság kereskedelmi minisztere. A két miniszter áttekintette a nemzetközi kereskedelem aktuális kérdéseit, és megbeszélést folytattak a magyar-bolgár gazdasági együttműködés és árucseré-forgalom továbbfejlesztésének lehetőségeiről.

A bolgár miniszter itt-tartózkodása során Ambrus János és Marin Marinov miniszterhelyettesek aláírták az 1987-re vonatkozó magyar-bolgár árucseré-forgalmi jegyzőkönyvet, melynek előirányzatai mintegy 440 millió rubel értékű összeforgalomra adnak lehetőséget.

A dokumentum aláírásánál jelen volt Veress Péter, Hrisztov Hrisztov és Venelin Koczev, a Bolgár Népköztársaság budapesti nagykövete. (MTI)

Állategészségügy Hajdúszoboszlón

Az elmúlt években Hajdúszoboszlón nem volt tömeges állatmegbetegedés, ami első sorban az ország járványmentességének köszönhető. A gazdaságok így megmenekültek a nagy kárt okozó elhullástól. A betegségek felszámolása nemcsak az állategészségügyi szolgálat munkájának eredménye, hanem az egyre nagyobb felelősséggel dolgozó állattartóké is. Az a cél, hogy az állategészségügyi ösztársadalmi feladattá válják, s mindinkább nagyobb hangsúlyt kap a megelőzés.

Ugyanakkor gondot okoz, hogy az eddig első sorban a nagyüzemekben észlelt betegségek — a kihelyezési akciók után — a háztájiában is előfordulnak. Gyarapszik a tárgyi feltételek hiányával küszködő, a szükséges szakmai ismeretekkel s kellő szorgalommal nem rendelkező állattartók száma. Sok esetben a kihelyező gazdaságok sem körültekintőek, mert nem győződnék meg a tartás alapvető feltételeinek meglétéről. Javítani kell a nagyüzemek és a háztáji kapcsolatát, hisz előbbiek integrációs tevékenységük során jelentős mértékben növelik a háztájiában a vágóállat-tenyésztést.

A kedvtelésből tartott állatok száma fokozatosan nő. Veszettség ellen minden évben mintegy tíz százalékkal több ebet oltanak be. Továbbra sem csökken a gazdátlanul kóborló kutyák, macskák száma. Különösen az üdülők környékét kedvelik, ahol a vendégek „gondoskodnak” róluk. Ebőség

széirás az utóbbi években nem volt, az újabb szabályozás ezt a tanács feladatává tette. A pontos ebnyilvántartáshoz, a veszettség elleni védőoltás hiánytalan elvégzéséhez, a gazdátlan állatok közterületen való kóborlásának megakadályozásához rendkívül nagy közegészségügyi érdek fűződik. Megépült a betonozott állattetemtároló, ahová összegyűjtik az elhullott állatokat, de környezetvédelmi szempontból szükséges lenne ennek mihamarbbi bekerítése.

Az élelmiszer-higiéniai és minőségfelügyeleti munka része az állati eredetű élelmiszerek ellenőrzése. A talaj-növény-állatember táplálkozási láncolatában minden egyes változásnak alapvető hatása van a másikkra és végső soron minden változás az élelmiszerek tartalmában tükröződik vissza. Így befolyásolják az élelmiszerek minőségét a takarmányszennyező kémiai anyagok, a felhasznált növényvédő szerek, a takarmányhoz tudatosan kevert biológiai ható kémiai anyagok, s a felhasznált gyógyszerek. A fentieknek például a selejtválasztás esetében is jelentősége van, amikor is a fiatal korban levágtott állat húsaiban az emberi egészségre ártalmas maradékok halmozódnak fel.

Fontos feladat a kereskedelembe kerülő élelmiszerek vizsgálata, higiéniai ellenőrzése. Ezt a munkát a debreceni élelmiszer-higiéniai kirendeltség állatorvosai szűrőpróbaszerűen végzik. 1986-ban 47 egységet 173 alkalommal ellenőriztek.

Debrecen. Felelős: [Név] forint

Egy hét a világpolitikában

VASÁRNAP: Pekingben Csao Ce-jang ügyvezető főtábornok fogadja Havasi Ferencet, hivatalos látogatásra hívják meg Kádár Jánost, illetve a Kínai Kommunista Párt főtábornokát — A tüzszelést tartó ecuadori elnök visszanyeri szabadságát, a parlamentben többségben levő ellenzék bírálja az államfő politikáját — II. János Pál pápa fogadja Husszeint Jordániai királyt.

HÉTFŐ: Gorbacsov üzenete a hatokhoz, a leszerelési erőfeszítések folytatását sürgetve — Martin Luther King-emléknap az Egyesült Államokban — Hírek puccszervezkedéséről a Fülöp-szigeteken.

KEDD: A tízek (nyolc latin-amerikai ország külügyminisztere, valamint az ENSZ és az AASZ főtábornok) körutat tesznek öt közép-amerikai országban, a közvetítés nem tudta megoldani az ellentétet, de tovább szorgalmazzák a politikai rendezést — Szaúd-Arábia olajminisztere Moszkvában tárgyal — Pakisztánban, az Afganisztánnal kapcsolatos problémákról tárgyal (külön-külön) a szovjet és az amerikai külügyminiszter-helyettes.

SZERDA: Leteszi az esküt az új osztrák nagykoalíciós kormány — Külügyminiszterünk, Várkonyi Péter norvégiai megbeszélései — A KGST Végrehajtó Bizottságának 122. ülése Moszkvában — Ellentmondó jelentések Stockholmból a Palme-gyilkosság ügyében folytatott nyomozásról, letartóztatások, szabadon bocsátások.

CSÜTÖRTÖK: Viharok a SALT-szerződés körüli, Weinberger vadaskodása, határozott szovjet elutasítás — Genfben a nukleáris kísérletek eltiltásáról tanácskoznak a Szovjetunió és az Egyesült Államok megbízottjai — Választások előtti televíziós vita az NSZK-ban.

PÉNTEK: A szocialista országok pártjainak központi bizottsági titkárai értekezletet tartanak Varsóban — Változatlanul súlyos harcok Irak és Irán között — Kuvaitban előzetes tanácskozásra gyűlnek össze az iszlám konferencia külügyminiszterei a hétfői csúcs előtt.

A HÉT 2 KÉRDÉSE

1 Milyen új elemek jelentkeztek a kelet-nyugati tárgyalásokon?

Az időszerű kifejezés módjával élve: Genfben, a diplomata, a héten mintaszerűen kihasználta a munkaidőjelöltet. A szokásos heti egy összejövetel helyett két alkalommal találkoztak a Szovjetunió és az Egyesült Államok képviselői. Erre természetesen külön megállapodás született, akárcsak a delegációvezetők szintjének emelésére. Mindez jelezte, hogy bizonyos gyorsítás történt, s közben megszorodtak a hírek, vagy inkább nevezük a jelentéseket kombinációknak egy esetleges „reykjaviki típusú” újabb munkacsúsról. Figyelemre méltó a jugoszláv bejelentés, miszerint déli szomszédunk, Brioni szigetének kiváló diplomáciai körülményeit említve, szívesen lenne házigazdája egy Gorbacsov-Reagan találkozóknak, s egy ilyen lehetőség a Nakaszono japán kormányfővel folytatott tanácskozások során is felvetődött.

Az igazi kérdés mégsem a tárgyalások tempója vagy a kedvező színhely, hanem a kölcsönös politikai akarat a meggyezésre, a holtponton való elmozdulásra. (Ez volt a lényege annak az üzenetnek is, amelyet a szovjet pártfőtábornok a hatokhoz intézett az érdemi fegyverzetkorlátozási megbeszélések továbbvitelére.) Addig tehát kevés értelme van a „csúcstalálásoknak”,

A fegyverzetkorlátozási téma-körkép teljességéhez tartozik, hogy a minap fővárosunkban — a budapesti felhívás színhelyén — tanácskozott a Varsói Szerződés tagállamainak munkacsoportja a hagyományos fegyverek csökkentésének lehetőségeiről, ami különösen időszerű a bécsi Európa-találkozó újabb fordulója előtt. Más fontos egyeztető megbeszélésekre is sor került a szocialista országok között. Varsóban az ideológiai és külügyi kérdésekkel foglalkozó központi bizottsági titkárok, Berlinben a külügyminiszter-helyettesek találkoztak.

2 Miért élénkült meg a harcok az öböl mentén?

Egy hónap alatt három nagy iráni offenzíva indult, egy a középső fronton, Bagdad magasságában (a fővárostól mintegy 150 kilométernyi távolságban), a másik kettő délen, Bászra körül. A bekezdésben egy és negyedmillió katonával Irak második legnagyobb települése, eddig is lőtávolon belül volt, de most határától tíz kilométernyire húzódik a frontvonal.

Korábbi bejelentésekkel ellentétben, Teheránban most nem szólnak a végső, döntő erőfeszítésről, hanem az iraki hadsereg felmorzsolását említik célként. A jelekből, azonban úgy ítélik meg a katonai szakértők, hogy kedvezőnek tartanak Bászra bevetését, ez lélektilag-politikailag mozgósítaná az országot, s hozzásegítené az utolsónak remélt offenzívához.

Kérdés természetesen, hogy lehet-e katonai döntést kicsikarni a 77 hónapja folyó háborúban? Általános vélemények szerint nem, s a veszteségek növekedése ellenére (a két fél adatait összesítve egymillió-százezer halottal) sok tekintetben patthelyzet mutatkozik. Változatlanul időszerű tehát a néhány nappal ezelőtt közzétett szovjet kormánynyilatkozatot, amely politikai, tárgyalásos rendezést sürget. Közvetíteni próbál az iszlám konferencia szervezete, de ezt csaknem lehetetlen teszi, hogy a hét-főre tervezett csúcsertekezlet, az eddigi bejelentések szerint, Irán hiányozni fog. A politikai megoldás annál fontosabb és sürgetőbb követelmény, mert több nyugati lap értesülése szerint nagyarányú amerikai flotta- és légerő-összevonások várhatók a térségben. (Az iráni titkos kapcsolatok után Washington most Irak veszélyeztettségére hivatkozva...) A frontok felélénkülése tehát — minden jel szerint — semmit sem old meg, viszont tovább bonyolítja a helyzetet.

Réti Ervin

Hivatalba lépett az osztrák nagykoalíciós kormány. A képen: Vranitzky kancellár és Mock alkancellár Waldheim államfő (balra áll) jelenlétében aláírják az eskü szövegét (Fotó: AP — MTI — KS)

Havasi Ferenc Japánban

Tokió, 1987. január 23. (MTI) — Havasi Ferenc, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára pénteken korai reggel Japán legtekintélyesebb gazdasági napilapjának adott interjút, majd Szaito Eisiroval, a Japán Gazdasági Szervezetek Szövetségének elnökével tárgyalt. Ezután a magas rangú magyar politikus munkacsoporttal találkozott a japán gazdasági és pénzügyi élet vezetőinek egy csoportjával.

Nakaszono Jaszuhio miniszterelnök hivatalában tett látogatásakor a magyar politikus megerősítette a japán kormányfő budapesti látogatására szóló meghívást. Délután Kuranari Tadasi külügyminiszter és Abe Sintaro, a kormányzó Liberális Demokrata Párt Végrehajtó Tanácsának elnöke is fogadta a magyar vendéget. Este a Japán-Magyar Gazdasági Klub fogadást adott a magyar küldöttség tiszteletére.

Havasi Ferenc szombaton Cukubát, Japán leghíresebb tudományos- és kutatóvárosát keresi fel.

Befejeződött Varsóban a KB-titkárok tanácskozása

Hazaérkezett a MSZMP küldöttsége

Varsó, 1987. január 23. (MTI) — Varsóban pénteken befejeződött a szocialista országok testvérpártjai ideológiai és külügyi kérdésekkel foglalkozó kb titkárainak csütörtökön kezdődött tanácskozása. A tanácskozásról közleményt fognak kiadni.

Péntek este hazaérkezett a lengyel fővárosból Berecz János és Szürös Máttyás, az MSZMP KB titkárai, akik az MSZMP képviseletében részt vettek a szocialista

országok testvérpártjai központi bizottsági ideológiai és külügyi titkárainak tanácskozásán Varsóban. Kiseretükben volt Lakos Sándor, az MSZMP KB tagja a Pártélet felelős szerkesztője, Barabás János és Ósi István, a KB osztályvezető-helyettesei, valamint Tabajdi Csaba, a KB osztályvezetője. A küldöttség fogadására a Feriegyi reulötéren megjelent Tadeusz Czechowicz, a Lengyel Népköztársaság magyarországi nagykövete.

Nemzetiségi szövetségek tanácskozása

Az anyanyelvi kultúra ápolását, a nemzetiségi tudat erősítését tekintve legfontosabb feladatának a továbbiakban is mind a Magyarországi Déléslávok mind a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetsége. Ez hangsúlyozták országos választmányaiak pénteken tartott ülésén.

A szövetség figyelemmel követi az óvodai anyanyelvi foglalkozások megszervezését, pályázatot hirdet a két-nyelvű oktatás módszertanának kidolgozására, s felhívja a fiatalok figyelmét a horvátországi és szerbhorvát és a szlovén nyelvű tanulmányok lehetőségére a hazai és a jugoszlávai főiskolákon, egyetemeken.

Kádár János Urho Kekkonenről

Helsinki, 1987. január 23. (MTI) — Kádár Jánosnak Urho Kekkonenről, a néhai finn államfőről szóló visszaemlékezéseit közli a több mint százezer példányszámú finn képes társadalompolitikai hetilap, a Suomen Kuvalehti e héten megjelent száma. Az írás Finnország, az európai együttműködési folyamat és a finn-magyar kapcsolatok fejlődésére nagy befolyással gyakorló államférfiként emlékezik meg Kekkonenről.

Ülést tartott a KNEB

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság — Ballai László elnökletével — pénteken ülést tartott. A testület megvitatta és elfogadta a lakásépítések minőségéről, a szavatossági kötelezettségek teljesítéséről készített vizsgálati jelentést, s úgy döntött, hogy azt a kormány elé terjeszti. Ezután a KNEB jóváhagyta az elektronikai alkatrészek és részegységek központi fejlesztésének programjának végrehajtását áttekintő téma-vizsgálat munkatervét, majd egyéb ügyeket tárgyalta.

A most kezdődő országos téma-vizsgálat során a népi ellenőrök arra keresik a választ, hogy mennyire tervszerűen halad az elektronikai alkatrészek és részegységek központi fejlesztési programjának végrehajtása, illetve milyen intézkedések szükségesek sikeres megvalósításához a hetedik éves tervidőszakban. A KNEB-vizsgálat elő kívánja segíteni a program céljainak elérését. A népi ellenőrök vizsgálata várhatóan hozzájárul ahhoz, hogy a kutatás, a fejlesztés, a gyártás és az értékesítés szervezésével, korszerű technológiák és megoldások alkalmazásával javuljon az elektronikai termékek versenyképessége, határozottabban korszerűsödjen a termékszerkezet, az eddiginél nagyobb mértékben érvényesüljenek az elektronika alkalmazásának hazai előnyei.

A vizsgálat kiterjed a központi fejlesztési program végrehajtását irányító intézményekre, köztük az Ipari Minisztériumra, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottságra, a Magyar Tudományos Akadémiára. Az ellenőrök nagy figyelmet fordítanak a felső szintű döntéseket megalapozó tanulmányok és a meglévő dokumentumok hasznosítására. A helyszíni vizsgálatok februárban kezdődnek, s a fővárosban, illetve négy megyében 26 vállalatra terjednek ki.

A fővárosi és a megyei népi ellenőrök tavaly megvizsgálták, hogy az állami ellenőrző szervek munkájukban miként hasznosítják

Tanácskozás az SZKP KB-ban

Moszkva, 1987. január 23. (MTI) — Az SZKP Központi Bizottságában pénteken tanácskozást tartottak annak a tavalyi KB-határozatnak a megvalósításáról, amely célul tűzte ki a mezőgazdasági munka termelékenységének a munkaszervezés észszerűsítése és a gazdasági önelszámolás révén való emelését.

A tanácskozást, amelynek munkájában a párt és az állami vezetés számos tagja vett részt, Mihail Gorbacsov, az SZKP KB főtábornok nyitotta meg. A beszámolóit Viktor Nyikonorov, a KB titkára tartotta, s az élelmiszer-gazdaság potenciáljának hatékonyabb kihasználásáról folytatott vitában felszólalt Jegor Ligacsov, az SZKP KB PB tagja, a KB titkára is.

A vita eredményeit Mihail Gorbacsov összegezte.

A tanácskozás részleteiről közleményt hoznak nyilvánosságra.

Kapcsolattelvet az emberrablókkal

Helmut Kohl nyugatnémet kancellár csütörtökön éjjel megerősítette, hogy a bonni kormány megpróbál kapcsolatba lépni a Bejrútban túlszóló elrablókkal. Egy választási televíziós vitában Kohl részletek említése nélkül közölte, hogy a kormány most építi ki a tárgyalási csatornákat.

Ismeretlen fegyveresek Libanonban a múlt szombaton rabolták el Rudolf Cordest, a Hoechst konzern alkalmazottját, kedden pedig eltűnt Alfred Schmidt, a Siemens mérnöke. A bejrúti rendőrség szerint őt is elrabolták.

Forgalmirend-változás Debrecenben

Ma, január 24-én nyolc órától január 26-án 14 óráig a Cseteme utcán a Hájó utca és a Honvéd utca közötti szakaszon az osztló pályás úttest keleti oldalát hibaellenőrzés miatt lezárják, ezért a kétirányú forgalmat a nyugati pályára terelik át, ahol így a megszokott egyirányú forgalom helyett kétirányú forgalom lesz. A Debreceni Városgazdálkodási Vállalat kéri az arra közlekedőket, hogy a szokásosnál is óvatosabban legyenek.

Útra ké...

A m... A GÖC

Jelentősen utóbbi időben Görögországból kilépőt kérő jelenség nem...

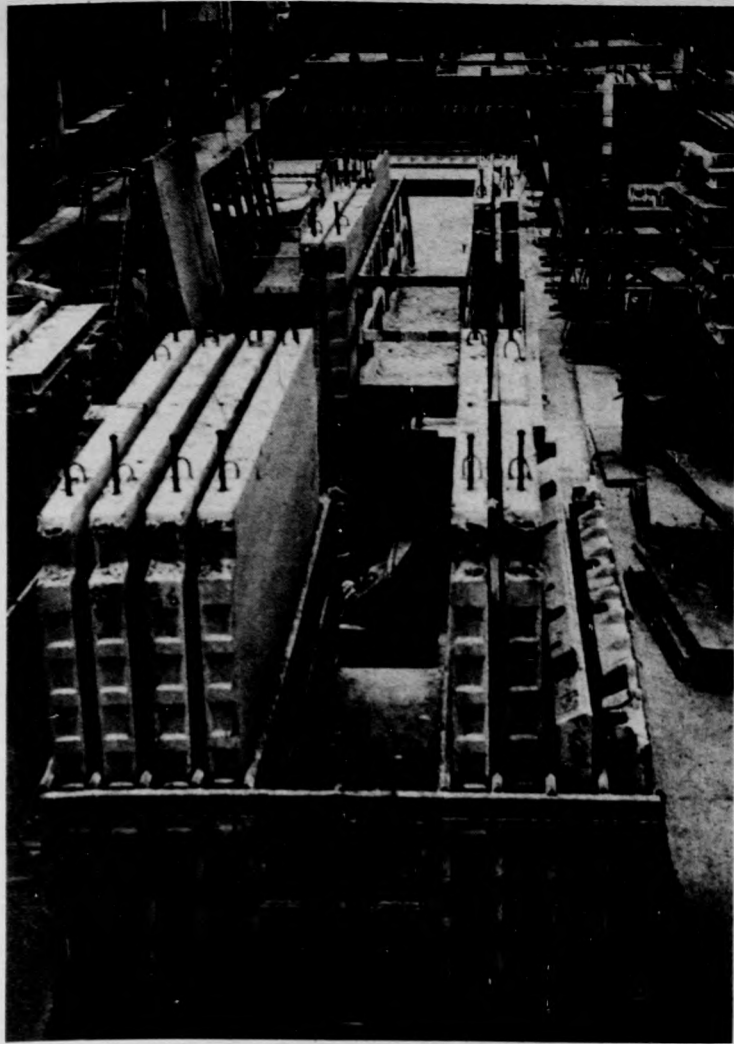
Nagyob...

Magánképpen kívüli esetben a kiesett időt utólag le kell munkahelyi lyes felelősséget vállalni a kilépőkre is, ilyen célból például vállalat vagy netán Nem lehet... írni a forma ahogyan az akadt példa, az a ledolgozott szigorított... pontosan a hánytól hány le valaki... időt. A nyilv... tászoigalat... és természet... helyi vezető... Azért adódna... esetek, amik... kaidó alatt... tézni valami... a gyerek va... lan esemény... a problémák... de ekkor sin... szabály alól... ányaszt pótl... dig munkáva... netán szomb...

Sokat segít... hogy péld... szűrő egy hét... gyárba, így... megejteni ez... gálatot. A re... abban segít... alkalommal... belül végzi... zolványok ér... az útlevelek

A nagyszerű... egység term... hász György... elenyésző... pók ügyében.

— Ebben szerepet játszik dolgozók két... műszakban... könnyebb... hogy munka... tézzék ügyeik... te csak abbé... hivatalos ide... és ehhez min... mazkodni kel... szereldében... zó, előfordul... déből, óvodáb... fon, belázasó...

Útra készen a panel

(Fotó: Kőszeghy György)

A városi pb megtárgyalta Differenciálódnak az ipari szövetkezetek

A kisszövetkezetek gyorsan növekednek

Sokakat érintő izgalmas témát tárgyalt a napokban az MSZMP Debrecen Városi Bizottsága. A város és a városkörzeti ipari szövetkezeteinek tevékenysége számokkal ugyan mérhető, de aligha kell bizonygatni, hogy a tényleges termelési értéknél sokkal fontosabb szerepet játszanak a lakosság ellátásában, az igények kielégítésében. Hiszen a szolgáltatások alkalmával a város és a városkörzet majd minden lakója évente többször is találkozik az ipari szövetkezetek tevékenységével. Mindenkinek van tehát véleménye arról, hogy hogyan dolgoznak ezek a gazdálkodó egységek.

A szövetkezetek helyzeténem reális megítéléséhez több olyan lényeges változást kell figyelembe venni, amelyek az utóbbi években jelentős módosulást okoztak az évtizedek alatt kialakult szerkezetben, a tevékenységi körökben. Legelőször is a kisszövetkezetek és egyéb kisebb gazdálkodó szervezetek létrejöttét kell említeni. Hiszen ezek néhány évvel ezelőtt gyökeres fordulatot jelentettek az ipari szövet-

kezeti mozgalomban. Nemcsak azzal, hogy a korábban Debrecenben és környékén tevékenykedő hagyományos szövetkezetek közül 7 kisszövetkezetté alakult át. Az is figyelemre méltó, hogy a tervidőszak végén, 1986 elején már tizennyolc kisszövetkezet tevékenykedett Debrecenben és környékén.

Az új gazdálkodási formák más területen viszont konkurenciát jelentettek és jelentenek az ipari szövetkezeteknek. A megalakult és gomba módra szaporodó gazdasági munkaközösségek, mezőgazdasági termelőszövetkezeti szakszervezetek, nem egy alkalommal pusztán a kedvezőbb adózással, a nagyobb bér fizetésének lehetőségével voltak versenyképesebbek, s okoztak számottevő munkaerő-vándorlást nemcsak a szövetkezeti mozgalomban.

A korábbinál nagyobb verseny sok helyütt hatékonyabb munkára ösztönözte az ipari szövetkezeteket is. A városi pártbizottság elé terjesztett jelentés ezt így summázza: „A piaci feltételek szigorodása arra ösztönözte az ipari szövetkezeteket többségét, hogy gazdálkodásukban a korábbi mennyiségi szemlélet helyett a minőségi követelményeket helyezték előtérbe. Ennek következtében javult a termékek minősége, esztétikai színvonala.

Érezhetően megelégnék az üzletpolitikai, jobb volt a vevők igényeire való alkalmazkodás.”

Alacsony keresetek

Debrecenben és környékén a feldolgozóiparban 12, az építőiparban 14, a szolgáltatási iparban 12 gazdasági egység tevékenykedik, s a város teljes termelésének hét százalékát érik el. Ez a hét százalék azonban rendkívüli módon differenciálódott.

Nehéz helyzetbe az építőipari ágazatba sorolt szövetkezetek kerültek. Nyilvánvaló, hogy a visszafogott beruházási helyzet náluk érezhetően leginkább hatását. A piaci körülmények kedvezőtlen alakulása, az ágazatban mutatkozó létszámihiány, az erős konkurencia is közrejátszott abban, hogy a termelés 1980-hoz viszonyítva '85 végére mintegy 16 százalékkal csökkent, s kapacitásukat nem tudták lekötni felújítási munkákkal sem.

A hagyományosnak tekinthető szövetkezeti területen a Debreceni Művészeti Fotó Kisszövetkezet dinamikus fejlődött, a fodrász-ipari szövetkezet pedig csak mérsékelt növekedést ért el. A hagyományos ágazatban kedvezőtlen tapasztalatokról is szó esett a pártbizottság elé tárt jelentésben, s a pártbizottsági ülésen.

„A foglalkoztatott létszám részben a nem kielégítő kereseti lehetőségek és a kis szövetkezetek létrehozása miatt valamennyi ágazatban számottevően csökkent, illetve átcsoportosult. Igen pozitívnak tulajdonítható viszont, hogy a jelentős létszámcsökkenés ellenére a termelés, illetve a termelékenység növekedett. A tervidőszakban a hagyományos szövetkezeteknél a dolgozók kereseti színvonala

az állandó növekedés ellenére is jelentősen elmaradt az állami vállalatokétól.”

A teljes munkaidős létszám 1980-ban meghaladta a 6000 főt, az elmúlt esztendőben pedig mintegy 4500 tagja, illetve alkalmazottja volt a hagyományos szövetkezeteknek. Még ha azt is figyelembe vesszük, hogy a kisszövetkezeteknél megközelítően 700-an tevékenykednek, akkor is látszik egy jelentős elvándorlás.

Az ipari szövetkezeteknél dolgozók keresete a statisztikai adatok tanúsága szerint az utóbbi években elég dinamikus módon növekedett. A százalékokban megmutatózó fejlődés azonban eltakarja az 55 ezer forint körüli keresetszínvonalat, ami nem mondható túlságosan soknak.

A feldolgozóiparban tevékenykedő szövetkezetek meg-

éreztek a külpiac kedvezőtlen változásait. Különösen a könnyűipari ágazatban volt jelentős a piac okozta hatás, aminek következtében egy-két helyen — például a Debreceni Minőségi Szabó Ipari Szövetkezetnél — jelentős termelési gazdálkodási nehézségek mutatkoztak.

A város és a városkörzeti területén az utóbbi években — nemcsak a szövetkezeti mozgalmon belül — a kisszövetkezetek érték el a legdinamikusabb növekedést. Nemcsak amiatt, mert újabb és újabb egységek alakultak; az évek óta kisszövetkezeti formában gazdálkodó egységek is jól használják ki a számukra kedvezőbb szabályozást. Termelésük alapján külön is érdemes megemlíteni a Trapéz építőipari, a ruházati és szolgáltató és az alufarika kisszövetkezetet.

A politikai munkában van mit javítani

A differenciálódásra utal, hogy az elmúlt esztendőben eltérő mértékben változott a szövetkezetek nyeresége. A szolgáltatás területén már a kisszövetkezeteké a meghatározó szerep. A várható mérlegek előzetes számításai arra utalnak, hogy mintegy hét százalékkal növekszik a kisszövetkezetek nyeresége, eléri a hétmillió forintot. Ugyanakkor a hagyományos szövetkezetek hárommilliónyit nyereséget produkálnak.

Az építőiparban a kisebb egységek az előző évi, közel 32 millió nyereséget valamelyest tudták növelni. A hagyományos szövetkezetek helyét mutatja, hogy az 1985. évi 10 millió forintnyi nyereség ugyan 16 és fél millióra növekszik, de ez a tervezettnél mintegy 60 százaléka.

Az ipari ágazatba sorolt gazdálkodó egységek közül a kisszövetkezetek a maguk 78 millió nyereségével már összemérhetők a hagyományos szövetkezetek 158 milliójával. Az összkép végül is azt mutatja, hogy a hagyományos szövetkezetek nyeresége több mint két százalékkal elmarad az előző évitől, addig a kisszövetkezeteké több mint tíz százalékkal növekszik.

A gazdasági feladatok

Hajdú István

TISZTELT PÁRTBIZOTTSÁG!

A korábbinál sokkal keményebb munkára van szükség

Hozzászólásom elején arra szeretnék utalni, hogy a város termeléséből hét százalékkal részesedő ipari szövetkezetek az emberek mindennapi életében ettől lényegesen nagyobb arányban „szerepelnek”. Talán ebből is fakad, hogy a szövetkezeteket gyakran éri kritika a kétségtelenül meglévő hiányosságok miatt. Én úgy érzem, hogy a pártbizottság elé tárt jelentés jól tárta fel a kedvezőtlen körülményeket: a nem túlságosan magas fizetést, egyes helyeken a gépesítettség alacsony színvonalát, másutt a konkurencia erősödését, vagy éppenséggel a külgazdasági helyzet kedvezőtlen alakulását.

Az előbbieket mellett is említésre méltónak tartom, hogy a hagyományos szövetkezetek egy részénél tapasztalható belső feszültségek mintegy két-három éve alakultak ki. A korábbi szabályozás lényegesen több pénzt hagyott a kasszában, több beruházásra volt lehetőség, pénzügyileg stabilabbak voltak a szövetkezetek. Talán ennek is tulajdonítható, hogy egy-két helyen elkenyermesedett a vezetés, s most sokkal keményebb munkával kell a valamikor meg nem tett lépések miatti lemaradást pótolni.

A szövetkezeti mozgalomban van igény a felzárkózásra. Valamennyien tudjuk, hogy előbb kell többet dolgozni, jobban termelni; s csak utána elvárni a magasabb keresetet. De a jobb termeléshez — különösen ott, ahol konkurencia van — azonos gazdálkodási feltételek kellenének. Minél később teremtik meg ezeket az azonos feltételeket, annál később várható figyelemre méltó előrelépés.

Jámbor Gyula,
az ipari szövetkezetek pártbizottságának titkára

A munkaidőalap védelmében

A GÖCS-ben a kölcsönös érdekelttség segít

Jelentősen csökkent az utóbbi időben a Magyar Gőrdülőcsapágó Művekben a kilépőt kérők száma. Ez a jelenség nem egészen a köz-

ponti intézkedésekre született válasznak tudható be; már korábban lépéseket tett a nagyüzem, s ehhez igazodtak a dolgozók is.

intéznük, ezt szintén méltányoljuk, támogatjuk. A taggyűléseket, a szakszervezeti üléseket, KISZ-rendezvényeket szintén próbáljuk úgy ütemezni, hogy olyan időpontban legyenek, amikor viszonylag kevés embert kell a termelésből kivonni ilyen okból. Aki viszont a gyáron kívül végez közéleti munkát, igyekszik úgy szervezni, hogy ne a termelőmunka rovására legyen távol.

Lehet, hogy a kép túlságosan szép, az azonban mindenképp tény, hogy a kevés hiányzás a kölcsönös érdekelttségnek tudható be.

Igy nyilatkozott erről Gellén Sándor gépbeállító és Marcsek Mihály betanított munkás is.

Nagyobb a szigor

Magánkilépőt csak rendkívüli esetben lehet kérni és a kiesett időt előre vagy utólag le kell dolgozni. A munkahelyi vezetők személyes felelőssége megnövekedett azzal, hogy a hivatalos kilépőkre is rá kell írni: milyen célból távozik valaki; például vállalati ügyet intéz, vagy netán idezést kapott. Nem lehet „büntetlenül” ráírni a formanyomtatványra, ahogyan arra korábban akadt példa, hogy a hiányzás a ledolgozott idő ellenében történt. Az ellenőrzés szigorodott: minden esetben pontosan vezetik, mikor, hánytól hány óráig dolgozta le valaki ezt a bizonyos időt. A nyilvántartást a portaszolgálat pontosan vezeti és természetesen a munkahelyi vezetők is ellenőrzik. Azért adódhatnak rendkívüli esetek, amikor mégis munkaidő alatt kell, lehet elintéznünk valamit, megbetegszik a gyerek vagy egyéb váratlan esemény adódik. Ezeket a problémákat méltányolják, de ekkor sincs kivétel a szabály alól, miszerint a hiányzást pótolni kell, mégpedig munkával, munkák után, netán szombaton.

Természetesen ilyen esetben mindenkit elengedünk, ám ha nem kerül táppénzre az anya, utólag ledolgozza a hiányzást. Mivel nálunk a munkások 80 százaléka teljesítménybérben dolgozik voltaképpen anyagi vonzata is van annak, ha hiányzik valaki. Épp ezért inkább műszakcserevel oldják meg a dolgozók egymás között, ha halaszthatatlan ügyet kell

Még sok a nehézség

— Hajdúdorogról járok be dolgozni — kezdte Marcsek Mihály — a vállalati busszal. Lényegében háztól házig szállít, így ez időben is sokat jelent. Mint ahogyan a három műszak szintén kedvező: ha csúszhat az elintéznivaló, várok, amíg délutános vagy éjszakai hetemmen délelőtt utánjárhatok. Az is sokat jelent, hogy a feleségem otthon dolgozik Dorogon és sok mindent átállal tőlem, vagyis tartja a frontot.

— Bevallom, ezzel magam is így vagyok. Részben beidegződés, de az is igaz: ha valahol a főnökkel akar beszélni az ember, jobb, ha reggel vagy délelőtt megy.

— Nekem a kocsival van sok bajom — folytatja Marcsek Mihály. — Legszívesebben szombaton vinném javíttatni, ha erre lenne mód. Előfordult, hogy egy nap szabadságot vettem ki, ott álltam a szerelő mellett; akkor biztos, hogy lelkiismeretes, minőségi munkát kapok. Azt se nézik, ha valaki egy nap szabadság, vagy tetemes taxiszámla árán viszi mondjuk a hiányzó alkatrészt. A számát ugyan kifizetik, de az időt, a bosszúságot nem tudják megfizetni.

Soroljuk a példákat — ha mondjuk elromlik valami a lakásban és egész nap várni kell a mestert — aztán abahagyjuk. Leszögezzük persze, hogy a szolgáltatás szintje valamennyi területének jobban, rugalmasabban kell alkalmazkodni mások idejéhez. Mert az idő — mégpedig amelyik a munkából való kiesést eredményezi — a másik félnek is drága.

Juhász György termelésvezető, aki viszont egy műszakban dolgozik, hozzáteszi: nálunk a nyugdíjas após az „üveletes üvintező”. Ez egyúttal némi kritika is: a dolgozó ember, ráadásul az, aki nem tud és nem is akar hiányozni a munkahelyéről, még mindig elég sok nehézséggel találja szembe magát.

D. Karádi Katalin

Sokat segít a dolgozóknak, hogy például a tudósíró egy hétre kitepüljön a gyárba, így helyben lehet megejteni ezt a fontos vizsgálatot. A rendőrség pedig abban segít, hogy évente egy alkalommal a gyár kapuján belül végzi a személyi igazolványok érvényesítését, sőt az útlevelek kiállítását is.

A nagyszorozatgyártó gyár-egység termelésvezetője, Juhász György azt mondja, elenyésző a gondja a kilépők ügyében.

— Ebben persze az is szerepet játszik, hogy a dolgozók két vagy három műszakban dolgoznak, így könnyebb megszerveznünk, hogy munkaidőn kívül induljanak a munkahelyre, ha hivatásos idezést kap valaki és ehhez mindenképp alkalmazkodni kell. Meg aztán a szerelvényben sok a nődolgozó, előfordul, hogy a bölcsődéből, óvodából jön a telefon, belázasodott a gyerek.

— Miért szeretünk zömmel délelőtt intézkedni?

Titász kontra Hőszolgáltató?

Egy évvel a katasztrófa után sincs magyarázat

Emlékeznek még arra az esetre, amikor néhány napig hidegek voltak Debrecenben a távfűtött lakások? A múlt volt — pontosabban 1985. december 6-án — bekövetkezett katasztrófa jellegű károsodás során a megyeszékhely távfűtőhálózata pillanatok alatt „leresztett”. Tönkrement jó néhány hőtágulós kiegyenlítő — szakmai nevén: kompenzátor —, de a viszonylag jó időnek volt köszönhető, hogy különösebb lakossági felzúdulás és egyéb következmények nélkül lehetett a hibát elhárítani.

A kár: több millió forint. Ki a felelős?

Mielőtt a legfontosabb kérdésre válaszoltak volna a szakemberek; először megdöbbenésükön kellett úrrá lenniük. Érdemes végiggondolni: korábban Magyarországon egyetlen esetben sem fordult elő, hogy közel 22 ezer lakás, iroda, üzemi fűtése egyik pillanatról a másikra megszűnjön. Ezért az okok elemzése mellett az is elsőrendűen megválaszolandó: miért történt ez a hasonló katasztrófa jellegű károsodás — szakmailag: havaria — a többi város távfűtőrendszerét.

A vizsgálat azonnal megkezdődött, s hónapokig tartott. A Titász, mint a hőerőmű gazdája és a Debreceni Hőszolgáltató Vállalat, mint a vezetékrendszer üzemeltetője, közösen az Energiagazdálkodási Intézetet bízták meg az okok felderítésével. Azt az Egit, amely-

nek szakemberei jól ismerték a debreceni hálózatot, hiszen a hálózat bővítése során nem egyszer tanácsadóként is közreműködtek. (Itt állunk meg egy pillanatra. A szakemberek véleménye már most, utólag megoszlik ebben a kérdésben: helyes volt-e az Energiagazdálkodási Intézet megbízni az okok felderítésével. Hiszen épp azért, mert közük volt, köztük van a debreceni távfűtőrendszerhez, nem mondhatók kívülállóknak.)

A vizsgálatok első napjaiban az is kiderült, hogy kevés az adat. A tárgyalásokhoz az is hozzátartozik: az alkalmazott mérőberendezések nem voltak képesek egy nagy sebességű üzemzavar nyomán követésére, szerepük lényegében egy normális üzemelés ségítése, regisztrálása.

Lassú, kismértékű nyomásemelkedés keletkezhet akkor is, ha egy-egy hőközpont átáramló vízmennyiség hirtelen lecsökken. A csökkenést számos ok előidézheti, így például szivattyúk üzemből való kiesése, nyomásszabályozók zarása, s egyéb okok is.

(Csató János: — Ezek is elképzelhetők, és az Energiagazdálkodási Intézet nemrégiben elkészített számítógépes szimulációja alátámasztja a hipotéziseket.)

Ujházy László: — Az elvégzett egyéb szakértői vizsgálatok ezt a feltételezést nem támasztják alá. Kizártunk tartjuk, hogy az előzőekben felsorolt okok miatt nyomáshullám keletkezhesen, mert saját kísérletekkel is próbáltunk az elképzelt módon hasonló helyzetet teremteni. Ezek szerint a zárák egyidejű működéséből, illetve az előbbi okokból nem következhet be nagymértékű nyomásnövekedés.)

Az Energiagazdálkodási Intézet szakembereinek véleményét követően újabb szakértők is munkához láttak. A Titász megbízott két szakértőt az erőmű felülvizsgálatával. Ők függetlenül az Energiagazdálkodási Intézettől végeztek munkájukat. A Magyar Villamos Művek Tröszt a Budapesti Műszaki Egyetem szakembereit kérte fel a két jelentés összevetésére, a vizsgálatok elemzésére. A BME professzorai nem tudtak egyértelmű ok-okozati viszonyt találni.

A szakértői vizsgálataik során a rendelkezésre álló regisztrátumok, üzemviteli naplók, anyagvizsgálati eredmények alapján a dolgozókat meghallgató bizottságok jegyzőkönyveinek felhasználásával dolgoztak. Az ezekből föllátható hipotézisek logikái és műszaki elemzésével a lehetséges okok közül sorra kizárták azokat, amelyek bizonyíthatóan nem okozhatták az üzemzavart.

A valószínűsíthető okok között erőművön belüli és külső hőhálózati ok egyaránt megmaradt, de egyikről sem volt egyértelműen bizonyítható, hogy önmagukban vagy akár együttesen okozták az üzemzavarra vezető nyomáshullám kialakulását. Emiatt további vizsgálatok váltak szükségessé, ezek egy része napjainkban is tart.

kazánjában keletkezett gőzképződés okozhatta a nyomáshullámot. Ezt más szakértők is feltételezik.)

Más okok is kismértékű, lassú nyomásemelkedéshez vezethetnek. Az is elképzelhető, hogy az újkerti 3-as számú hőközpontban található nyomáscsökkentő meghibásodása folytán négy darab hidraulikus működtetésű zár „bezárt”, s ez okozta a víz nyomásának növekedését, s a nyomáshullámot. Ezt a feltételezést sem tudták egyértelműen bizonyítani a szakemberek, de valószínűségét alátámasztja az, hogy az üzemzavar elhárítása során az Energiagazdálkodási Intézet első intézkedése — többek között — az volt, hogy a hidraulikus zárok zárásidejét megnövelték és működésüket időben elolták.

Felelős kerestetik

Az Energiagazdálkodási Intézet vizsgálata szerint ez a nyomáshullám úgy is keletkezhetett, hogy az erőmű 11-es számú kazánjában — a védelmi rendszer nem működése következtében — gőzképződés történt, vagy a rendszerben lévő víz hőtágulását lehetővé tévő túlfűtés nem volt elégséges.

(Csató János, a Titász vezérigazgató-helyettese: — Elvileg lehetségesnek tartom, de a 11-es kazán védelmi rendszerét a károsodást megelőzően üzemszáraz ellenőriztük, és hibát nem találtunk. Az üzemzavart követően felfűtöttük a kazánt, a védelmi rendszer működött.)

Az Energiagazdálkodási Intézet most olyan túlfűtési rendszert tervezett számunkra, ami szabad vízfolyást tesz lehetővé. Ez elvében meggyezik a károsodáskor alkalmazott túlfűtési rendszerrel.

Ujházy László, a Debreceni Hőszolgáltató Vállalat igazgatója: — Az Energiagazdálkodási Intézet vizsgálatait korrektnak tartjuk. Elfogadjuk, hogy az erőmű

Az erőművön belüli és külső hőhálózati ok egyaránt megmaradt, de egyikről sem volt egyértelműen bizonyítható, hogy önmagukban vagy akár együttesen okozták az üzemzavarra vezető nyomáshullám kialakulását. Emiatt további vizsgálatok váltak szükségessé, ezek egy része napjainkban is tart.

Az erőművön belüli és külső hőhálózati ok egyaránt megmaradt, de egyikről sem volt egyértelműen bizonyítható, hogy önmagukban vagy akár együttesen okozták az üzemzavarra vezető nyomáshullám kialakulását. Emiatt további vizsgálatok váltak szükségessé, ezek egy része napjainkban is tart.

Mindkét vállalat vezetői sokat várnak a Budapesti Műszaki Egyetem Hő- és Rendszertechnikai Intézetének szakértői véleményétől. Remélhetőleg az is segít az üzemzavart kiváltó ok tényleges meghatározásában, hogy a műszeres rekonstrukció hiányában az Energiagazdálkodási Intézet számítógépi modellezést is kezdeményezett. Ezek a számítások napjainkban is tartanak.

Mindez azonban független attól, hogy a biztonságos üzemeltetés alapvető feltétele a 12 bar névleges nyomású kompenzátorok 25 bar névleges nyomású kompenzátorokra való kicserélése. Ez jónéhány millió forintba kerül.

Itt tart most az ügy, s van egy kérdés, amire nincs válasz. Nevezetesen: hogyan is kerültek a 12 atmoszférás hőtágulós-kiegyenlítő a távfűtőrendszerbe? Hiszen az egész munkát valaki évekkel ezelőtt tervezte. Volt kivitelező, műszaki ellenőr, beruházó, szakemberek tucatjai hónapokon keresztül ezzel foglalkoztak. Felelős emberek, akiknek akkor ez volt a munkájuk. Most nincs felelős?

Hajdú István

Tarisznyában a tisztesség

A MODELLKÉSZÍTŐ

Nagyon jó könyvkötő legény lett belőle — mondja Maglóczy Pali bácsi, aki nyugdíjasként még mindig itt serénykedik a szakszerkezeti irodában. (Három hétig kórházban volt, nagy az elmaradása a tagdíj-ügyek nyilvántartásában, pontosan kell ismernie, mire képes a gép.)

Később nem kis büszkeséggel mutatja meg a hatalmas csarnokban elhelyezett Cameront, a nyomda legmodernebb gépét. A gépsor egyik végén felteszik a tekerics papírt, alávetetik a nyomóműveket, s a másik végén a kész könyv fut a szalagon.

— 1947-ben vagy 48-ban két könyvkötőtanulót vettünk fel — folytatja Pali bácsi — egyhónapos próbaidőre. Aztán ő maradt. Már akkor kitűnt a szorgalmával. Meg aztán a két növélre is itt dolgozott már a nyomdában, nagy becsülettel.

körvágó géppel — mondja. — A hatvanas években jöttek aztán a komolyabb gépek, és a könyvkötőnek gépmesterré kellett átképezni magát. Hiszen ahhoz, hogy a sorozatgyártáshoz előkészítse a modelltartókat, pontosan kell ismernie, mire képes a gép.

— Milyen emberek a nyomdászok? — kérdezem Török Lajostól. Elneveti magát. — Értelmes, intelligens emberek. Lehet, hogy ez túlzás, de én így gondolom. Volt az elmúlt időszakban

zött éltünk, és az ilyen helyzet bizonyára szorgalmassá, dolgozóssá teszi az embert.

— Úgy tudom, a felesége és a fia is itt dolgozott.

— Igen, sőt itt dolgozik a menyem is. Semmiképpen nem akartuk, hogy a fiunk nyomdász legyen. De ő mindenáron ragaszkodott hozzá.

— Vajon miért?

— Talán azért, mert nálunk a családban szinte nem múlt el ebéd vagy vacsora, hogy ne került volna szóba a munka, s a nagyobb családi összejöveteleken is, hiszen nagyon sok tagja a nyomdában dolgozott. Aztán emlékszem olyan időkre is, amikor tíz-tizenkét órát kellett dolgozni, sőt szombatban vagy vasárnap is bejöttünk, és ilyenkor magunkkal hoztuk a fiunkat is. Ötéves lehetett, én a körvágógépen dolgoztam, a feleségem pedig adogatta le a könyvet és a sámlira pakolta. Műszaki után aztán szóltam a művezetőnek, hogy köszönje meg a fiúnak a munkát és adtam tíz forintot is, hogy azt pedig adja át. Emlékszem, lángvörös lett, amikor a pénzt elvette.

— Hogyhogya nem lett párttag?

— Tagjelölt voltam 1954-ben, 1955-ben, 1956-ban. Abban az időben sok minden nem érttettem egyet. Később pedig én sem siettem jelentkezni, s valahogy a pártszervezet is megfedkezett rólam.

— Pedig úgy tudom, az ifjúsági mozgalomban meg a szakszervezetben aktívan tevékenykedett.

— Igen. Voltam ifjúsági érdekvédelmi felelős, DISZ-titkár, szakszervezeti bizalmi, szakszervezeti bizottsági tag, termelési felelős, emellett színjász. Végül nyolc évig műhelybizottsági titkár. Aztán harminc év után lekötöztem a funkciókat, egyedül a MTESZ-nek vagyok a tagja.

— Miért?

— Sok volt. S ha az ember nem tud becsülettel eleget tenni, akkor inkább ne vállalja.

Török Lajosnak kilenc kinttűtése van. Az első a sztahanovista jelvény. S a többi is mind munkájának elismeréseként kapta.

Nem titkolom előtte, hogy nyomdász kollégái szeretik, tisztelik. Meg is kérdezem, mit gondol, miért?

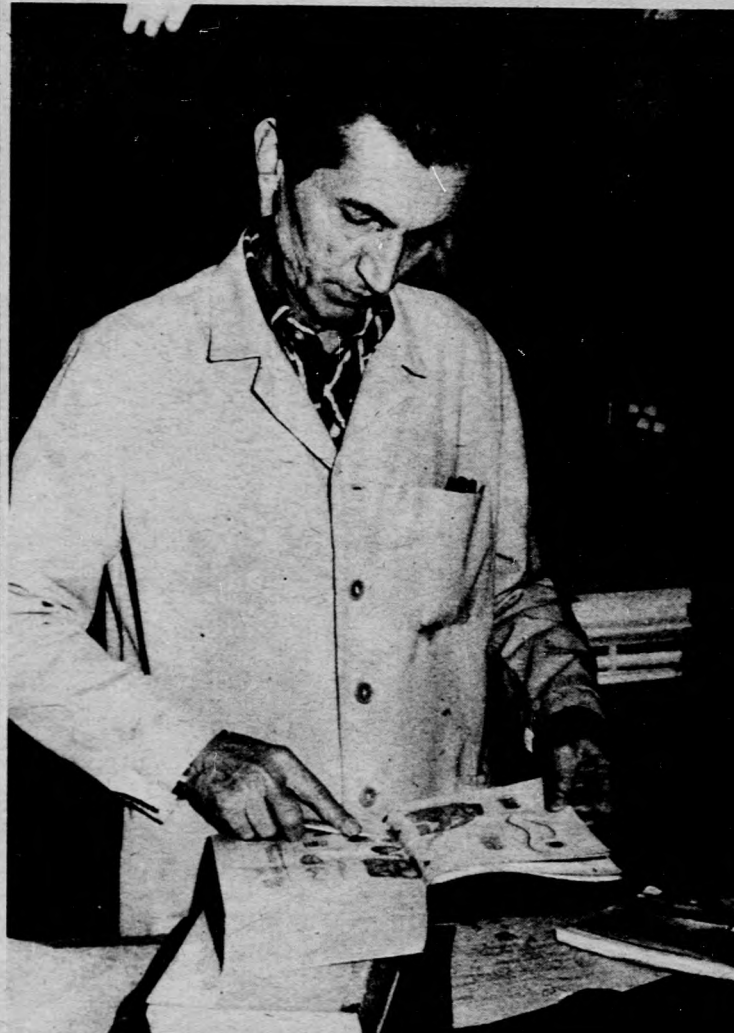
— Nézze, nekem szinte a nyomda valamennyi részlegével kapcsolatban van ismeret az emberek. Emellett tíz évig ipari iskolában is tanítottam. Az eltelt harminc év alatt kisebb-nagyobb munkacsoporthoz voltam a vezetője. S az a szisztémám, hogy az embereket meg kell ismerni. Minden ember más és más. Van aki igényli, hogy biztassák a munkára, hogy beszéljessenek vele, és van olyan is, aki elvégzi a munkáját anélkül, hogy biztatásra volna szüksége. Van olyan dolgozó viszont, aki-vel időnként szigorúan kell bánni és van olyan is, aki-vel csak szeliden meg kell beszélni az elvégzendő feladatát.

Egyszerű ember — csengetek a fülemben újra és újra a párttitkár szavai. S magamban még hozzátesszem, közvetlen, jószándékú és rend van körülöttem. Épp olyan rend, mint a vastag dossziében, amit búcsúzásnál meg is mutat. Még 1977-es jegyzőkönyv is van az iratok között.

— Miért őrzi?

— Volt már olyan eset, hogy öt-hat év múlva kellett egy dolgot bizonyítani. S tudja, a szó az szó, én meg szeretem, ha igazam van.

Tatár Éva

Később Bence Mátyáshoz, a nyomdai pártszervezet titkárához is bekukkantok, hogy elmondjam szándékomat, miszerint — a közvéleménye alapján, melyre idős nyomdászok körében tettem szert — portréit írok Török Lajosról, a modellkészítőről. A párttitkár bólint. Nem mondja, de érzelmet, hogy nagyon jó néven veszi ezt a szándékot.

— Szereti a szép könyveket? — Nagyon — mondja, és már rakja is elem a szebbnél szebb minikönyveket. Mutatja a borítón lévő színeket, melyet a folio segítségével nyomnak a könyvtáblára. Ahogy gyönyörködik bennük, egybékint komoly, magyarzó arca felderül.

— A ruha nagyon sokat tesz, nemcsak az emberen. A külső megjelenése, egy izléses, esztétikus külsejű könyvnek is nagyon fontos könyvet másképpen fog kezébe az ember.

— Melyik munkáját tartja a legsikeresebbnek? — Azt hiszem, a Világkönyvtár sorozatot jól meg tudtam csinálni. Igaz, két napig itt volt a tervező is, figyelte, követte a munkafolyamatokat.

Később a családról beszélgetünk. Közvetlen egyszerűséggel meséli a történetet. — Ötéves koromban meghalt az apám. Négyen voltunk testvérek. Tengődünk. Azt hiszem, erről elég ennyi. Hogy lettem nyomdász? Tulajdonképpen nem akartam én könyvkötő lenni, mindig a gépek érdekelték. Úgyhogy a négy polgári elvégzése után jelentkeztem is a felsőfokú gépiparba, de nem vettek föl. A nővéreim akkor már itt dolgoztak a nyomdában, és azt tanácsolták, hogy jöjjelek könyvkötőtanulónak.

— Dolgoztam drótfűző, cérnafűző, egyenesvágó regisztrációs gépekkel. Emlékszem, háromszor kellett elfordítani egy könyvet, amíg megváltuk a háromkéses

— Maglóczy Pali bácsi azt mondta nekem, hogy már akkor kitűnt szorgalmával. — Nehéz körülmények kö-

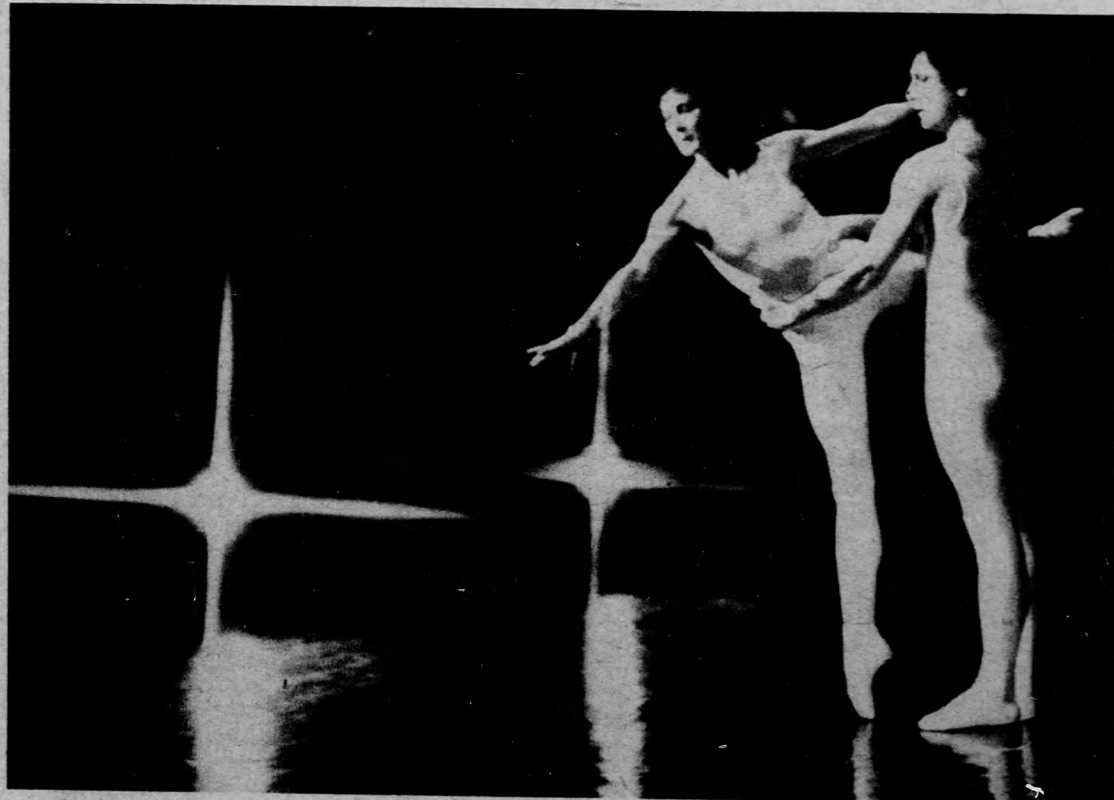
A táncok a mozdulat művészei. Kell-e mondani, hogy az artisztikus mozdulatok egyidősek az emberrel? Sokezer éves tehát a tánc. Az ember mihelyst homo sapienssé vált, élt vele. Helyesebben: nem létezhetett nélküle. Már csak azért sem, mert dallal és táncal engesztelte ki az elejtett, istenként tisztelt vadat, az obi-ugorok például a medveanyát. A tánc „használati értékkel” bírt, s a törzsi-nemzetségi társadalomban élő népek életében elmaradhatatlan önkifejezési eszköz volt az éneklés, a rajzolás mellett.

A tánc nemcsak az életöröm demonstrációja, meg lehet szólaltatni vele a bánatot is. A balett talán a legcsiszoltabb, legpompázatosabb mozdulatnyelv, amelyet az egész világon bizonyára a szovjet művészek beszélnek legtehetségesebben. A debreceni színházlátogatóknak a napokban szerencsésük volt megismerni ezt a gyönyörű nyelvet, megcsodálhatták a klasszikus orosz balettdarabokat, s persze több modernebb formájú-tartalmú koreográfiát is. Ezek a koreográfiák nem csupán hangulatokat közvetítenek, képesek történeteket elmondani is, s a vajtfülűek kiolvassák a megérintetten előadott művekből az egyetemes érvényű, el nem évülő igazságú üzeneteket. A leningrádi Kirov Balett estjéről mindenki a „lefilmezett” szépséges látványoktól gazdagabban, emberien lényegszerű tartalmakkal töltözött haza.

(Iklódy János felvételei a próbán és az előadáson készültek)

Gyönyörű nyelv a balett

Kama

Január 19-én után ismét az rasorozatában középiskola m elején mindjárt mindenki ált verseny telet h te tüntetészer s az elhangzó melyik városá értve — elism adóknak. Min hát a koncert hangszeres m tostitták — biztosítják — ren adagolt le tatására. Ha v zálásra égetőe országnak, úg kus számára életerőt és a

A műsor el Schubert Arp meg. A gordo kedvelt és há hogy a hangs amire Schube ponálta, egy volt a múlt s nevé is csak Schubert leg jai közé tarto laltatása kom ját. Molnár Z leginkább a felépítése hat művet csak a mű technikai oldalról is ké gozni és kife hajlamú műv ameddig a p hogy hétfőn s ságot sugárzó csillogott legs szont Karl R neszerző ritká adta elő. Reir mán lehetőség Mendelssohnt latokat, s — mindegyike m cséretére kell nagyszerű sza fuvola és a z a nem túl jel szporkázó és Gyöngyössy Z

Előkészítők szakmu

A Debreci Gimnáziuma sok számára is szervez előlyamat, melyn elvégzése után a gimnázium lyába iratkozik előkészítő t szakmunkáské egészségügyi gép- és gyors pali tagozatár végeztek — j

Hajdú

Kopjafák a re

Kamarazene a Kodály-teremben John Arden: Gyöngyélet

Január 19-én, hétfőn este többévi szünet után ismét az Országos Filharmónia kamaraszervezetében hallhattuk a Kodály-szak-középiskola művésztanárait. Mondanivalónk elején mindjárt rögzíteni kell a siker mindenki által vallott ismérveit: a hangverseny telt házat vonzott, a közönség szinte tüntetészerű tapsal felvezette ki tetszését, s az elhangzott műsor pedig az ország bármelyik városában — a fővárost is beleértve — elismerést hozott volna az előadóknak. Mindenképpen köszönet jár tehát a koncert szervezőinek, hogy fiatal hangszerekes művészeink számára ismét biztosították — s reméljük, hogy továbbra is biztosítják — az amúgy sajnálatosan gyéren adagolt lehetőséget művészetük csillogtatására. Ha van terület, ahol a decentralizálásra égetően szüksége volna ennek az országnak, úgy éppen ez az, mert a muzikus számára a pódium jelenti a levegőt, az életérőt és a fejlődést.

A műsor első számaként Molnár Zoltán Schubert Arpeggione szonátáját szoláltatta meg. A gordonkások (és brácsások) által kedvelt és hálás mű egyik érdekessége az, hogy a hangszer — az arpeggionne — amire Schubert a darabot eredetileg komponálta, egy tisztavirág-életű instrumentum volt a múlt század húszas éveiben, s még nevét is csak ez a zenedarab őrizte meg. Schubert legnépszerűbb hangszere darabjai közé tartozik, pedig hibátlan megszólaltatása komoly feladat elé állítja előadóját. Molnár Zoltán tolmácsolásában ezúttal leginkább a háromtételű alkotás művészi felépítése hatott. Így egységbe foglalni egy művet csak az képes, aki a hangszer és a mű technikai nehézségein túl intellektuális oldalról is képes azt megközelíteni, feldolgozni és kifejezni. Molnár Zoltán filozofikus hajlamú művész és zárkózott egyéniség — ameddig a pódiumra nem áll. Mutatja ezt, hogy hétfőn este éppen a jókedvű, boldogságot sugárzó és pajzánul szellemes Rondo csillogott legszebben. Gyöngyössi Zoltán viszont Karl Reinecke német romantikus zeneszerző ritkán hallható fuvalasonátáját adta elő. Reineckének hosszú élete folyamán lehetősége volt kortársként felszívni a Mendelssohntól Ravelig terjedő stílusáramlatokat, s — meg kell állapítanunk — ezek mindegyike megtalálható e darabban is. Dicséretre kell viszont megemlíteni, hogy nagyszerű szakmai érzékkel ötvözte egyévi fuvala és a zongora szólamát. Hogy ebből a nem túl jelentős műből mégis virtuózan színparkozó és hatásos koncertdarab lett, az Gyöngyössi Zoltán érdeme. Mindent tud,

amit hangszerén tudni lehet és kell. Nem győztük csodálni, hogy még a néhol Franck César-os sodrású zongoraszólam mellett is érvényesült telt, de ha kellett, minden árnyalatra hajlékony fuvalahangja. A mű legmegoldottabb részének ezúttal a Scherzót éreztük, mert hangszíneben és összecsipettségben egyaránt kifogástalan volt. A közönség szünni nem akaró tapsait Csajkovszkij Andante cantabile című darabjának finom előadásával viszonzotta.

Szünet után a francia impresszionizmus két halhatatlanja: Debussy és Ravel műveit hallhattuk. Debussy Suite bergamasque-jának címe megtévesztő, mert a hallgató képzeletében olasz táncdalok hangjai és a commedia dell'arte hangulata jelenik meg, holott Debussy zongoradarabjainak ezekhez semmi köze sincs, a mű barokk táncételek szabadon kezelt sorozata. A táncformákat Debussy olyan impresszionista ragyogásokkal töltötte meg, amelyek az előadótól a billentés számtalan árnyalatának ismeretét és megvalósítását kívánják. Hogy a szolista Sörös Ildikó képes ilyen művészetre, már az is bizonyítja, hogy a Schubert-, Reinecke-művek után e harmadszori stílusváltásra is képes volt. Energikusan feszít ritmusú és líraián elomló légyságú zongorajátéka a Debussy-műben csembaló-finomságú hanghatásokra is képes volt. Előadásában kétségtelenül a Holdfény című tétel ezúttal vibráló hangzatai és futamai hatottak leginkább.

Befejezőként Ravel G-dúr hegedű-zongora szonátáját játszotta S. Dobos Márta és Helyes Erzsébet. A szerző évekig birkózott a beethoveni problémával: a két, hangzásban egymásnak ellentmondó hangszer szólamának összeövöztetési nehézségeivel. E küzdelem nyomait a két művész előadásában csak az első tétel mutatta fel. Ezen még érződött a felfokozott figyelem fegyelmeinek feszítő hatása, de a második tételtől kezdve a szorítás feloldódott, és a befejező tétel perpetuum mobiléje kiprovokálta a kívánt sikert. Talán a középső Blues-tételnek, a szonatairodalom egyedülálló remekének a tolmácsolása sikerült legjobban. A mű Debrecenben hétfőn este hangzott el első alkalommal. Vajon lesz-e alkalma a két kiváló előadónak a mű megismétlésére? Mert Ravel művét csak a pódium és a közönség jelenlétének atmoszférája tudja igazán megélelni.

Szatmári Endre

Előkészítő tanfolyam szakmunkások különbözőzeti vizsgájára

A Debreceni Dolgozók Gimnáziuma a szakmunkások számára ebben az évben is szervez előkészítő tanfolyamot, melynek eredményes elvégzése után a jelentkezők a gimnázium második osztályába iratkozhatnak be. Az előkészítő tanfolyamra a szakmunkásképző intézetek, egészségügyi szakiskola, gép- és gyorsíró iskola nap-pali tagozatán 1978 után végzetek jelentkezhetnek. Az előkészítő tanfolyam

1987. február 23-án indul, a különbözőzeti vizsgát előrelátólag 1987. május 11-én és 13-án tartják. Az előkészítő tanfolyam önköltséges, a részvételi díj 200 forint. Jelentkezni a Dolgozók Gimnáziuma irodájában (Debrecen, Tóth Árpád u. 3. sz.) lehet 1987. február 20-ig munkanapokon 9-től 17 óráig. Jelentkezéskor — a már végzettek — vigyék magukkal a szakmunkásoklevelet.

Hajdúböszörmény népi építészete és temetőművészete

Kopjafák a református temetőben

A fenti címmel nyílt fotódokumentációs kiállítás látható több mint száz felvételt csak kisebbik hányadát jelenti annak a féltüzernél is jóval több dokumentumnak, melyet Pázmándi Sándor, a Hajdúböszörményi Múzeum munkatársa készített az elmúlt években. Két témakörben gyűjtött anyagot: egyrészt a hagyományos, archaikus vonásokat is őrző népi építészeti emlékeit, másrészt a temetők sírjainak jellegzetességeit igyekezett megörökíteni, dokumentálni, s ezzel megőrizni az utókor számára. Házak, görék, színek, szénatartók, pajták, istállók, kapuk, kerítések — sírjelek: fejfák (kopjafák), keresztok sokasága került lencsevégre.

Köztudott, hogy a Böszörmény népi építészete természetesen módon és a jellegzetes vonásokat tovább örökítve használta a rendelkezésre álló anyagokat: fát, nádat, vályogot, téglát, s különösen gazdagon élt az építészeti faanyag adta lehetőségeivel. A szakirodalomban ismert, a képzőművészetben is gyakran felhasznált az a motívumkincs, formaváltozatosság, ami évszázadok alatt felhalmozódott, s amit a város építményei őriznek. Talán a gazdaság, az érték, a még mindig föllelhető tömegesség lehet meglepő számunkra. Regiszter nem készült eddig, de a fotók dicsédes bizonyítékok. Ez persze azzal együtt igaz, hogy a tárgyak és építmények nem szaporodnak, hanem avulnak, pusztulnak, fogynak, — itt is, mint mindenütt. Az elmúlt közel másfél száz esztendő alatt készült létesítményeket megőrkítő képeken azonban sokkal régebbi formák, szerkezeti elrendezések, építési módok, díszítő motívumok lehetnek föl. A továbbélésről tanúskodnak, hogy az utcaképhez itt-ott még ma is hozzátartoznak a nádtetős, úgynevezett kanfarcos házak, téglaloszlopok, boltíves tornácok táj- és

John Arden a „dühöngő ifjak” egyike, az ötvenes években megújuló angol drámaíródalom egyik reprezentánsa. Nálunk kevésbé ismert, mint reformértársai, Osborn vagy Herold Pinter, bár néhány kritikus szerint karakteresebb, jellegzetesebb amazoknál. Jellegzetesebb, amennyiben az „új dráma”, a „válogás színháza” esztétikai-tartalmi-dramaturgiai tünetyűtése az ő műveiben tanulmányozhatjuk talán legpontosabban. Ezt a tünetyűtést, mindegyikük esetében az igen erős társadalmi-szociális érzékenység, kíváncsiság termelte ki és motíválta, és Arden röviden s frappánsan úgy jellemezte: az angol színpadokon újra feltűntek a „rosszul öltözött emberek”. Vagyis a középosztály drámai után a társadalom alsó, sőt legalsó rétegeinek viselkedési dolgai foglalták el a színpadokat, s e rétegek sorsának drámai emelésében mindenképp Arden jeleskedett. Az ő figurái, kiváltva a *Gyöngyélet* alakjai nemhogy rosszul, de egyenesen kriminálsan öltözködnek, lévén életerűek a társadalom periferiája: amiből egyenesen következik, hogy morális eleganciával sem valódiak.

A Gyöngyélet (vagy *Élnek, mint a dísnők*), melynek bemutatására a Csokonai Színház Csiszár Imre miskolci vendégrendező irányításával vállalkozott, túl ezen az általános reformértéken, számunkra sajátosan, speciálisan szigetországi is: mert egy sajátosan és speciálisan angol lakótelepre kalauzolja a nézőket, bonyolult feladat elé állítva már ezzel is a rendezőt. A ház ugyanis, amelyet a kivénhedt villamoskocsiban tanyázó szedett-vedett család kap a tannácstól, s amely a drámai konfliktusok forrása lesz, a kétszintes, összkomfortos, építési törmelékkel borított, de saját udvarral bíró épület angol mértékkel mérve lehet a társadalmi hierarchia lagalján: ám a speciálisan hazai lakótelepekhez szokott magyar néző hajlamos volna ezt a szintet legalábbis középosztálybelinek vélni! Ami azt jelenti, hogy teljes közömbösséggel fogadná a lakótelep-betegség, a panelfőbia darabban emlegetett diagnosztikáját, az egész problémát a szigetországiak illetékességi körébe utalva. A ház, az angol ház milyensége ott nem túl lényeges, legföljebb annyiban, hogy koszosnak, elhanyagoltnak, rendetlennek kell lennie: nálunk döntő lehet, mert alapvetően megszabhatja a nézők érzelmi hangoltságát. S ha ez az érzelmi viszony-

lás eleve értetlen, elutasító, akkor a Dickens-korabeli koldusvilág egyenesági lezárásainak tekinthető „iparosodott” lumpenbanda egyéb bajai nem számíthatnak több nézői megértésre: holott mégiscsak ebben az egyébbben volna a lényeg. Csiszár Imre tehát először is sikeresen magyarított a helyszínen: az épület, mely a darab egyetlen játéktere és díszlete a számunkra ismerős típusú házigyári elemekből készült (díszlet: *Kastner Péter*), alaposan megszagattott honi tipustáldmál (ami túl sikeres magyaráítás, a darab ugyanis új épületről beszél). Másodszor magyarított a stíluson: olyan ordenáré gajdolásra és ordítózásra a leglumpenebb angol lumpen sem képes, amilyenre a mi kontinentális lumpenjeink. E lényeges változtatásokkal elérte, hogy a néző a létalattiság színpadi látványa okozta sokk legyűrése után kezd hazai tájakra érezni magát, sőt a vandalizmus, a morális gátlástalanság, erkölcsi szabaddosság jelei láttán személyes emlékek, tapasztalások képei tolnak föl benne. Hátterbe szorítva ami az angol eredetiben fontos közlendő volt: a periféria és a középosztály (képviselőjük a darab másik családja) társadalmi elvezetésének lehetőségét, s kiemelve, ami jóval több, mint az észak-angliai „fél-nomádok” ügye: a létalattiság általános szindrómája. Legfőképpen pedig azt hangsúlyozva: ha az egyént kihúzzuk a társadalmi helyzete folytán neki rendelt skatulyából; ha nemcsak társadalmi hovatartozására figyelünk, hanem nembeliségére, ember voltára is, akkor kiderül, hogy a különbség ember és ember között korántsem akkora, amekkora távolságot a társadalmi uborkafa szintjei kijelölnek számunkra. (Ehhez a távolsághoz, általánosításhoz nem volt szükség a darab nem igazán jó, Brechtet imitáló songjaira sem — bizvást elhagyhatta volna valamennyit a rendező.) A gondolat így távolról nem tekinthető újszerűnek, de ha Csiszár nem vonatkozta volna a darabban reformértékű helyzetűtől (ott az egyik fő hangsúly a középosztály leplezésén van), Mr. Jackson és a vérengző Tengerész család perpatvarának ügye aligha számíthatna átütő hazai közönségsikerre.

Még így sem nagyon: a nyomor, a durvaság színpadi képei, főképpen, hogy nem a távoli múltból, hanem jelenünkből vették, s hogy nem borítja őket a stílizált-ság játékony homálya, általában irritálóak a jól öltözött ember számára. Most is, Csiszár valószínűleg ezt is akarja: ezt a figyelmeztető borzongást. (Némi szemérmes naturalizmussal ugyan, mert a vér-, a tej csorgó a kézen, a falon, de a nyers szerelmi jelenetekre lepedőt borít: ami a darab belső logikája szerint indokolatlan, valójában a néző morális túrképességére van tekintettel.)

Amit Csiszár akart, azt meg is csinálta, mégpedig jól, okosan. Határozott rendezői akaratot sejtetnek a fegyelmezett, a mértékiszteelő színészi megoldások, alkalmas színészvezetési módszert a ritka jó csoportjáték. Az egész darab két egymás mellett élő családról szól. Az egyik képviselést *Korcsmáros Jenőre* (Mr. Jackson), *Szabó Ibolyára* (a hitvese) és *Fekete Györgyre* (a leányuk) bízta a rendező.

A keneteljes és kellően értetlen Jacksonné, a jól nevelt, ám a szomszéd fiú nyers határozottságától nemcsak megrémült, de kíváncsivá is tett lány, Dorina mellett Korcsmáros Jenő behálózott középosztálybeli frappáns alakítás. Pozíciója kívánatos gesztusait, jelme-fedőregeit hihetően vesztí el egészen a leplezhetetlen ösztönzig. A másik oldal nevésebb. Ama villamoskocsiból kiemelt társaság Sawneyt, a lustaság figyelemre méltó filozófiáját megteremtő sánta tengerészt mondhatja vezérének. *Csendes László* robusztus, hajdani „vérengzése” emlékéből élő vén tengeri medvéje ritka szép példája a színészi átlenyegülésnek: amiről persze sokan mondják, hogy nem létezik, hogy az átlenyegülés csupán a tudatosság egyik megjelenési formája. Akármilyen, Csendes úgy játszik, hogy testestül-lelkestül a durvaságában is szánandó, egykori jelentős — bár kétes értékű — hirneve romjain trónoló tengerészé változik. *Csoma Judit* most sokszínűségével remekel. Adott egy utcanő, aki mellesleg érző szívű, sőt okos: ilyesféle karaktert a Koldusoperában is játszott már, akkor is Csendes partnereként, nem is túl régen. Könnyen elképzelhető lett volna, hogy a két figura mintegy észrevétlenül egymásba csúszik, de nem ez merőben más karakter lett. Úgy közönséges, hogy sejteti: tudja, s csak azért is vállalja. Úgy aljas, hogy abban féltékeny; ő, Rachel, most éppen a tengerész szeretője, bizonyos értelemben mindig egyforma, s ez adhat némi tartást, morális öntudatot a legaljasabb embernek is. *Csoma Judit* azt is eljátssza, hogy ez a Rachel tulajdonképpen méltó a tiszteletre.

Szerencsi Éva meghívott vendégként játssza Rosie-t, a kétszeresen megégett lányt: igazából tiszta jellem. Cserbenhagyták, átverték, elképzelték a morálról, a normális életől senki nem vesz komolyan. Játéka szép szín az együttesben. *Vizi György* és *Sziki Károly*, azaz Rachel fia és Rosie gyermekének csavargó-bűnöző cigány nevezője közötti karaktert tekintve nincs sok különbség: utóbbi, ha lehet, még egy fokkal lejjebb él és alantasabban gondolkodik a többiek szintjével jellemezhető átlagszintnél. Mindketten jól, átgondoltan játszanak. *Agárdy Ilona* is, sokadik vérengzőszerepében: itt egy ütődött, olykor csak azt imitáló cigányasszonyt. *Ribár Éva* (orvosnő), *Sárvay Zoltán* (rendőr), *Csonka Anikó* (Rosie lánya), *M. Horváth József* (tanácsi ember) epizód szerepeikben jellegzetesek, teljesítményükben a főszerepekkel egyenlő értékű képesek nyújtani: hogy kiváló összjátékot említhetünk, nagyban rajtuk múlott. *Szennyai Mária* lassan szokja a színpadot (Nárcisz, a cigányasszony lánya), de beszédtechnikája sajnos nem nagyon javul. *Szakács György* jelmezein pontosan lemérhető, hol s miképpen élnek a darab figurái: az tehát, hogy — Csiszár vélekedésének megfelelően — nem feltétlenül Angliában. Jacksonné nejlonthonkájá például félreérthetetlenül bizonyítja ezt.

Lázár Imre

Cs. Nagy Ibolya

Tóth Éva versei

HÓDOLAT

Ülnek mint kotlós a tojásan
a krumpli dísztelen zöld bokrai
viráguk is igénytelen
nincs illatuk
csak feladatuk
legyen mit megtermékenyíteni
aztán lehullnak elszárad száruk levelük
pedig jól tűrnek
hideget meleget
vetheted
homokba vagy fekete földbe őket
verheti eső perzselheti nap
köldökszínő-csírakön át
táplálja számos magzatát
Willendorfi Vénuszt formázó petyhüdt
testük
majd elrohad

Adassék nekik hódolat

Mint hatot-nyolcat szülő nagyanyáink
újratermelik utódaikat

ELALVÁS ELŐTT

A kisgyerek úgy várja a sötétet,
hogy zsongó színek lázával kifesse,
felül az ágyban, szemé nagyra tágul,
míg bekeríti a zsi bongó este.
A fal felől, a szoba szögletéből
terjeszkedik már a bíbor homály,
a megkönnyebbült tárgyak lomha foltna
lúktet a tér lebegő áramán.

Mi a tárgyak rémületét feloldja,
görcsökbé zárja lábát és kezét,
teljes testével figyel, félni nem mer,
sorra betűzi az árnyak nevét,
míg tagjainak ádáz készenlétét
fel nem oldják az áradó zene
hullámai, és ellepik egészen.
Főlöttük lebeg hús lehelete.

ÉNEKELNI SZERETNÉK

Énekelni szeretnék én is, nem kiabálni,
napfényes sétákat, nem bujkálásokat,
éjjel aludni és dolgozni nappal,
beteg se szeretnék lenni soha,
de ha nem betegednék bele a gyötrelembe,
a gyógyulást sem érdemelném,
ha betegem is nyugodtan aludnék,
nem lenne értelme az egészségnek,
ha a bujkálás nem bántana,
nem vágnék napfényre,
ha jólesne a kiabálás,
el sem jutnék az énekig.

JÓZSA JÁNOS RAJZAI

ÉRTSÜNK SZÓT!

HOVÁ TŰNT AZ IGEKÖTŐ?

Az igekötők igen fontos szerepet töltenek be mondani-valónk pontos megfogalmazásában, mert tömörséget adnak a mondatnak, ugyanakkor árnyalják, bővítik az íze jelentéskörét, élénkítik hangulatát, növelik stílusértékét. Például: beszél — lebeszél (szavaival rávesz valakit, hogy szándékától elálljon), kibeszél (elmond, kifecseg), összebeszél (több szemely előzetesen megegyezik valamiben), megbeszél (megállapodás céljából részletesen beszél valakivel valamiről), agyonbeszél (túlságosan hosszasan fejteget valamit), többször beleszól valaki beszédébe), rábeszél (szavaival rávesz, rábírt valakit valamire), mellébeszél (a lényegét szándékosan elhallgatva beszél) stb.

Újabban szinte a divattal azonos sebességgel terjed a mindennapi beszédben, de még a tévében, rádióban és a sajtó nyelvén is az igekötők elhagyása. Pedig ez szegényebbé teszi a mondanivalót, sőt félreértésre ad alkalmat.

A kereskedelemben és általában a gazdasági életünk eredményeit, problémáit taglaló írásokban gyakran használják a lebonylit igét, amely azt jelenti, hogy több mozzanattól álló tennivalót sorban elintézik, elvégzik. A bonylit azonban — igekötő nélkül — teljesen más értelmű: kuszál, gabalyít, bonylultta tesz. Tehát az alábbi példánkban a lebonylit igét kellett volna használni: „Az üzletek jó forgalmat bonylítottak.” — „Erdekes rendezvényt bonylítottak a közelmúltban Sopronban.” — „Külföldi utazásokat is bonylítottunk.” A divatszöveg helyett ajánlhatjuk a lebonylit szinonimáit: megszervez, megrendez, megtart.

A lottósorsoláson számtalanszor elhangzik: „Kérem X. Y. N.-i lakost az első nyerőszám húzására.” Az illetőt megkérlik, felkérlik a szám kihúzására, tudniillik itt az igekötők a cselekvés befejezettségére utalnak. Ugyanígy: „Ezzel a kérdéssel meg nem zárul (le).” — „Ezt a szerkezetet most már az új váltja (fel).” — „Világossá kell tenni, hogy az új technológia honosítása (meghonosítása) nélkülözhetetlen.” — „A kiállítás 10-től 18 óráig tekinthető (meg).” — „Ebben a hónapban vállalatunknál sort kerítünk egy munkavédelmi vetélkedő (meg)rendezésére is.”

Az igekötő elmaradása a nyelvhelyességet nem sérti abban az esetben, ha tagadó válaszban a kérdés igéje megismétlődik benne: Megtanulod? — Dehogyan tanulom (meg)! Ird le! — Nem írom (le)! A mozzanatos igék mellől is gyakran elmarad az igekötő, amely egyébként is a végbemenetel gyorsaságát és befejezettségét emelnie ki: Senki se mozduljon (meg)! Szeme sem rebent (meg). Arcizma sem rándult (meg). Hangsúlyos mondatrészt is pótolhatja a cselekvés folyamatainak befejezésére vagy gyors végrehajtására utaló igekötő: „Máriának fia született.” — „A kutya nyoma veszett.” — „Képzeld, Jancsi lábát törté.” — „Gimnáziumba adták a gyereket.” — „Tisztára töröltem a bozótot.” (Egyébként a megszületett, elvesztett, eltörté, beadták, megtörtöltem igealakokat használtak volna.)

Salga Attila

TAAR FERENC

NAPLÓMBÓL

Olga

Ahogy elfutnak éveim, kezdek már visszafelé nézni. Apró emlékek jönnek elő, mint régen elgurult, feledett cseccsebecsék, használt tárgyak, amelyek csupán nekem értekesek, mert az életem darabjait jelentik. Forgatom őket a tenyerem enyhében, nézegetem. Van, amelyiket eldobom a föltámasztás reménye nélkül, de a másikat letörölöm, lefűvölgöm. Hátha ad még egy kis fényt, amitől megmelegszik a szívem...

... Egyik gyűlés szünetében odalép hozzám egy idős parasztember. Kezet fogunk. Legalább harminc éve nem láttuk egymást. Elkezdődik az emlékek felemlegetése, ahogyan ilyenkor szokás. Egyszer csak azt kérdezi:

— Hát Olgára emlékszik még?

Előnt a melegség. Miféle Olgára kellene emlékezni a régmúlt időkben? Legénykorából nem emlékezhet az ember minden „Olgára”!

— Hej, pedig de sokszor étettem, itattam, szerszámoztam!

Ekkor, mintha éles villámfény világítaná át a kárpitot, elem tűnik Olga.

Akkoriban — a negyvenes évek vége felé — fontos megbeszélésre hívtak össze bennünket, járási főjegyzőket, Bihar megye alispánját. Arról volt szó, hogy elkezdjük az új államigazgatásra való áttérés előkészítését, amelynek aztán a betöltése lesz rákövetkező évben a tanácsválasztás. Most tehát sorra kell járnunk községeinket, hogy megismerjük, kik a legjobb, legbecsületesebb, köztiszteltetben álló emberek, akik számításba jöhetnek majd tanácsstagok. Az én esetemben ez annyit jelentett, hogy a berettyóújfalui járás tizenhét községét havonta legalább kétszer fel kellett keresnem, így aztán szinte állandóan úton voltam. Könnyebb ezt most leírni, mint akkor megvalósítani. Buszjárat még nem volt, vasút csak éppen érintette a járást, maradt hát a legmegbízhatóbb közlekedési eszköz, az „apostolok lova”, vagyis a gyaloglás. De hát mi volt az nekem akkor, huszonev koromban? Játszva megelégtettem napi húsz-korom kilométert. Hamarosan került aztán egy kölcsönkerékpár. Közlekedésem fordulópontját jelentette később, amikor szert tettem egy vén segédmotoros kerékpárra. Nem volt még akkoriban

KRESZ, meg vizsgálta: valaki megmutatta, mit kell benyomni vagy meghúzni rajta, aztán felült rá az ember és ment, vagy megtanulta menet közben a kezelést, vagy kitörte a nyakát. Örömet, hogy motorizáltam magamat, csupán az felhőzte, hogy sűrűn adódott defektem. Ilyenkor a szokásos „Huszármatyánk” után letelepedtem valahol az árokparton, leszereltem a kereket, és a foltot beragasztottam. Ha szerencsém volt, arra járt éppen valamilyen járásombeli ismerős paraszt a szekerével.

— Mit csinál itt főjegyző úr? — állt meg fejszójával.

— Reparálom a csikót.

— ... szén már nyakig kenőcsös.

— Az van benne.

— Na, üljön fel! — S föltekkel motorral együtt.

A kerékpár és a motor között lehetett az „Olga-korszak”. Már nem tudom, ki adta kölcsön öreg lovát, meg a kétkerékű kordáját, csak arra emlékszem, hogy hónapokig lófogattal is róttam a kilométereket a rettenetes, gödörös bihari utakon. Olgát mindig megéjtette, megittatta, kifogta, befogta valaki, ahol éppen megállapodtam, mert dolgom volt. Egyszer azonban eljött a nagy pillanat: nem volt senki segítségem, magamnak kellett befognom Olgát. Láttam, hogyan csinálják.

Próbáltam hátracurikoltatni, hogy a két lába pontosan a két rúd közé kerüljön, ami persze nem sikerült, valamelyik hátsó lába okvetlenül kívül maradt a rúdon, kezdetem elől. Aztán próbáltam úgy, hogy a farához léptem s áttemeltem a rakonccátlan lábat a rúdon. Eközben Olga megfogta a sapkát és a hajammal együtt. Mire nagy nehezen kiszabadítottam dús üstökömet, teljesen összekuszálódott az istráng. Meg a hajtószár. Mikor végre sikerült itt is rendet teremtenem, Olga hallani sem akart arról, hogy bevegje a zablát. Kérleltem, rimázkodtam, simogattam, aztán szidtam az anyját, azt a csökönyös bestiát, akitől örökölte a makacságát. Talán ez hatott, végre bevette. Felültem a bakra s indítani próbáltam. Mondanom sem kell, teljes volt a csőd. Olga, mint a legtöbb nő, szeszélyes volt: a direkt felszólításra direkt nem engedelmesskedett! Azt meg kimondottan sértésnek vette, ha a sok kérélem, cuppogás, kiáltás után ostorommal megcsíptem a hasa alját. Egyszerre két lábbal rúgott hátra,

úgy megbillegtetve a kordát, hogy majdnem kibukfenceztem belőle. Ezt a produkciót többször megismételtem. Meg kell adni, szép teljesítmény volt egy tizenöt éves aggszűztől! Rúgott, hörgött, forgatta a szemét, de az Istennek sem indult. Mit tegyek? Bámész gyerekek, asszonyok egész gyűrűje kacagott már rajtam, néhány csesznye öreg meg adta a tanácsokat s nyitott szájjal röhögött. Ekkor váratlanul mélyen jutott egy feddhetetlen emlék, hogyan indította el a tanító úr a makacs Linda lovát: hátulról lespiccelte a fenekét szódavízzel! Nosza, hamar a szódavíz, hátha most is segít!

Olga a váratlan és számára teljesen fölfoghatatlan és lealázó indítási mód hatására nyúlóvá változott. Alig volt érkezésem, hogy a hajtószárát kézbe kapjam. Belátom utólag, nagy tiszteletlenség volt ez a szemérmetlen módszer egy feddhetetlen hajadonnal szemben, de mindenképpen hatásos. Ettől kezdve soha nem hiányzott ülésém alól a szódavíz üveg. És elegendő volt, ha csak lenyúltam érte. Olga már ugrott!

Kedves jó lovam hűségesen szolgált mellem, hűvös hajnalokon, holdas éjszakákon. Olykor kicsaptam legelni. Hálás volt. Rohangált, hengergőzött, bakkecske módjára ugrált, s amikor nagy nehezen újra befogtam, gyöngéden megharapdált.

Nem emlékszem már, hogyan s mikor váltam meg Olgától. Hiába töröm a fejem. Úgy vagyok vele, mint az öreg cigány, aki mindennap elfelejt egy-egy nótát. Elhagyogatom már én is az életem semmi kis darabjait, amelyek mégis kedvesek. Most hát, hogy felbukkant bennem újra Olga emléke, megirtam gyorsan, nehogy végleg elfeledjem jó társamat, aki azóta már minden bizonnyal a szépen fűvellő égi mezőkön legelész...

A koszorú

Szomorú dolog bizony, ha az ember koszorút vásárol!

Igaz, a koszorú nagysága rendszerint eligazít a gyászba esés mértéke felől, de azért csak bína az, ha kicsi, ha nagy, mindenképpen. Na meg aztán gond is! Különösen télen, amikor már kisebb vagyont elkernek érte, ha élő virágból köttetett az ember. Mert mi az a négy-öt szál szegfű, meg egy kis zöld? Hitvány kis valami.

A koszorúsmester — vastag, lomha ember, nagy siltes sapkával a fején, borotvátlanul és papucsban — megoldást kínál.

— Van itt, uram, műanyagból is.

— Ah! Milyen az?!

— Prima! A rámája valódi fenyő. Csak a virágok készültek műanyagból, de mondhatom magának, olyanok, mint a valódiak, még az is megcsudálja, akinek vízi!

Bebocsát egy oldalsó kis szobába, nézem meg, ha nem hiszem. Valóban! Az ember igazának vélne a vérvörös szegfűt, meg a hóhéhr krizantémot. Igazán ügyes munka!

— Mibe kerül?

— Fele annyiba, mintha élő virágból volna. Látja, uram, ilyen bolond vagyok: nekem éppenséggel az lenne a bót, ha maga a drágábbat venné, én mégis az olcsóbbat kínálom. Kész hülyeség! De tudja, miért teszem? Személynél kiadni a kezemből olyan kis semmi koszorút, pár szál élő virágból. Megkérdeznék, hol vette, kitől? Itt és itt. Kérem, az én iparomnak ez kifejezetten rossz propaganda lenne, pedig csak arról van szó, hogy az ügyfél így akarta, mert sok a pénze, nem jó neki az olcsóbb művirág, pedig akinek szánja, annak már teljesen mindegy, hogy miből van, de azért értem én, mutatni kell azoknak, akik gyászolnak, hogy — telik!

— Jölesik hallani, hogy valaki ennyire ád a mestersége becsületére!

— Ebből élek, uram! Sok a pancser közöttünk is. Hígulunk! Ez van másutt is. Lejáratják a szakmát. Mondja a lányom, kérem, hogy az új bagaméri meg álmosdi iskolák beáznak. Alig feltűnt a szag, meg az éke. Van olyan tanterem, ahol nem is tanítanak, mert áll benne a víz. Ezt persze nem írja meg az újság, csak azt, hogy felavatták. Pedig ez gyalázat! Hány tízmillióba került az a két iskola? Ki fizeti meg a rongy munkát? Így romlik le a szakma becsület, azt hiszik az emberek, mindenki ilyen trehány. A mai koszorúsok? Lefogadom, a fele sem tud tisztességesen mártogatni, levelet csinálni viaszból, csak összeüt valamit, rossz ránézni, kész van, vigyed, bezsebeli érte a pénzt, mintha elsőosztályú áru lett volna. Mára, uram, nincs becsülete a szaktudásnak! A kontár is annyit keres, vagy még többet, mint a legjobb szakmunkás. Mért csudálkozunk? Na, csak felhengelem magam! Melyiket kéri, uram?

Megveszem a szebbiket, a műszegfűkkel valót.

A mester óvatosan nejlonszákbába dugja.

— De ne hogy így tegye rá a koporsóra! — int, amikor átnyújtja. — Nehogy szégyenbe hozzon! Húzza le róla a zsákokat előbb, borzolja fel a virágot kicsit, meglátja, elámulnak, ha meglátják, ez lesz a legszebb koszorú. És ha kérdik, mondja csak meg, hogy éntőltem vette. Nekem is kell egy kis propaganda, nem igaz?...

CLVA

Erd

Mai hazánk köztársaságai közé tartozik. A kötet. ábrázolásainban a legteljesebb. Kétezer oldal. jezetet és e ábrát, képet képet foglaló történetek. pecci Béla. Makkai László és Székely Gábor. Bócsai Béla. Miskolczy András, Péter Várkonyi Atán, Tóth Zolt, Vékgye egy-mutatását.

Vállalkozás tíz éve indult, hogy szülés, ügyes és ellentmondásos szerzők „mögötté” formánymunka nem a volt, igyek a kutatás tájékoztatás lultab felkoztak. Ne századok ógyarok, ró történetes fogalmaztak dekekről, m nikumok dely állam a különböz állam és a történelmi hárc és getlenségi a régiókban pában, a s a nemzeti szerepe”.

megoldások resnik és Fenntartottatásból sz vélemény 10 es esetben nyitottság ingathatatl több irány Szilárd és épült ilyen ság és a ki gyében. En rúségnek is csak 1918 az összes története 1 nia történe les történe csak a fejlait tudjuk neti kutatás lett részlete vállalkozha

Cafolható megállan ban áll a eszmei igé a tudós m értette, hog nyeket kell ni... az ad nyek fig kell elemz Továbbá „S történeti ma kategóriáma jellemzi, m gyunk gyöz a történel társadalmi kzel szembe küzdelméne ha ezek a ros kapcsol a különböz pek és nem vel, s a 18. nemzet, a n alakulásával sze”. Öörmi a haladás s nyes fogalm akár utalás maradt. Mir ténelmi foiy következetes a felfogás, és szellemi elválaszthat ségben működé s elvont érte valóságos írá kozik meg.

Erdély története

Mai hazai tudományosságunk kiemelkedő alkotásai közé tartozik ez a három kötet. Erdély történeti ábrázolásainak hosszú sorában a legerjedelmesebb, legteljesebb, legsokoldalúbb. Kétezer oldala ötvenhét fejezetet és ezerharminchárom ábrát, képet, táblázatot, térképet foglal magában. Jeles történészek munkája. Köpeczi Béla főszerkesztői, Makkai László, Mócsy András és Szász Zoltán szerkesztői irányításával Barta Gábor, Bóna István, Köpeczi Béla, Makkai László, Miskolczi Ambrus, Mócsy András, Péter Katalin, R. Várkonyi Ágnes, Szász Zoltán, Tóth Endre, Trócsányi Zsolt, Vékony Gábor jegyezte egy-egy korszak bemutatását.

Vállalkozásuk több, mint tíz éve indult. Kiderült közben, hogy a források köre széles, ugyanakkor hiányos és ellentmondásos. Ezért a szerzők „nem csak feldolgozták forrásanyagra és tanulmányokra támaszkodtak, hanem ahol lehetőségek voltak, igyekeztek maguk is alapvető adatokat gyűjteni” — tájékoztat az Előszó. Bonyolultabb feladattal is találkoztak. Nevezetesen, hogy a századok óta együtt élő magyarok, románok, szászok történeti „eltérő nézeteket fogalmaztak meg olyan kérdésekről, mint az egyes etnikumok kontinuitása, Erdély államiságának jellege a különböző periódusokban, állam és etnikum viszonya a történelem során, az osztályharc és a nemzeti függetlenségi harc összefüggése a régiókban és egész Európában, a soknemzetiségű és a nemzeti állam helye és szerepe”. Ehhez igazodó megoldásokat kellett hát keresniük és választaniuk. Fenntartották az egyéni kutatásból származó egyéni vélemény jogát. Minden fontos esetben jelezték a bizonyítottság szintjét, a megírási lehetőségek állásától a több irányú föltételezésig. Szilárd és nyitott szerkezet épült ilyenformán, a lezártág és a kiegészíthetőség jegyében. Engedve a kényszerűségnek is. A kezdetektől csak 1918-ig vezethették az összes szálakat. „Erdély története 1918 után Románia történetének része... Széles történeti körkép helyett csak a fejlődés nagy vonalait tudjuk vázolni, a történeti kutatás mai állása mellett részletes elemzésre nem vállalkozhatunk.”

Cáfolhatatlanul józan megállapítás. Összhangban áll a mű szakmai és eszmei igényességével. Ezen a tudós munkaközösség azt értette, hogy „a történeti tényeket kell tekintetbe venni... az adott kor körülmények figyelembevételével kell elemezni és értékelni”. Továbbá: „Szemléletünket a történeti materializmus alapelveinek alkalmazása jellemzi, miután meg vagyunk győződve arról, hogy a történelem elsősorban a társadalmi haladás és az ezzel szemben fellépő erők küzdelmeinek története, még ha ezek a küzdelmek szoros kapcsolatban vannak is a különböző etnikumok, népek és nemzetek fejlődésével, s a 18. század végétől a nemzet, a nemzeti állam kialakulásával fonódnak össze”. Örömmel látjuk volna a haladás sarkalatos és kényes fogalmának kifejtését, akár utalásokban is. Ez elmaradt. Mindenesetre a történelmi folyamatok rajzában következetesen érvényesül az a felfogás, hogy az anyagi és szellemi tényezők és erők elválaszthatatlan kölcsönösségben működnek, és ez a működés öntörvényű, nem elvont értelemben, hanem valóságos irányban nyilvánul meg.

Később főleg az erdélyi feudalizmus sajátosságai kerültek napvilágra. Olyan súlyal, hogy kiegyenlítették a politikátörténet, hadtörténet, művelődéstörténet addigi elsőbbségét. Csak Bethlen Gábor korát nézve: a

Sczakitást jelentett ez az igazoló, leleplező, példálózó, egyoldalú történetírás. De a sczakitás túlzó nyomatkossága, görcsössége nélkül. Az Erdély története szemléletében, módszerében, hangnemében érett tárgyiaság uralkodik. Meglehet, hogy iskolateremtő egyenletességgel és eredményességgel. Közélebről a történeti materializmus korszerű tárgyiaságáról van szó, ami itt az eszmék keletkezését, pályáját, hatását is a folyamatok szerves részeként követi nyomon, tartózkodva a külsőséges minősítéstől, azaz a minősítést az anyagi és szellemi tényezők és erők adott állapotában, szerepében érzékeltetve. Így egy-egy korszak politikai, világi, tudományos, művészeti, vallási törekvései mint természetes életjelenségek bontakoznak ki, nem pedig mint félig-meddig idegen járulékok. vagy kivételes rangú rendezőelvek. Ennek köszönhető, hogy az országudat, nemzetudat, nemzetiségudat, közösségudat erdélyi változatai páratlan élességgel és arnyalatossággal sorjáznak korszakról korszakra, a tartalmaknak és arányoknak az a hitelességével ami csak eleven és teljes összefüggésből táplálkozhat; nem feledkezhetünk el persze a viszonylagosságáról, lezártág és kiegészíthetőség említett egyensúlyáról. Kivált az 1867 utáni magyar, román, szász nemzeti és nemzetiségi mozgalmakat sikerült sokrétűen megjeleníteni, érdekek, elvek, érzelmeik, szükségességek, lehetőségek sűrű és forró közegében. Ez a mű tisztult tárgyiaságának egyik legmeggyőzőbb próbája.

Itt is, másutt is a kapcsolat tágítása törte az utat. Térben és időben az aprólékos oknyomozás és használat végül nagyvonalú rendszerezésre jutott, egybe- és a római hódításokkal és a magyar államalapítással határolható szakaszban. Egészében új kép formáltatott Dacia-Erdőelve eme kilenc évszázadáról. És épp a kisebb-nagyobb mozgások, változások pontosan illeszkedő hálózata kínált fogódzókat a Kárpátok hágói-érkezett magyarság helyzetének, jellegének, állapotának tüzetesebb ismeretéhez. Ezek szerint valószínű, hogy Erdély, a gyulák és az öt ösfoglaló nemzetség földje, illetve az esztergomi-székesfehérvári királyi központ viszonya értelmezhető a „fekete” és a „fehér” magyar megkülönböztetést is. Nem etnikai különbség volna ez, „...inkább arra kell gondolni, hogy a „fehér” és a „fekete” jelzők a türk népek szokása szerint politikai-katonai rangsort, uralkodó és alávetett, István kori viszonylatban az utóbbi „alávetendő” népet vagy néprészt jelentenek”. Ugyancsak a településterület és a helynévadás rétegeinek időrendi vizsgálatából következtethető, hogy „a székelység zöme legalább a 11. század eleje óta lakja Erdélyt, és első erdélyi szállásai a Marostól délre, a déli és keleti határhegység lábáig húzóda terültek el”. Miellesleg, a kapcsolatoknak ebben az európai léptékű hálózatában kap fokozott jelentőséget az a tétel, hogy a házájukból kiszorított dákok utódait az albánokban lelhetjük meg.

Később főleg az erdélyi feudalizmus sajátosságai kerültek napvilágra. Olyan súlyal, hogy kiegyenlítették a politikátörténet, hadtörténet, művelődéstörténet addigi elsőbbségét. Csak Bethlen Gábor korát nézve: a

fejedelem földesúr és jobbagy viszonyát érintetlenül hagyta”, ugyanakkor „a rendszeres uralkodói jövedelmekkel... a központi hatalmat anyagilag függetlenné alakította”, és „talán azért hozta létre az Elbán inneni vidéken mindenképpen előbb a maga gyors döntésekre képes, mozgékony hatalmát, mert még két nagyhatalom szorításában sem egyszerűen védekezésre számított”. Idők folyamán ebben a keretben töltött be meghatározó szerepet az erdélyi feudalizmus alkati korlátozottsága, majd hanyatlása és megmerevedése. Hisz a külpolitikában szűkítette a fejedelmi hatalom mozgásszabadságát, a belpolitikában élezte a nemzeti, nemzetiségi, rendi, vallási ellentéteket. Sajátosság még, hogy e sokféle hagyománnyal, kiváltsággal, függéssel megosztott és körülbástyázott történelmi és társadalmi alakzatnak igazi főtámasza lassacskán nem is önmagában, hanem hovatartozásában állt. Újra és újra érdektérületekért forogott a nemzetközi politika ütközéseiben, viszonyaiiban, alkudozásaiiban. Méltóságát épp a hiteles, tárgyias történeti ábrázolás őrizheti és mutathatja meg. Úgy, amint a jelen alkotás teszi.

Erdély nyugati kapujának mindig is Várad, Nagyvárad számított. Innen első állomásnak pedig Debrecen. Ősi szőlőtelep, jószágajtó útvonallal kötötte össze őket. Debrecen aztán birtoklás szerint is az önálló Erdély tisztántúli mezővárosai közé soroztatott. Maradandó tartalommal mindezt a reformáció, egyáltalán az új igényű gondolkodás dúsította. Debrecen kalvinista kollégiuma 1536-tól Brassónak, Gyulafehérvárnak, Kolozsvárnak, Marosvásárhelynek, Nagyenyednek, Székelyudvarhelynek szolgált birtoklással és mintával. Brassó és Kolozsvár után Debrecenben nyomtatják a legtöbb erdélyi, fejedelmi rendesű könyvet. Ha „a politikai élet súlyponteltolódása a 16. század utolsó harmadára Erdélyt tette a magyar szellemi és anyagi kultúra igazi központjává, ... egész Európában nem volt rá példa, hogy keresztény hit ennyiféle változata legyen egyen jogúként jelen egyszerre egy országban”, nos, akkor ebből Debrecenre is hárult érdem. Majd a korszerű karjezetianus szellem mélyítette a kapcsolatot, azzal is, hogy a híres „váradai tudós kör” néhány tagjának Debrecenben adott otthont, 1650 tájt. Országos hatású bölcselők, történetírók, orvosok, természettudósok magasodtak föl, erre az összefogásra támaszkodva. Különös mozzanat, hogy Erdély sorsát többször Debrecenben döntötték el. György barát 1541-ben itt hívta össze a Szapolyait támogató országgyűlést, Bethlen Gábor 1619-ben itt hirdette ki Erdély részvételét a harmincéves háborúban, Kossuth Lajos 1849-ben itt fogadtatta el Magyarország és Erdély független alkotmányos egyesülését.

Már az napjainkat érintő esemény, hogy a királyi Románia és a központi hatalmak 1916-ban kötött titkos szerződése Debrecen határvárosnak jelölte, Erdély Romániához csatolását előkészítendő. Ez a javaslat is szerepelt 1920-ban a trianoni béketárgyalások térképén... Debrecen így osztozott Erdély élet-halálküzdelmekkel terhes történelmében. Emelt fővel emlékezhet rá. (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1986.)

Ahol a Városi Képtár működött 1919–1930 között

A DEBRECENI KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBŐL

Országos kiállítások Debrecenben (1919-1944)

Be kell mutatni azokat az országos és nemzetközi jelentőségű kiállításokat, amelyeknek debreceni fogadása az egyesületek vagy az Ady Társaság nevéhez fűződik. A Szinyei Merse Pál Társaság első kiállítását a Műpártoló Egyesület és a Művészház rendezte azzal a céllal is, hogy budapesti viszonzásra kerüljön sor. A rendezést Lázár Béla és Ernst Endre vállalta, s több tárlatvezetést tartott Lázár Béla. 1925. november 13-án nyílt meg a kiállítás Csók István, Fényes Adolf, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Réti István, Rippl-Rónai József, Rudnay Gyula, Zádor István festményeiből és rézkarcaiból, Kisfaludi Strobl Zsigmond, Sidló Ferenc, Szentgyörgyi István, Lux Elek szobraiból. 1928 januárjában jött ismét Debrecenbe a társulat. Kiállításán két új szempont volt: már lezárult életművekből Zichy, Munkácsy, Szinyei is válogatott és árusított, valamint meghívta a debreceniek közül Toroczkayt, Orsóst, Hollót, Gáborjánt. 1929. november 17-én nyílt meg a Szépművészeti Rt. — Frenkel Ernő rendezésében az a Magyar művészek kiállítás, amelyen a fentiek, Vaszary, Koszta, Thorma, Kernstok, Pécsi, Pilcz művei szerepeltek. A tárlaton Hubal Andor művei uralkodtak el, de ismét felfelt kaptak itt Gáborjánt, Orsóst, Holló képeit.

Madarász Viktor: Női képmás (Déri-gyűjtemény)

1940 márciusában a Magyar Képzőművészek Egyesületének tavaszi tárlatát: 140 alkotó 182 művet. A házigazdák Balczer, Bánszky, Menyhárt, Nagy Ferenc, Nagy Sándor János és Toroczkay Oswald képviselték egy-egy művel. Ezen a tárlaton sok kétes érték került bemutatásra, az 1943. november 28-án nyíló grafikai kiállításra azonban semmi rosszat nem mondhatunk. Szinyei István, Varga Nándor Lajos, Vadász Endre, Zádor István, Gáborjánt Szabó Kálmán 30–80 darabos kollekcióját méltó módon egészítette ki Conrad Gyula, Gy. Sándor József, Toroczkay, Bánszky, Balla, Dobi Oláh István, Menyhárt, Tar Zoltán és mások hatnyolc darabból álló fametszet-, rézkarcaanyag, rajza.

A Műpártoló Egyesület mellett az Ady Társaság fogadott vendégeket, így a Képzőművészek Új Társaságát 1929. november elején a Kereskedelmi Kamara dísztermében. Bornemissza Géza, Kmetty János, Perlott Csaba Vilmos, Gráber Margit és Schossberber Klára száz műve került a közönség elé. A kiállítást Juhász Géza nyitotta meg, Vadász Endre népszerűsítette a sajtóban. A száz műből tizenegyet vásároltak meg. Az Ady Társaság rendezésében 1934-ben két ízben került sor ismét budapesti művészek meghívására. Az 1934 februárjában nyíló III. csoporttárlaton Csók István művei szerepeltek. Február 25-én nagyszabású országos tárlatot nyitottak a Déri Múzeumban, dr. Ary Lajos elnökletével Pécsi Pilcz Dezső rendezésében. Aba Novák Vilmos, Csók István, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Pécsi Pilcz Dezső, Szó-

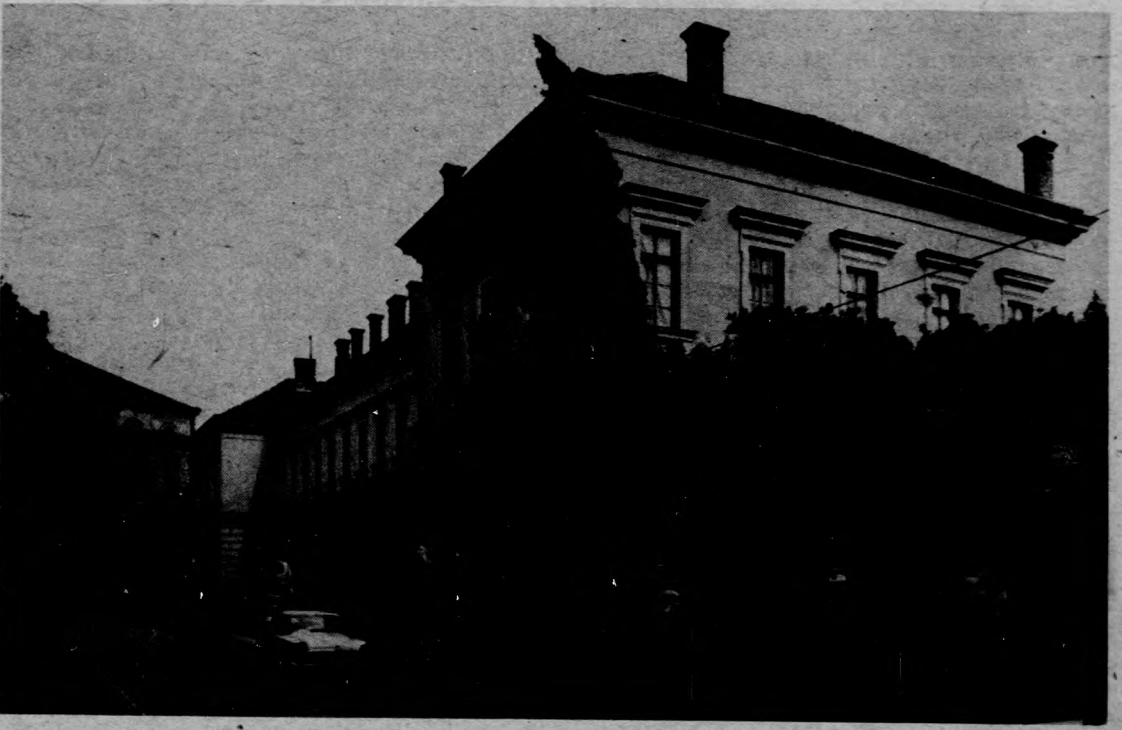
nyi István festményeiből, grafikaiból és Kővesházi Kálmár Elza szobraiból.

A debreceniek nemcsak fogadtak kiállításokat, hanem el is vitték műveiket más városokba, elsősorban vidékre. Főként a Műpártoló Egyesület tagjai vettek részt 1926–32 között az úgynevezett városközi tárlatokon, vándorkiállításokon, amelyeket Békéscsabán, Miskolcon, Nyíregyházán láthatott a közönség. A vidéki művészcsoporthoz a Szegedi Fialatok Művészeti Kollégiumával tartott kapcsolatot az Ady Társaság. Így került sor Félégyházi, Gáborjánt és Vadász Endre szegedi bemutatkozására, Buda György debreceni kiállítására.

Másfél évtizednyi előkészítés után 1941-ben rendezték meg Budapesten, a Nemzeti Szalonban a Debreceni festők című csoporttárlatot. Az Ady Társaság szervezte a kiállítást, de végül hat művész ötleterű bemutatkozására lett. A megjelent rangos kritikák egyike sem méltatta, nem is méltathatta a debreceni festőket vagy az Ady Társaságot mint csoportot, mint közös műhelyt, csak egyes, egyéni teljesítményeket emelt, emelhetett ki, így Holló Lászlót, Félégyházi Lászlót, s bizonyos mértékig Gáborjánt.

Ha véleményt alkotunk a kiállításokról, a koncepcióhiányt, az irányítás hiányát kell észrevennünk. Ugyanakkor voltak nagy részeredményei, Ady Társaság 1931–37 közötti bemutatói, érvényesült az önállóság, a Budapesttől elszakadás és a vidékiek összefogása.

Sz. Kürti Katalin

Ahol a Városi Képtár működött 1919–1930 között

„A kutatónak álmában is forog az agya”

Beszélgetés dr. Szentirmai Attila mikrobiológussal

A mikrobiológia az egy-egy szervet (mikroorganizmusokkal) foglalkozó tudomány. Jelentőségét mi sem jelzi jobban, mint az, hogy kutatási eredményei nélkül a gazdasági élet számos ágazatában megbénulna a fejlődés. Tartós sikerre viszont csak akkor számíthatunk, ha — sportnyelven szólva — biztosítjuk az utánpótlást. Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetemen — kicseréljük meg — 1985 szeptemberében hozták létre a mikrobiológiai részleget, amely a kémiai épületben kapott helyet. Itt beszélgettünk dr. Szentirmai Attilával, a részleg vezetőjével, a biológiai tudományok doktorával. A professzor harminc évig Budapesten, a Gyógyszerkutató Intézetben tevékenykedett de az oktatás sem idegen számára, hiszen ezután — magántanárként foglalkozott a műszaki és az orvosegyetem fiataljaival. Külföldön is elismert személyiség. Sok országban megfordult és előadásokat is tartott. A hatvanas években hosszabb időt töltött az Egyesült Államokban.

— Professzor úr, mi sürgette, serkentette a tanácsok megszületését?
— A kezdeményező és főleg-meddig a mecénás is a Biológiai Gyógyszergyártó volt. A Biológiai nem titkolt érdeke, hogy innen jól felkészült szakembereket kerülnön ki, s ezáltal enyhüljön a krónikus munkaerőhiány. Hogy miben nyilvánul meg konkrétan a segítség? Műszereket és berendezéseket kapunk a saját laborunk eszközállományának bővítéséhez, valamint állandóan nyitva áll előttünk az üzem laboratóriumának adatai. Ez utóbbi azért is fontos, mert ott lényegesen kedvezőbbek a feltételek a kísérletezéshez. Együttműködésünk kölcsönös, ugyanis cserében továbbképzést szervezünk a Biológiai kutatói számára.
— A gyógyszeripar „kiszolgálásán” túl bizonyára más feladatai is vannak.
— A legnagyobb hangsúlyt az oktatásra helyezük. A biotechnológiai iparok (gyógyszeripar, vegyipar, élelmiszeripar, mezőgazdaság), az egészségügy és a környezetvédelem tömegével igénylik a szakembereket. Szoros kapcsolatunk alakítottunk ki a DOTE-val. Biológusaink számára egyetegi tárgyakat (például: farmakológiát, orvosi mikrobiológiát) az orvosegyetem tanárainak adnak elő, s akadnak diákok, akik szakdolgozatukat, diplomamunkájukat is ott készítik el. Ők később az egészségügyi laboratóriumokban helyezkedhetnek el. Az elméleti oktatás mellett a hallgatókkal megismertetjük a mikrobiológiai vizsgálatok laboratóriumi módszereit és a munkahelyi tevékenységüket a gyakorlaton. Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetemen — kicseréljük meg — 1985 szeptemberében hozták létre a mikrobiológiai részleget, amely a kémiai épületben kapott helyet. Itt beszélgettünk dr. Szentirmai Attilával, a részleg vezetőjével, a biológiai tudományok doktorával. A professzor harminc évig Budapesten, a Gyógyszerkutató Intézetben tevékenykedett de az oktatás sem idegen számára, hiszen ezután — magántanárként foglalkozott a műszaki és az orvosegyetem fiataljaival. Külföldön is elismert személyiség. Sok országban megfordult és előadásokat is tartott. A hatvanas években hosszabb időt töltött az Egyesült Államokban.

giát) az orvosegyetem tanárainak adnak elő, s akadnak diákok, akik szakdolgozatukat, diplomamunkájukat is ott készítik el. Ők később az egészségügyi laboratóriumokban helyezkedhetnek el. Az elméleti oktatás mellett a hallgatókkal megismertetjük a mikrobiológiai vizsgálatok laboratóriumi módszereit és a munkahelyi tevékenységüket a gyakorlaton. Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetemen — kicseréljük meg — 1985 szeptemberében hozták létre a mikrobiológiai részleget, amely a kémiai épületben kapott helyet. Itt beszélgettünk dr. Szentirmai Attilával, a részleg vezetőjével, a biológiai tudományok doktorával. A professzor harminc évig Budapesten, a Gyógyszerkutató Intézetben tevékenykedett de az oktatás sem idegen számára, hiszen ezután — magántanárként foglalkozott a műszaki és az orvosegyetem fiataljaival. Külföldön is elismert személyiség. Sok országban megfordult és előadásokat is tartott. A hatvanas években hosszabb időt töltött az Egyesült Államokban.

— Megfelelő-e ehhez a személyi és a tárgyi feltételek?
— Sajnos, egyik sem kielégítő. Nincs minden szakterületnek külön oktatója. Előadó hiányában az élelmiszer-ipari vonatkozású kutatások pillanatnyilag háttérbe szorultak. A laboratóriumunkból egyelőre hiányzik a fermentor (mikroorganizmusok szaporítására szolgáló technikai berendezés), amely nélkül szinte kizárt a magas színvonalú érdemi munka, de a legprimitívebb eszközök sincs elegendő. A magyar ipar leállt a Petri-csészék gyártásával, ezért — darabját ötven forintért — nyugatról kellett importálnunk. Elvben a szocialista országokból is meg lehetne vásárolni, viszont a KGST-n belül — számomra érthetetlen okból — akadékoskodnak a beszerzés. A baráti országokból személyes kapcsolatokon keresztül könnyebb termékekhez jutni. Hihetetlennek hangzik az is, hogy a mikrobiológiai munka alapműszerét, a jezzit Zeiss Művek által gyártott fáziskontraszt-mikroszkópot csak fényképről tudom megmutatni. A kis alapterületű laboratóriumunk olyannyira túlszűkült, hogy a helyszűke lassan veszélyezteteti a balasztmentes kísérletezést.

— Milyen ártalmak fejtik a mikrobiológust?
— A fertőzésveszély fokozottan jelentkezik, ezért minimális elvárás a biztonsági előírások betartása és a személyes felelősség, ugyanis a legtöbb baleset mások mulasztásából ered.
— Hozzájárthatnak-e a legfrissebb irodalomhoz a tanulók?
— Hozzá, csak hát a nyelvtudás... Szótárakkal képtelenség szakirodalmat olvasni.
— Egyénileg lehet-e szenciációs eredményeket elérni?

— Egy-egy fantasztikusnak tűnő felfedezés csak a kívülről nézők meglepetését, „bennfenteseknek”, felfedezőknek természetes. A szisztematikus gondolkodás, a helyes munkahipotézis törvényszerű gyümölcse a siker. Minden biológiai téralomány, ahol termék jelenik meg, közös munka eredménye. Eppen ezért furcsa, hogy Magyarországon az a tendencia uralkodik, miszerint a kutatók saját kis kiválasztott részterületük vizsgálatában melyednek el, holott a tudományban komoly eredmény csak szakmai összefogásból született.

— Hogyan ítéli meg a hazai gyógyszeripar jelenét?
— Gyógyszeriparunk összességében nem tesz ki annyit, mint egy nagyobb konzern, multinacionális vállalat. A nyugati mamutcégekkel nyilvánvalóan nem tudjuk felvenni a versenyt. Azokat az öröket kell megkeresnünk, ahol belépünk a piacra. Nincs olyan cég a világon, amelyik egyedül annyiféle gyógyszert gyártana, mint mi. Így aztán nem csoda, hogy a gazdaságosság is az önköltség határán mozog. Jövedelmezőbb lenne, ha termékeinket nem alapanyagként, hanem kiszervezve értékesítenénk. Öröm viszont, hogy egyes cikkekkel az elvonalba tartozunk.

— A professzor úr évtizedeken át Budapestben dolgozott. Mi csábította Debrecenbe?
— A lakásom most is a fővárosban van. Minden hétvégén hazautazom. Miért vállalom az ingázást? Egy biztos: nem a pénz vonzott. Egy egyetemi tanár fizetése nem éri el az osztályvezetői fizetést. Hívta, és én szívesen költöztem át, mert szeretek a fiatalok között dolgozni. Egyébként, akit az anyagi érdekesítés vezérel, az nálunk kopogtasson. Ez már egzisztenciális probléma. Elgondolkodtató, hogy tanárségéd munkatársaim annyit sem keresnek, mint az átlag segédmunkások. Megbomlott az értékrendünk. Pedig itt nincs blokkolóóra, nem nyolcórás a műszak. A kutatóknak még álmában is forog az agya, megállótlan keresi a megoldást.

— Köszönöm a beszélgetést.
Kirápolszky Tamás

Értékesítési gondok, elavult halastavak Kiutat az intenzív termelés kínál

Hazai halaszatunknak a hatodik öt éves terv utolsó éveiben megélt csendes krízise után szinte meglepetésszerűen megújult a halászati foglalkozó gazdaság javuló eredményessége. Helyzetük semmiképpen sem irigylésre méltó, hiszen környezetük, a belföld piac koránt sincs rájuk olyan húzóhatással, mint más ágazatokban. Két és fél kilogramm körül egy főre jutó évifogyasztásunkkal aligha remélhetünk jó helyesítésre készült beszámolóban ugyanazt olvashatunk, hogy a halhústermelés a hatodik öt éves terv első részében dinamikus növekedett, majd a külpiazi értékesítés nehézségei miatt szembetűnően csökkent, és 1982. évi szintre esett vissza. A szövetkezeti halászatra vonatkozó megállapítás hazai halaszatunk egészére is érvényes, noha a magyarországi haltermelésnek csak mintegy har-

Elgondolkodtatóbb és nem következmények nélküli gondjuk a szövetkezeteknek a használatukban levő vízzel való rendelkezés. „Az általunk halászattal hasznosított vízterületnek — hacsak nem saját tógazdaságainkról van szó — nemcsak hogy tulajdonosai, de még kezelői sem vagyunk” — tette szöveget elnök. Vajon mi múlhat a tulajdonosi jog hiányán?

Téli munka a Hajdúszoboszlói Bocskai Halászati Termelőszövetkezet tógazdaságában. (Fotó: Kőszeghy György)

lyezést a nemzetek rangsorában — egyebek közt ezt is figyelembe kell venni a halászati értékelésekor. Évi két és fél kilogramm — halhús még kiegészítő élelmiszerként sem mondható túl gyakornak ott, ahol egy-egy fogyasztóra már hetven-nyolcvan kiló jut évente.

A Statisztikai Hivatal adatait böngészve jövők rá, hogy hazánkban egy év alatt háromszor annyit halat sem fogunk, mint amennyi mézet gyűjtünk. Még meglepőbb az arány, ha a tógazdaságok haltermelését (1982-ben 29–30 ezer tonna) hasonlítjuk a méztermeléshez (1982-ben 16–17 ezer tonna).

A visszaesés okai

Mik lennének tehát a termelés-visszaesés legfőbb okai? Először is: a haltenyésztés speciális termelőeszközei és kötött technológiája nem tették lehetővé a gazdasági életben bekövetkezett változásokkal való rugalmas alkalmazkodást. Az ágazat nem tudta követni a szabályozó rendszer gyors változását, hiszen a

termelés-visszaesés legfőbb okai? Először is: a haltenyésztés speciális termelőeszközei és kötött technológiája nem tették lehetővé a gazdasági életben bekövetkezett változásokkal való rugalmas alkalmazkodást. Az ágazat nem tudta követni a szabályozó rendszer gyors változását, hiszen a

haltermelésben a ma megélt döntés eredménye csak három év múlva jelentkezik. Súlyosbította a helyzetet a beruházások, illetve a leromlott termelőeszközök rekonstrukciójának a visszafogása. A termelés-visszaesés irányába hatott az is, hogy 1983-tól a növényevő halak dollárértékű kivitele gyakorlatilag megszűnt. A halászati szövetkezetek súlyos pénzügyi gondokkal érkezték a tervidőszak végéhez, 1985-re és '86-ra így tulajdonképpen a megszűléstől tartottak.

A visszaesés okai? Először is: a haltenyésztés speciális termelőeszközei és kötött technológiája nem tették lehetővé a gazdasági életben bekövetkezett változásokkal való rugalmas alkalmazkodást. Az ágazat nem tudta követni a szabályozó rendszer gyors változását, hiszen a

Hazánkban a halhústermelés a hatodik öt éves terv első részében dinamikus növekedett, majd a külpiazi értékesítés nehézségei miatt szembetűnően csökkent, és 1982. évi szintre esett vissza. A szövetkezeti halászatra vonatkozó megállapítás hazai halaszatunk egészére is érvényes, noha a magyarországi haltermelésnek csak mintegy har-

Elgondolkodtatóbb és nem következmények nélküli gondjuk a szövetkezeteknek a használatukban levő vízzel való rendelkezés. „Az általunk halászattal hasznosított vízterületnek — hacsak nem saját tógazdaságainkról van szó — nemcsak hogy tulajdonosai, de még kezelői sem vagyunk” — tette szöveget elnök. Vajon mi múlhat a tulajdonosi jog hiányán?

A gondolat bővebb kifejtése végett kerestem fel a napokban Hajdúszoboszlón a Halászati Termelőszövetkezet Szövetségének az elnökét, Dr. Sallai Lajos elmondta, hogy a szövetkezetek ma meghatározatlan időre birtokolják a vizek halászati jogát, s ez a körülmény növeli a bizonytalanságot. Gátolja például a termelőalapok bevonását a fejlesztésbe: legyen szó akár műszaki-technológiai fejlesztésről, akár egyszerű halkezelésről. Vannak ugyanis olyan természetes vizek (például az úgynevezett mentett oldali holtágak), amelyekben érdemes lenne intenzív gazdálkodást folytatni, amelyekből igen kevély ráfordítással szinte halastórszerű termelőalapot lehetne képezni, de hát az vessen követ a befektetés-től vonakodó szövetkezetek, aki odaadja a pénzt a bizonytalanság.

Megtudtam azután, hogy a szövetkezetek birtokában lévő tógazdaságok többsége is rendkívül rossz állapotban van. Nem csoda. Húsz-harminc évvel ezelőtt épültek s mára annyira elhasználódtak, hogy már nem is tudják befogadni a korszerűbb technológiákat. Rekonstrukcióra azonban, amely hovatovább elődázhatatlan, nincs pénzünk a gazdaságoknál.

Amint hallunk mostanában a mezőgazdasági szövetkezetek gépeinek kritikai nem bíró műszaki állapotáról — emlékeztet az elnök. — Nem ismeretlen ez a gond nálunk sem. Ma a magyar szövetkezeti tógazdaságok hetven százaléka alig éri el a negyvenöt-ötven éves műszaki állapotot.

Természetes, nem mulasztottam el megkérdezni, hogy vajon kivétel-e a Hajdúszoboszlói Bocskai Halászati Termelőszövetkezet tógazdasága. Kiderült, hogy kivétel. S ez annak köszönhető, hogy a szoboszlóiak saját földmunkagépekkel rendelkeznek, amikkel állandóan és rendszeresen karbantartják, javítják a tavakat. Ez a tevékenység saját gépparkkal végezve eleve hoz annyi nyereséget, amennyiből az újabb karbantartások fedezhetők. Ha mással végeztetnék, többszörösébe kerülne...

Takarmányminőség — hűségesség. Nincs semmi meglepő az összefüggésben. De mindenképpen a „Bocskai” szerencséjéért írhatjuk fel, hogy a szövetkezet takarmányból önálló, sőt felesleggel rendelkezik. A felesleget, az évi 7–800 tonna szemes terményt sem az áráért értékesíti azonban, hanem azért, hogy így a szövetkezet adta a dollárértékű 40 százalékos magyar pontkivitel 40 százalékát. A mai kiviteli lehetőségek közepe száz tonna hal exportjára jelentősen magasabb, mint az egyszerű körforgás kamatozott cly jól 1986-ban, amikor is a téves már harmadik esztendője alkalmazta a fehérje-adagolást magában foglaló korszerű takarmányozási technológiát. Végül is 1986-ban a Bocskai Tsz által előállított 900 tonnányi halból 600 tonna került étkezési halként a piacra: exportra és a hazai fogyasztók asztalára.

Sokan azt hiszik — idézhetem dr. Sallai Lajos —, hogy mi ennek a halnak besöpörjük a szemetet. Hát nem. A hal legalább olyan igényes a jó takarmányra, s azt meg is hálálja, mint bármelyik melegvérű állat. A halhús alacsony zsírtartalma alapvető követelménye az exportnak. Szerencsére a Hage laboratóri-

„Az élet egy hatalmas vendéglő...”

1. A lakótelepen, ahol élek

A lakótelepen, ahol élek, a kissé morcosak az emberek. Nemelyikük arcáról hetekre letérli a mosolyt a kedvetlenség, szavaiban feszültség lappang. Két és fél éve tartozunk az itteniek laza egyvelegébe, s élvezzük a lakószövetkezet jótéteményeit. Közben izgalmas járték részesei vagyunk: a szövetkezet egyre emeli a közös költséget (két és fél év alatt ez az összeg a duplájára hizott), mi pedig megpróbáljuk kitalálni, mi lehet ennek az ellenértéke. Eddig nem sikerült rájönni. Egy jól értesült valaki azt terjesztette körünkben, hogy a lakások minden négyzetméterét maximum hét forint közös költséggel lehet terhelni (erre állítólag magas helyen fogalmazott regula van), mi pedig már tíz fölött fizetünk.

A szövetkezet elnöke (aki azóta már leköszönt erről az — úgy látszik — korántsem irigylendő posztról) sorjázta az adományokat: ezért a pénzért jár nekünk a víz (ez igaz, viszont a felmelegítésért külön áldozunk), a park folytonos rendezése, takarítása, a házunk előtt lévő szökőkút tisztítása; az épületekben, a közterületeken a különböző karbantar-

tasokat szintén ebből a pénzből kell fedezniük. „Elmondta, hogy a szövetkezet válságos időkben, nem utolsósorban azért, mert a korábbi vezetőket lelkiismeretlenül végzett papírmunka, sőt mi több: sik-

2. Megmaradásom története

Az említett lakótelepen zömében egyszerűnek csúfolta nevezett emberek élnék munkások, sokat dolgozó. Az egész környék arra van „berendezve”, hogy az emberek sok idejüket tölthessék a munkahelyükön. Mindenféle üzenet van itt, akkor is üzenet nem tud sikeresíteni (lásd fent!) az ember, hogy egy óra alatt el ne lehetne helyben költölni. Csak zöldséges üzenetből tudok négyet, italkimérő helyből (presszó, étterem) ötöt, büfét (ahol „tűtűt” szintén lehet kapni) kettőt. ABC-áruházat kettőt, virágárusból szintén kettőt. A legzabdagobbnak az (egyébként rengetegét dolgozó) büféként monadják, bár a művirág-készítőknek sem szokása hónap végén kolduló barátát válni.

Közel van a körzeti orvosi rendelő is. Áldásos körü-

kasztások terhelik. A dolgozókat kiderítendő, az erkölcsi világrónt helyreállítandó még folyik a jogi procedúra. Reméljük, mindegyikünk igazságérzetét kielégítik majd a „fiskális” döntések. Persze az emberek hitét már aligha lehet csorbítatlanra kalapálni.

ménye, mert a sokat dolgozó emberek szervezete könnyen „meghibásodik”, nagy szükség van a rögön adódó segítségre. Nemrégiben én is sorstársam voltam a rendelő „aulájában” várakozóknak. Vizsgálatra hangolódó ábrázatomról messziről látszott, hogy nem minden alkatrészem tesz maradéktalanul eleget a biológiai törvényeknek. Ismerőseim (akikkel együtt szokok „legeltetni”) a gyerekeket a házak közötti játszótéren) azt mondták: meglásd, vakbélgyulladás lesz ez. Az orvosnőnek kelvettem a kérésen „felcserek” gyanyáját, de öt májgyulladás diagnózist adott. Aszkéta életmódot javasolt, szigorú diétával, két nap utáni ellenőrzéssel. Másfél napi vergődés következett. Akkor nem bírtam tovább, lebotorkáltam a második emeleti

lakótársához telefonálni (mert egy zsurnalisztának miért is lenne távbeszélője?) a mentőkért. Azok agóniágyanús segélykérésnek nem akartak hitelt adni. Hívjam a körzeti orvost — javasolták. Hívtam is, de ő sem tanúsított nagy igyekezetet. A mentők végül is megígérték: ha ráérnek, erre jönnek. Ráértek. (Idő telvén tudtam meg: fáziskéséssel megérkezett az orvos is.) A mentős egész úton korbolt: mégiscsak röhejmajális, hogy egy erőtlő dudadó, fiatal szímulánszt kell fuvarozniuk, mert a báró úrnak most éppen kikocsikázni van kedve, ahelyett, hogy rozgant öreg segítségre siethetnének. Kértem, hogy álljon meg: kiszállók. Gyalog teszem meg az utat a sebészemig. Most már mindegy — legyintett bosszúsan.

Tekintetnek haragjába csodálkozás elegyedett, amikor a klinika sebészeten haszlatatlan operációt javasoltak. Kötő beszézhöz volt szerencsém: neki köszönhetem, hogy a kilýukaadt vakbél nem juttatott az örök vadászmezőkre, ahol már nem kell közös költséget fizetni a lakhatásért. Ez élet egy hatalmas vendéglő, ahol feltűnően rossz a kiszolgálás — mondta valahogy így egy tehetséges afორизмагáры. Isten tudja, én mostanában nagyon hűségesen ragaszkodom ehhez a csepült vendéglőhöz.

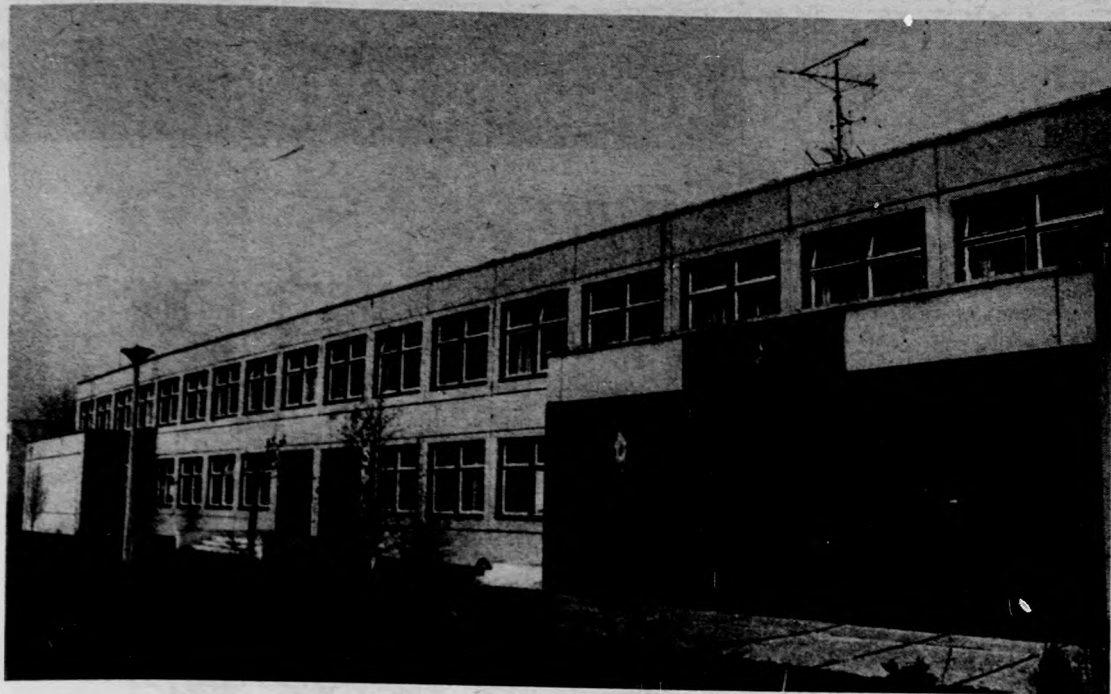
Erdel Sándor

Hol

Nehéz rarra a cémenyekbe oktatói mami a decai nevelés iskolá. A nevelés ténétéhez hagyott. (jáványok emberbar más ese anyagi érdeke. Ugyanítást gyermekm zépkorban intézmény szeresen s kon. A p zése azonl század má dult meg.

Hazánkban amely az kedett ren XIV. tc. v feladatnak gyermekve Kereszt O Egyesület” létre. Ez a meg Debre ben, hogy sítsenek Debrecenbe nász rög mutakozó akkor Bák nos telken való építés. A miniszter nem ta S bár a la nap alatt gyűjtött a pedig épít bőző helye ket ajánlo úgy több Közben 1901. évi tc. is, ezek ill. feletti zását állan nősítették gyermekm tenkénti m Végül is született a létesítési ü belül, tehát készült az menhely é út 2.) Ybl unokaöccse Ebben 30 gyermekág mággal nykenységét Működési Hájdu, Sza voltak, 1 Sztármár és megvékre Ugyanakkor talált és á nem helyze ada a gyez gondviselő (lókhoz) ad formáció el intézmény.

A felszab tizezrede du miatt elhagy száma. Gon óriási felad lamra. Ek — általában védéségi épít gyermekvár gyermektele az iskolai o termelőmún csolták a g dükünkön e jük a hajdú (1946), majd pülötéren gyermekvár

Hollós utcai nevelőotthon

Nehéz meghatározás nélkül arra a céljában szép, eredményekben gazdag nevelői, oktatói munkára gondolni, ami a debreceni Hollós utcai nevelőotthon és általános iskolában folyik.

A nevelőotthonok előtérítéséhez tartozik, hogy elhagyott, árva gyermekek (járványok, hadjáratok után) emberbaráti szeretetből, más esetekben jövőbeni anyagi érdekből ezeltől is voltak már, akik elvállalták ilyen gyermekek gondozását. Ugyanakkor a humanitást gyakorló magánszemélyek mellett már a középkorban is voltak olyan intézmények, amelyek rendszeresen segítettek az árváknak. A problémák rendezése azonban csak a XIX. század második felében indult meg.

Hazánkban első törvény, amely az árvák ügyét törekedett rendezni az 1876. évi XIV. tc. volt, s ez községi feladatnak minősítette a gyermekvédelmet. A „Fehér Kereszt Országos Leléncház Egyesület” 1885-ben jött létre. Ez a szervezet kereste meg Debrecen városát 1899-ben, hogy közös erővel létesítsenek gyermekmenhelyet Debrecenben. A városi tanács rögtön hajlandónak mutatkozott erre, és az akkori Bábaképezdével azonos telken (Budai E. u. 2.) való építésre tett ajánlatot. A minisztérium ezt a területet nem találta alkalmasnak. S bár a lakosság néhány hónap alatt 40 ezer koronát gyűjtött a célra, a tanács pedig építőanyagot, különböző helyeken fekvő telkeket ajánlott fel, mégis az ügy több évig húzódtott.

Közben megszületett az 1901. évi VIII., majd XXI. tc. is, ezek a hét éven aluli, ill. feletti gyermekek gondozását állami feladatnak minősítették és intézkedtek a gyermekmenhelyek körzeti megnevezéséről is. Végül is 1903-ban döntés született a helybeli menhely létesítési ügyében. Egy éven belül, tehát 1904-re el is készült az Állami Gyermekmenhely épülete (Bartók B. út 2.) Ybl Lajos (Miklós unokaöccse) tervei szerint. Ebben 30 nagy, 8 kisebb gyermekágyval és 24 csecsemőágyval megkezdte tevékenységét az intézmény. Működési körlete kezdetben Hajdú, Szabolcs vármegyék voltak, 1907-től azonban Szatmár és Máramaros vármegyékre is kiterjedt. Ugyanakkor az elhagyott, talált és árvaházakban el nem helyezhetőket — s ez adta a gyermekek zömét — gondviselőkhöz (nevelőszülők) adták ki. Az ilyen formáció ellenőrzését ez az intézmény látta el.

A felszabadulás után sok tízezerre duzzadt a háború miatt elhagyott gyermekek száma. Gondozásba vételük óriási feladatot rótt az államra. Ekkor szerveződtek — általában valamikori honvédségi épületekben — a gyermekotthonok. Ezek olyan gyermektelepek voltak, ahol az iskolai oktatáson kívül a termelőmunkába is bekapcsolták a gondozottakat. Vidékünkön elsőként említhetjük a hajdúhadházi erdőben (1946), majd a debreceni repülőterén (1948) szervezett gyermekotthonokat. Az előző

1950-ben Tiszadobra, az utóbbi pedig a jó szervezői képességgel megáldott Barua Lajossal (a főtábornokváros ny. igazgatója) együtt Karagrára települt. A következő évben (1951) a karcagi intézet kettévált. Egyik része Balkányba, másik része Budapestre költözött. Néhány év múlva (1954) a balkányi Gencsy kastélyból (ahol eredetileg Barua Lajos, az utolsó időszakban Szűcs Ernő volt a megbízott vezető) a berkeszi, egykori Vay kastélyban nyert elhelyezést az intézet. Így kerültek el városunkból az első gyermekotthonok. Egyéb-ként ezekben az intézetekben a *gyerekek szellemi, testi, erkölcsi, anyagi érdekeit előmozdító szociális, jogi, egészségügyi és pedagógiai tevékenység folyt.* Közben Debrecenben újabb gyermekotthon létesítése vált szükségessé. Ez 1952-ben történt meg *Debreceni Zrínyi Ilona Leánynevelő Otthon* néven. A leánynevelő előbb a Simonyi út 6. sz. alatt, azt követően a Bem tér 13. sz. alatt működött. Itt 1958-ig saját iskolában oktatták az általános iskolás korú növendékeket, később 14—18 éves ipari tanuló leányokat helyeztek el ebben az épületben. A Simonyi úti villában pedig 1951. ill. 1957 után ún. utógondozó részlegként szerveztek olyan lányok számára, akik már szakmát szereztek, de az életben változatlanul nem rendelkeztek semmiféle támaszal.

Evekig tevékenykedett a *Gyermek és Ifjúságvédő Intézet* (1963-tól érvénybe lépő elnevezés) körzeti központja és egy otthona a DEMKE-ben. Ez az épület azonban életveszélyessé vált, s ezért az 1966/67-es tanévben határozat született egy új gyermekotthon létesítéséről. Az építkezés jól haladt, s 1969 decemberében már a kőművesek „bokrétáunnepléyre” is sor került, de az 1970-es Szabolcs-Szatmár megyei árvíz miatt az építési kapacitást a károk helyreállítására átcsoportosították, így a műszaki átadás csupán 1971 novemberében történt meg. A Hollós u. 19. sz. és a Lóverseny u. 1. sz. alatti telkekre emelt épületbe azután beköltözött a *Gyermek- és Ifjúságvédő Intézet*, valamint a speciális feladatú *Leánynevelő Intézet*. A Keletvárosi tervei alapján és a Hajdú Megyei Építőipari Vállalat kivitelezésében 1983. máj. 20-án készen állt a Hollós u. 17. sz. alatti gyermekotthon (nevelőotthon és iskola). Ez utóbbi intézet eredetileg neurotikus gyerekek számára készült volna, de ezt az elképzelést módosították és 100 férőhelyes saját, egybe-szervezett általános iskolával rendelkező koedukált gyermekotthonként nyílt meg *Szilágyiné dr. Illés Mária* igazgatása mellett, akinek az otthoni részleg irányításában *Csóbán Péterné*, az iskolai részleg vezetésében *Tihanyi György* nyújtott segítséget.

Az itteni gyermekek kisebb hányada teljesen árva, nagyobb hányada pedig olyan családi háttérrel rendelkezik (büntetés alatt lévő, alkoholos, gyermeknevelésre nem alkalmas, vagy

nem képes szülő), ahol fejlődésük nem biztosított. A gondozottak döntően általános iskolás korúak. De az elkövetkező években biztosítva lesz számukra egy-egy szakma elsajátítása, alkalmazás esetén közép- vagy akár felsőfokú továbbtanulás is. A jelenlegi növendékek közül 5 fő óvodáskorú (idősebb testvéreik szintén ebben az otthonban vannak), 46 alsótagozatos, 49 felsőtagozatos. Oktatásuk a városi technikailag egyik legjobban felszerelt, szaktantermi rendszerben működő, az úszásközponttal rendelkező saját iskolában folyik. Az intézetnek egy 3100 kötetes könyvtára is van. A gyermekek nevelésével, ellátásával 70 dolgozó foglalkozik (pedagógus 23, gyermekfelügyelő 13, egyéb alkalmazott 34 fő). A gondozottak négygyás szobákban alszanak. De az épületben elegendő hely jut a széles körű szakköri és utógondozó foglalkozásoknak is. Különösen ki kell emelni a szaktantárgyi csoportok közül a biológiai csoport tevékenységét, melynek jelentős szerepe van az intézet környezetének kialakításában.

A terület ugyanis eredetileg szántóföld és szórványgyümölcsös volt, és az építők egyetlen lucfenyő kivételével kipusztították innen a fákat. Rádásul park és sportpálya építésére sem maradt anyagi fedezet. Ekkor a nevelők példamutató munkájával, vezetésével, a növendékek lelkes közreműködésével, széles körű társadalmi segítséggel létrejött az intézet *botanikus kertje*.

A beton épületek forróságát sugárzása, a teljesen fedetlen talaj a terep vizsgáldokodásának megoldását, tette elsődleges feladatává. Ezért először a 20 négyzetméter felületű *halastó* készült el (benne 300 kínai aranyhal), majd a kitermelt földből és 20 tonna — mesziről ide szállított — andezitből létrehozták a *sziklakertet*. Ebben 100-féle növényi képviselő a Kárpátoktól a Himalájáig terjedő vidékek flóráját. Ezt követte a botanikus kert további részeinek kialakítása. Előbb 10 cm vastagságban jó tápértékű mocsári tőzeggel terítették le a területet, majd az ország különböző magán- és állami kertészeiből kapott 304 növényfajta 864 példányát ültették el. Alapvetően készen van már a négy részlegből álló *üveg-ház* is. Megépültek a *játszó- és sportpályák* is. Ez utóbbihoz a felszerelést a Mezőgépgyár adományozta, a pályaeépítést azonban maguk a gyerekek végezték. A növendékek éppen ezen *alkotó munkák révén magukénak érzik otthonukat*, vigyáznak is annak épségére, törekednek annak hasznos működtetésére (meteorológiai állomást kezelnek, versenyeket, vetélkedőket rendeznek más iskolák számára is). Mindez magától értetődően jelentős nevelői eredmény, fontos része az elhagyott gyermekeknek nyújtandó ismereteknek, a minél teljesebb emberre formálásuknak.

Sz. E.

A titokzatos X-sugarak

Ritka az olyan természettudományos felfedezés, amelynek születési időpontját napra pontosan ismerjük. E ritka kivételek közé tartozik a röntgensugár. A würzburgi egyetem 50 éves fizikaprofesszora, Wilhelm Conrad Röntgen 1895. november 8-ról 9-re virradó éjszaka pillantotta meg először saját kezének „röntgenképét” a sugárak útjába helyezett bárium-platinaciánúrral bevont ernyőn. A felismeréstől önmaga is meglepődve, lázas sietséggel vizsgálta az újfajta sugár áthatolóképességét különböző anyagokon. Az eleinte fölöttébb titokzatosnak tetsző, eddig ismeretlen sugárakat X-sugaraknak nevezte el (az angol nyelvterületen ma is így nevezik). Megalapította, hogy a papír, fa, sztiállal nem jelent akadályt a sugárak számára, az üveg is csak akkor, ha ólomtartalmú. „Mátfél milliméter vastagságú ólom jóformán teljesen útját állja a sugárzásnak, és a tulajdonsága miatt gyakran alkalmazásba is vettem” — írja Röntgen első tanulmányában. A röntgenorvos ma is ólomkötényt és kesztyűt használ védelméül.

A rejtélyes X-sugarak optikai tulajdonságait, visszaverődését, törését Röntgen ugyan nem tudta kideríteni — ez csak 17 évvel később Lauénak sikerült —, számos más tulajdonságait azonban ő maga állapította meg, úgyhogy a későbbi kutatóknak már csak az ellenőrzés munkája maradt.

Röntgen a fizika egyéb területein is sokat dolgozott. Foglalkozott a gázok fejlődésével, a hőelektromos- és piezoelektromos jelenségekkel, a fény polarizációs síkjának mágneses elforgatásával. Valamennyi eredményét felülmúlta azonban a röntgensugarak felfedezése, amelyért 1901-ben a fizikai Nobel-díjjal tüntették ki. Ő volt az első Nobel-díjas fizikus. Ekkor már a müncheni egyetem professzora volt. Húszévi oktatás után onnan vonult nyugalmába, és ott is halt meg 1923-ban.

A röntgensugárzás jelentős felfedezés az elméleti tudomány továbbfejlesztésében, és az iparban is, a roncsolásmentes anyagvizsgálat szempontjából, de legfontosabb alkalmazási területe az orvostudományban van. Orvosi felhasználása részben a betegség felismerésére, részben a gyógyításra terjed ki. A röntgendiagnosztika a röntgensu-

garaknak azon a tulajdonságán alapszik, hogy az egyes anyagokban különböző mértékben nyelődnek el. Így lehetővé válik a csontok, illetve azok szerkezete és a lágyrészek, egyes szervek (például szív, tüdő) elkülönítése. Bizonyos vizsgálatoknál elegendő a szervek között normálisan is meglévő elnyelési különbség, felhasználása máskor azonban úgynevezett kontrasztanyagok bevitelére van szükség. A röntgensugarakkal való vizsgálat átvilágítás és felvétel segítségével történik, a felvétel alapja az, hogy a röntgensugarak a fényérzékeny filmen vagy papíron a fényhez hasonló elváltozásokat okoznak. A röntgenterápia pedig azon alapszik, hogy a röntgensugarak a sejteket károsítják, de az egyes sejttípusok nem egyformán érzékenyek a sugárakra, így a gyorsan szaporodó daganatsejteket elpusztítja, míg a környezet ép sejtjeit csak mérsékelten károsítja.

Képünkön: a belek kontrasztanyagos röntgenképe (KS)

A földgáz útja

Az alap energiahordozók közül napjainkban mind jelentősebb helyet foglal el a földgáz. A feltárt és termelő földgázmezők mellett kiterjedt kutatás folyik szerte a világon újabb gázforrások feltárása érdekében. A földgáz évezredek óta ismeri és használja az emberiség. A kínaiak már két és fél ezer esztendővel ezelőtt földgázkutakat fúrtak. A rómaiak fűrdőik melegítésére használták a földgázt.

Számos igen gazdag földgázmezővel rendelkező állam ismeretes. Európában jelentős földgázvagyonnal rendelkezik a Szovjetunió, kívül Olaszország, Franciaország, Hollandia, Anglia; a tengerentúli államok közül az Amerikai Egyesült Államokon kívül Venezuela, Kanada és Mexikó földgáztermelése jelentős. Számottevő a közel-keleti olajmezők földgáza is. A magyarországi földgáz-előfordulások is

régen ismertek. A báznafor-dói és a magyarsárosi gázki-ömléseket már a 17. század elején említik az egykori leírások. A legújabb, főleg az Alföldön felfedezett földgáz jelentősen hozzájárult az ország szükségleteinek a kielégítéséhez. A földgázt energetikai vagy vegyipari téren hasznosítják. A földgáz energetikai felhasználása végső fokon a szén helyett történik, részben gazdaságossági okok miatt, részben pedig azért, mert használata, felhasználása sokkal kényelmesebb, tisztább és szállítása egyszerűbb. A gáziparban az egy főre jutó fogyasztott gáz mennyiségét szokás vizsgálni, és ennek alapján állapítják meg a gázellátási fokértékét; hazánkban ez az érték — az óriási fejlesztés ellenére — még nem elégséges.

A földgázt a legritkább esetben használják fel a ki-termelés helyén, szállítására különféle módszereket alkalmaznak. Leggyakoribb a földgáz csővezetékben való szállítása. A több százézer kilométer hosszú vezetéket acélcsővekkel hegesztik össze. E csővezeték általában meglehetősen nagy nyomásra tervezik. A leghosszabb gázvezetékrendszerrel a Szovjetunió rendelkezik, de ma már számos, több országot, sőt tengereket átszelő gázvezeték is üzemelnek. Ilyen például a KGST-országok Testvériség vezetőke vagy a Szovjetunióból Nyugat-Európába épült vezetékek. Az észak-afrikai földgázt a Földközi-tenger mélyén fektetett csővezetékben át juttatják Franciaországba. A közel-keleti gázvezetők gáza pedig mintegy 4000 km hosszúságú csővezetékben keresztül Törökországba (a Boszporuszon), Görögországba, az Adriai-tengeren, Olaszországban, Ausztrián és Nyugat-Németországban keresztül kapcsolódik a nyugat-európai hálózatba. A gázt szállíthatják még acélpalackokban (ez a lakossági és ipari fogyasztás szempontjából nem jelentős), tartálykocsikban és csepfpályós állapotban, ez utóbbi módszer főleg a tengereken történő szállításban játszik fontos szerepet.

Mivel a földgázfelhasználás az év során nem egyenletes, igyekeznek a nagyobb fogyasztás időszakára gázt tárolni. Ennek hagyományos módja a rendszerint gömb alakú acél gáztartály, újabbban — ha lehetőség van rá — föld alatti gáztartókat építenek ki például kimerült kőolaj-, illetve gázmezőkön.

Képünkön: az NSZK-ban, Wuppertal város környékén épült a világ legnagyobb földgáztartálya. A gömb átmérője 50 méter, 250 000 köbméter gáz tárolható benne. A gömb belül horizontális síkokkal van kifestítve (KS)

Akiről utcát
neveztek el
Debrecenben

Vay Ádám

Szabolcs megyei birtokos nemes család sarja volt Vay Ádám (Vajda, 1656—Danzig, 1719) kuruc szenátor, Rákóczi Ferenc udvari főkapitánya. Állítólag Thököly, a „kuruc király” erőszakkal kényszerítette hívei közé, gyanúba keveredett és I. Lipót fogságra vette.

1700-ban a volt thökölyánusok Rákóczi Ferenc körül kezdtek csoportosulni, köztük Vay Ádám is, ezért 1701 áprilisában Rákóczival együtt a császáriak ismét elfogták és a bécsújhelyi börtönbe zárták, ahol megírta verses önéletrajzát. 1702 márciusában kiszabadult, s már 1703 szeptemberében Rákóczi udvari főkapitányként találkozunk vele. Ettől kezdve Rákóczi legszemélyesebb hívei közé tartozott, udvarában első személy volt, s korának leghiggadtabb, legbölcsebb magyarjai közé sorolja Asztalos Miklós. A vezérlő fejedelem mellett állott az államvezetői gondok közepette, mint bölcs tanácsadó, de a csaták forgatagában is. Rákóczi kinevezte a jászok és kunok főkapitányává (1703. okt. 27.) és Bekés vármegye főispánjává. A nagyszombati csatában, amikor Rákóczi személyes bátorásával akarta megmenteni a veszélyes helyzetet és a császári ellentámadás legveszélyesebb pontja felé rohant. Vay Ádám valóságos kivonultatta a harc forgatagából, mint egy foglyot.

Vay Ádám tollával is szolgált a szabadságharcot. 1706-ban írta Veracius Constantius miles Hungaricus aláírású híres röpirátát, mely „szabad ország szabad városában” nyomtatott, melyben taglalta a kurucok 23 bekeféléttel, bizonyította Rákóczi Ferenc szabadságharcának létjogosultságát. Ez az irat volt a Rákóczi-szabadságharc egyik leghatalmasabb államjogi vitáira.

Többen már a szabadságharc idején gyűjtötték a forrástanyagot a szabadságharc történetének megírásához. Vay Ádám pl. az erdélyi fejedelmek udvartartásáról és uradalmairól keresett Rákóczi számára forrástanyagot. A szabadságharc bukása után a fejedelem Danckába ment (e kor magyarjai így nevezték Danzigot, a mai Gdanskot), az egykori Hansa-városba Sárosi gróf néven, ahol diplomáciai munkásságot folytatott a szabadságharc újra való megindítása érdekében.

1712. május 22-én III. Károly császár magyar királlyá koronázták, s a rendek elfogadták azt a határozatot, amely Rákóczit, Bercsényit, Forgách Simont, Eszterházy Antalt és Vay Ádámot rebellekké nyilvánította s vagyonuktól megfosztotta. A porosz udvar próbált kegyelmet kieszközölni, de eredménytelenül. Rákóczi a kíséretében lévő 60 nemes ifjút hazabocsátotta. Vay búcsúztatta őket (1712. május 12.) s erről ezt jelentette a fejedelemnek: „En temetést több sírrással véghez menni nem láttam, mint ezt.”

Mivel a lengyel udvar értesítése szerint Rákóczi élete nem volt biztonságban Lengyelországban, elhagyta az országot. Titokban távozott, először poggyászát rakták fel a Szent György nevű angol hajóra, majd Rákóczi Vay társaságában vacsorázás ürügyén kísértél Danzig külvárosába, aztán hajóra szállt. (1712. nov. 9.) Vay Ádám haláláig Danzigban maradt, hamvait 1906-ban hozták haza. Elvéhez és a fejedelemhez való hűsége tették halhatatlanná. Fia: ifj. Vay Ádám apját elhagyva hazajött, katolizált, kegyelmet kapott s Heves vármegye főispánja lett. Messze esett az alma a fájától.

Az utca az Acsádi úttól délre a Kőszeg u.-val párhuzamos. (Névdadás: 1986. okt.)
Dr. Nyakas László

AZ ORVOS TANÁCSA:

A lakások tiszta és egészséges levegőjéért II. rész

A konyha légszennyeződéséről
A mai konyhák funkciója és felszereltsége teljesen megváltozott a konyhának, mint munkahelynek a jellegét. A mai konyhában megtalálható a korszerű technika nyújtotta számos eszköz, amely megkönnyíti a háziasszony munkáját. A jelenlegi konyhatechnika lehetőségeit kínál a korszerű ételkészítéshez, zsírtalan sütés-főzéshez a teflonedény, alufólia, Römertopf (cserépedény), kukta-fazék alkalmazásával és ezen módszerekkel a főzési idő is alaposan lerövidíthető. Megfelelő szakismeret hiányában azonban könnyen előfordulhat baleset, robbanás is, a konyhát tehát „veszélyes üzemenk” nyilváníthatjuk, ezért egészségügyi problémáival sokkal többet kell foglalkozni, mint az gondolnánk.

A mai lakások rosszul szellőző gáztűzhelyes konyháinak a fentiek mellett a légszennyeződés a legjelentősebb egészségkárosító tényezője. Nagyon sok háziasszonynak megfájdul a feje egy-egy kiadós hétvégi ebéd elkészítése során, s tudományos vizsgálatokkal kimutatták, hogy ezt a gáztűzhelyek égéstermékjei közül a szénmonoxid és a nitrogén-dioxid okozza. Az égéstermék központi elvezetése ugyanis nincs megoldva, így azok a konyhák, sőt a lakások levegőjét is szennyezik, mivel általában a szobák felé nyitott ajtóknál mellett főznek a háziasszonyok. A gáztűzhely üzemeltetése során kepződő légszennyező anyagok mennyisége az elégetett zárt összetételű, mennyiségű, a gáztűzhely típusától, az égetés körülményeitől, a helyiségi méretétől és a szellőztetési lehetőségektől függ. Az intenzív légszennyeződés inar a főzés kezdetének első negyedórájában észlelhető, s a továbbiakban rohamosan emelkedik. A főzőláng teljes gázzal való égése, illetve a gáztűzhely használata különösen fokozza a konyha levegőjének szennyeződését.

Sajnos, a mai konyhák mérete kiesi, egyes esetekben ablak nélkül, csak szellőzőnyílással készülnek, s sokan ezt is betömítik, így nincs lehetőség a légtérre.

Az erős szénmonoxid és nitrogén-dioxid szennyezettségű levegő már fél óra múlva rosszul érezhető, fejfájást okozhat. Fokozott koncentrációt 3 égőórával plusz a sütővel való másfél órával égés után lehetett kimutatni tudományos vizsgálatok módszerekkel, s ez zárt térben már életveszélyes is lehet. Egy háziasszony ugyanis kb. el is tölt ennyi időt a hétvégi főzéssel. Fontos figyelembe venni a krónikus hatást is, ez alatt a hosszabb időn keresztül ismételt történő szennyezett levegőben való tartózkodást értjük, amely igen sokoldalú károsodással fenyegetheti az emberi szervezetet, az egyes esetekben jelentkező szaglász, hallás, egyen-

súlyzavarokat is részben ennek tulajdoníthatják. Több szerző írja le a szív-és érrendszerre gyakorolt károsító hatást, s ez is egyik oka lehet az ilyen jellegű megbetegedések jelenlegi nagyfokú terjedésének.

Az idegrendszer ingerlékenysége is erősen fokozódhat. (A régi típusú lakások nagy, hideg konyháiban a főzés során keletkező párák levegő, nedves vakolat sok háziasszonynál még reumás megbetegedést is okozhat.)

Nagyon fontos tehát, hogy a konyhákban főleg télen, amikor zárt helyiségben használják a gáztűzhelyt — a főzés idejét minél jobban csökkentjük. Célszerű ezért a kukta-fazék használata, valamint a főzőláng takarékos állítása, amint lehetséges. Hosszabb ideig tartó sütés-főzés esetén, — ha erre lehetőség van — ablakot kell nyitni. A szellőzőnyílásokat lezárni tilos! Sok háziasszony a sütés-főzés ideje alatt a konyhát a lakás belseje, az előszoba, vagy az ebédlő felé szellőzteti. Úgy gondolják, hogy a főzésnél keletkező hőmennyiséget fűtésre is felhasználhatják. Az ilyen eljárásnak igen káros következménye, hogy az egész lakás szennyeződik.

Sok esetben fűtenek is a gáztűzhely és a sütő teljes lánggal való égésével.

Az egyéni tűrőképesség a légszennyező anyagokkal szemben nagyon különböző. Itt azonban figyelembe kell venni, hogy ma napközben otthon leginkább az idősek, betegek és gyermekek tartózkodnak.

A főzés, melegítés során ok vannak leginkább kitéve a szénmonoxid, nitrogén-dioxid-ártalomnak. Az idősek között sokan már nem teljesen egészségesek, így ők érzékenyebbek, különösen ha tüdő- és szív-élváltószerveik szenvednek. Ha a terhes kismamát éri krónikus hatás szennyezett levegőjű lakásban, az gyermekénél is maradandó idegrendszeri károsodást okozhat. Kísérletes vizsgálatok folytak arra vonatkozóan is, hogy az ilyen szennyezett levegő a daganatos sejtek képződését fokozhatja.

Az elmondottakból kitűnik tehát, hogy mindent meg kell tennünk otthonunk levegőjének tisztaságáért, hiszen ezzel egészségünket óvhatjuk meg. Ahol erre lehetőség van, szellőztessünk minél többet, jó időben főzzünk nyitott ablak mellett, s a fűtőtestek, gáztűzhelyeket csak rendeltetésüknek megfelelően és csak a szükséges ideig üzemeltessük.

Legegészségesebbek az új lakótelepek villanytűzhelyei — bár kezdetben a háziasszonyok idegenkedtek tőle — mivel minden tekintetben megfelelnek a higiénés követelményeknek, mert itt nem keletkezik égéstermék.

KERESZTREJTVÉNY

KRIMI

12x12 grid for a crossword puzzle. Some cells contain numbers indicating the start of words.

Rejtvényünkben nyolc — kriptikus — főszereplő neve található.
Vízszintes: 1. Bűnügyi regények ismert nyájas kinaidektívje. 10. ... River, a Mississippi mellékveze. 13. Előveteli jog. 14. Virág része. 15. Csordultig. 16. Dolgos állat. 17. Kis füvula. 19. Legyöz, megver. 20. Lakit. 21. Neves olasz festő (Guido, 1775—1804). 22. Döntéssel szakadást megszüntet. 23. Megszólítás. 26. A szababba. 28. Rómán pénz többszámában. 29. Kétárbocok vitorlájához. 30. Dohánytű. 34. Tenisztrófea. 35. Japán kikötő Kyushu szigetén. 37. ... csatája (Liszt F. szimfonikus költeménye). 39. Lankadó. 42. Vadászatyúk. 45. Hőrgörgeteg. 47. Csúcs. 49. ... infinitum” (a végső). 51. A Fülöp-szigetek fővárosa. 52. Északkelet. 56. A francia frank rövidítése. 58. Szóösszetételben szembenállásra utal. 59. Az „Enekló kutya” írója (Jack). 61. A Majna hazai neve. 63. Rendjelek. 64. Az egyik legérgezőbb detektívfigura. 65. Doyle mesterdetektívje. 66. Az egykori Babilonia fővárosa volt. 67. Bécs, Bécsben. 68. Trója vesztét okozta. 69. Francia folyó, döntő csata színhelye az első világháborúban. 71. Sietségben van! 72. E. S. Gardner híres védőügyvédje, ki sorra oltja meg a legrázóbb feladatokat. 73. Agathe Christie nagybajuszu belga detektívje.
Függőleges: 1. Tévékrimisorozat „ballonkabátos” nyomozója. 2. A hidrogén, a foszfor és az oxigén vegyjele. 3. Kanadai légártárság nevejele. 4. ... van Winkle (P. Plaquette operettje). 5. A Loire mellékveze. 6. Vulkanizált kaucuk. 7. Becézetett női név. 8. Hebron pártatlan betű. 9. Nagy költőnek névbetűi. 10. Tallinn régebbi neve. 11. Esni kezd. 12. Tévékrimisorozat főhősejeje, ki levénben „szakácsként” is bemutatkozott. 13. Meghatározott távolság. 18. Labdarúgó-trófea. 19. Ideghártya. 20. Meggyöz. 24. Török férfinev. 25. A Duna mellékveze (névelővel). 27. Hahota. 31. Helyrag. 32. A hangok gyors egymásutánja. 33. Régi pénzünk. 36. A háború és halál istene a germán mitológiában. 38. Ingszerű, fehér papíruhadarab. 40. Régi nép. 41. Hőgörgő. 43. Fekete színű féldrágakő. 44. Garay János verse. 44. Raymond Chandler bűnügyi regényeinek vakmerő amerikai magán-detektívje. 46. Rangjelző. 48. Georges Simenon népszerű főhősejeje. 50. Díszítő közet. 52. Névelőjező szó. 55. Cordillera de los ... (dél-amerikai hegység). 57. Vesz-kellék. 60. Folyó a Szovjetunióban. 61. Hullámtró. 62. Verne Gyula egyik kapitány alakja. 64. Testréz. 65. ISA oueti. 66. Az ENSZ nemzetközi rövidítése. 68. Tüzelő. 70. Egyforma betűk.
E. B.
Beküldendő: a nyolc krimifőszereplő neve.
Határidő: 1987. február 3.

Romantikus gallér

Igaz, a princez vonalú ruha kiment a divatból, de a romantika nem. Eppen ezért ma is nagy divat a princez vonalú ruhákat felújítani, az egyik romantikus gallérral. A nyakkivágást kimélyíthetjük; moher fonallal, 2-es horgolóval körbepikózzuk, majd erre a pikóra 4-es horgolóval két újabb pikórt horgolunk. A vizont, a moher fonal színe megegyezik a gallérkezdéséhez, majd a gallért, tehát a Szöveg és rajz: Pálffy Judit

Csömöszelei, az északban

Osztályvezetőnk közölte: az idén a rosszabb gazdasági körülmények miatt csak a második felében adnak fizetésemelést. Az első fél év eredményei biztatók, így az emelést márciusig visszamenőleg kifizetik. Már megvannak a keretszámok is, minden munkatársra 350 forint jut. Az igazgatóknak az a határozott kérése, sőt utasítása, hogy azok kapjanak többet, akik jobban dolgoznak, a sereghajtók, a gyengék kisebb arányban részesüljenek az elosztásban. Külön felhívták a szakszervezeti bizalmi figyelmét, hogy vége az egyenlőségek, a mérsékelt teljesítményt nyújtók kritikátlan felkarolásának.

Nem akarom osztályunk minden tagját felsorolni, csupán a két szélsőséges esetet említem. Az egyik: Csömöszelei Imre ügyintéző. Jól képzett, kiváló munkatárs, pontos, fegyelmezett. A főnök minden fontosabb tárgyalásra magával viszi, mert Imre mindent tud, a kisujjában van a szakma, esetenként élő lexikonként, jogszabálygyűjteményként is használható. Irigyei még a háta mögött is mozgó északonként tartják nyilván. Így aztán mindenki esküdni mert rá, hogy kombájnosunk, Imre legalább 600 forint fizetésemelést kap.

Osztályunk legfőbb pontja: Reketyés Amália ügyintéző. Még mindig lánykori nevét használja, bár most menekült el tőle sorrendben a harmadik hítes ura, más megközelítésben a hetedik életébe. Ez a kissé zaklatott életű hölgy ügyintézőként a legszorgalmasabb bányászbeca szintjét sem őríti meg, olyan buta, mint egy számítógép áramszünet idején. Rendszeresen késik, órákig telefonál, a büfében tracsol, a tűkörben nézegeti magát, nagy hangú szemtelen, kötekedő, intrikus, mindenki menekül előle. Behozhatatlan előnye viszont, hogy vállalatunk férfikarának tagjai közül többen — elsősorban osztályvezetői és annál magasabb sarjak tulajdonosai — az ügyeletlen hódolói közé tartoznak, és szükség esetén szívesen segítik, támogatják önagságát.

Szakszervezeti bizalmink Amáliának mindössze 150 forint fizetésemelést javasolt, nem csoda, hogy ötlete mély felháborodást váltott ki a magasabb sarszik tulaj-

donosai körében. Ennek következtében szakmai vezetők és a bizalmi közi egyeztető tárgyalások félbeszakadtak, de hála a munkahelyi demokratiának, újra kezdődtek. Az ügyben szakértők, tanácsadók véleményét is kikérték, konzultációkat tartottak szakszervezeti és vállalati jogászok részvételével, jogszabályokat szedtek elő, iratlan vállalati szokásokra hivatkoztak, taktikáztak, kértek, könyörgöttek, emelt hangon utasítottak, visszabeszéltek, elmarasztaltak, tippeket adtak.

Hosszas huzavona után salamoni döntés született. Az igazgatói tartalékából Amália szépen megideologizált indokok alapján kapott még 450 forintot, s így utólré osztályunk legjobb munkatársát, Csömöszeleit.

Kollégáinkat is váratlanul érte ez a méltánytalan döntés. Másnap fél órával később jött be, aztán a szakszervezeti irodából el-emelt egy nyugdíjat, és felment az épület tetéjére napozni. Szemtanúk mesélik, hogy délután egy fontos értekezleten a piackutatás adatai helyett totótippeket sorolt, s a partnerecé képviselőt arra biztatta, hogy az olasz mérközéseket rakják meg kettessel, mert csak így lehet nagy pénzt nyerni. Beszélük, hogy Csömöszelei kikezdett az igazgató feleségével, már vacsoráznai is elvitte, de ez nem biztos. Ellenben a főkönyvelő hűgával többször látták éjjeli mulatókban dorbéolni. Reggelként újabban elkérik, munkaidőben sokat lóg, az asztalán elintéztelen akták tömege hever, nagy hangon intrikál, vitatkozik, néha ordít is, és legalább egy fél órával előbb hazamegy.

A főnökség is értetlenül áll az eset előtt. Már a vállalat pszichológusával is megvizsgáltatták Csömöszeleit. A pasas pedig, miközben a tesztjeit mérték, először adta a hülyét, majd félreérthetetlen ajánlatot tett a doktornőnek, aki ijedtében abbahagyta a vizsgálatot és kilépett.

Mi viszont kíváncsian várjuk, hogy az idén végzett munka alapján jövőre ki kap több fizetésemelést: Reketyés Amália, vagy Csömöszelei Imre, a fellázadt északban?

Kiss György Mihály

HALLG

— Úgy látom, hogy iszol.
— Rossz, hogy a fele...
— Szeret...
— Miért...
— Akkor...
lyeket a té...
— Nem...
— Miért...
— Éppen...
A sejk...
— Szoma...
remet szer...
— Nem...
mára írt...
kérdés az...
— De ig...
is lopott...
A nagypa...
gűl...
— De hi...
— Ha ú...
— Ha os...
is nevetek...
— Akkor...
— Az úr...
a társasá...
— Két n...
Az egyik...
kül? ...
A foris...
A tömegbe...
száj kiált...
szájjal...
A logikán...
danak a tény...
A tapasztal...
hez felvezet...
(Sławomir...
Váratlan...
azért szület...
nak rájuk...
(B...
Mindig...
hogy valaha...
mások jobbak...
(Cze...
Az állatok...
radnak egé...
míg az embe...
már gyerekk...
ti önmagát...
(Leszek...
Egyesek jöv...
lenidő...
(Roma...
A pás...
(Korják né...
A hóvihar...
pásztor, és...
ve barlang...
kőszöntötte...
— Szervus...
vá igyekszel...
— Bajban...
harba kerül...
pásztor...
— A család...
— Nem tud...
tem...
— Jól van...
zám a barla...
a csizmadá...
fogunk...
Sokáig alud...
vele aludt...
egy szer föl...
medve...
— Kit hagy...
— A feleség...
kisfiamat. Meg...
mat és az ör...
Most biztosan...
mondogatják...
a fiunk...
Azzal aludt...
Tavasszal a...
mogott a bar...
ember is álta...
telet. Odasz...

HALLOTTUK VALAHOL

— Úgy tudtam, rosszul megy az üzleted. És most látom, hogy kaviárt, rákot eszel és francia pezsgőt iszol.

— Szeretnék kisgyerek lenni. — Miért? — Akkor nem ismerném azokat régi filmeket, amelyeket a televízió ma sugároz.

— Nem sikerült a tegnapi randevúm Rudival. — Miért? — Éppen, amikor hagytam, ő abbahagyta.

A sejk összehívta 40 feleségét és közölte velük: — Szomorú hírem van számotokra. Egy másik háremet szeretek.

— Nem gondold te is, hogy a Tethely sorozat számára írt új forgatókönyvem különösen élethű? — kérdezi az író a tévérendezőtől.

— De igen — válaszolja a rendező —, még az ötlet is lopott.

A nagypapa egy 18 éves lányt akar elvenni feleségül. — De hiszen ez a lány túl fiatal hozzád! — Ha úgy gondoljátok, várak még egy évig.

— Ha ostobaságot csinálók, utána mindig magam is nevetek rajta. — Akkor biztosan nagyon vidám az életed.

— Az őrültazás drága dolog — mondja egy úrhajós a társaságban. — Két nap a Holdon 100 millió márkába kerül. — Az egyik hölgy megkérdezi: Reggelivel vagy anélkül?

Aforizmák

A tömegben sok ezer kis száj kiált egyetlen nagy szájjal. (Lec)

A logikánál többet mondanak a tények. (Twain)

A tapasztalat az érettséghez felvezető lépcső. (Slawomir Wroblewski)

Váratlan ötletek csak azért születnek, mert várnak rájuk. (Robert Musil)

Mindig reménykedünk, hogy valahogy lesz, mert mások jobbak nálunk. (Czeslaw Milosz)

Az állatok önmaguk maradványát egész életükben, míg az emberek többsége már gyerekkorában elveszíti önmagát. (Leszek L. Walicki)

Egyesek jövője csak jelenléd. (Roman Gorzelski)

A problémákat mindig frontálisan ragadtam meg, sohasem kerültem meg őket. (Helmut Kohl)

A bírálókat mindenképpen jó. Az ember elkényelmeseedik, ha nincsenek bírálói. (Rita Süßmuth)

Minden ember igyekszik más lenni, mint amilyen. (Olaf Gulbransson)

Az igazság olyan, mint egy félnék szerető; soha sincs egészen a tulajdonunkban. (Herman Bahr)

Az izléstelenység, mihelyt divatba jön, tetszik. (Félicien Marceau)

A hatalom elsősorban azt emészti fel, akinek nincs a birtokában. (Giulio Andreotti)

A nyelvjárást, amelyet a képes hetilapok síklatóink számára kigondoltak, a síklatók csak kemény edzéssel tudják megtanulni. (Helmut Qualtinger)

A pásztor és a medve

(Korják népmese)

A hóviharban eltévedt egy pásztor, és elvetődött a medve barlangjába. A medve köszöntötte: — Szervusz barátom, holvát igyekszel? — Bajban vagyok. Hóviharba kerültem — felelt a pásztor. — A családod merre van? — Nem tudom. Eltévedtem. — Jól van, gyere be hozzám a barlangba. Vedd le a csizmád, sapkád! Aludni fogunk. — Sokáig aludt a medve, és veze aludt az ember is. De egyszer fölbredtek. Kérni a medve: — Kit hagyta otthon? — A feleségemet meg a kisfiamat. Meg az öreg apámat és az öreg anyámat. Most biztosan sírnak, és mondogatják: „Odaveszett a fiunk”. — Azzal aludtak tovább. Tavasszal a medve kicamogott a barlangjából. Az ember is átaludta az egész telet. Odaszólt a medve:

— Hé, barátocskám, ébresztő! Süt a nap. Meleg van. — Aludni akarok! — felelt a pásztor. — De aztán kiment és megkérdezte: — Bátyó, hová lettek a siléceim? Ide tettem őket. — Azokat régesrégén szétrágták a rókák. — Hát a családod merre van? — Itt élnek a közelben. — Enni szeretnék. — Várj csak! — felelt a medve. — Azzal becammogott a barlangjába, és kivágott egy darabot a saját combjából. Majd újra kiballagott: — Hoztam húst, barátocskám, egyél! — Majd hozzátette: — Itt lakik egészen közel a családod. — Az ember fogta a húst, és hazament. Otthon elmondta, hogyan aludta át a telet a medve barlangjában.

Migray Emőd fordítása

MANFRED STRAHL:

A HASONMÁS

Egy vegetáriánussal ez valószínűleg nem fordulhatott volna elő. En azonban, őszintén megmondva, nem vettem meg a finom falatokat. Akkor kezdődött ez a különös történet, amikor éppen először vásároltam az újonnan megnyitott ABC-áruházban. Be is álltam annak rendje-módja szerint a húspultnál álló hosszú sorba, mivel szerettem volna valami nyenséget venni. Egyszer csak feltűnt nekem, hogy az egyik csinos eladó a sor felé tekintet. Sőt határozottan az volt az érzésem, hogy engem figyel ott a sor végén. Hát persze, ez tulajdonképpen érthető, szerénység nélkül állíthatom, hogy sok nőnek megakadt már rajtam a szeme. Eljátszottam magamban azzal a gondolattal is, hogy esetleg megismerkedek vele. S ekkor hirtelen odalépett hozzám, kezében egy kis csomaggal. — Nem kell sorba állnia, fiatalember — mondta, itt van az a csomag, amelyet az előbb a húspultnál hagytam.

— Ne haragudjon — dadogtam, mert hát erre igazán nem számítottam — itt valami tévedés lesz. Én nem...

— De bizony, ez az Ön csomagja — ismételte meg újra az eladó, s halkán hozzátette: — nézze csak meg, mi van benne!

Mivel először voltam az ABC-ben, semmiképpen nem lehetett az enyém a csomag. Azt vártam volna magamtól, hogy udvariasan megmagyarázom a helyzetet. De nem így történt. Ugyanis olyan fenséges illat csapta meg az orromat, hogy nem tudtam uralkodni magamon. Ez a csodálatos borjú hátszín levett a lábamról. Bele se néztem a csomagba, máris tudtam, hogy az én kedvenc csemegém van benne. Még a nyál is összeszaladt a számban. Az ilyen hús szinte maga a csoda. S persze óriási szerencse kell hozzá, hogy kapjon az ember. Megköszöntem az eladónak, aki azonban csak ennyit mondott: — néha azért gondoljon rám, tudja, milyen nagyon rossz körülmények között lakom.

Sajnos, a célzást nem értettem, mert minden olyan gyorsan történt. Az elkövetkező napokban hasonló esetek fordultak elő velem. Bármelyik környékbeli üzletben jártam, mindent azonnal megkaptam. Ter-

mészetesen nagyon udvariasak és diszkrétek voltak az eladók. Olyan árukhoz is hozzájutottam, amilyeneket közönséges halandó ember csak úgy egyszerűen nem tud megvenni. Bárhol jártam vásárlásaim után azonban mindenhol hallottam azt az ominózus megjegyzést, amelyet az ABC eladója is a fülembé sügött: ugye azért gondol majd rám, hisz ebben és ebben szeretnék segítséget kapni valakitől.

Ez a VALAKI nagyon megütötte a fületem. Most már én is elkezdtem gondolkodni. Talán ezek az emberek várnak valamit tőlem, azért olyan kedvesek hozzám. De hát mit tudnék én viszonzásként adni ezeknek az embereknek? Egyszerű könyvelő vagyok egy gyárban. Hacsak nem ismeretem meg őket azokkal a számokkal, amelyekkel nap mint nap dolgozom. Arra azonban nem hinném, hogy kíváncsiak lennének, hiszen még engem sem érdekelnek különösebben.

Sajnos a gyanúm az ABC-áruházban történő újabb vásárlásom beigazolódott. Éppen a hússorban álltam ismét, amikor ezeket a szavakat hallottam: „Nem kell újra sorba állnia fiatalember, itt van ez a csomag, amelyet az előbb a pultnál hagytam.” A legnagyobb megdöbbenésemre azonban nem nekem szóltak, hanem a ketővel mögöttem álló személynek. Alig hittem a szememnek, úgy hasonlítottam rá, mintha az ikertestvérem lett volna. S ez az úr alig hallhatóan suttogta az eladó fülébe: holnap 9-kor keressen fel az irodámban, majd meglátjuk, mit lehet tenni az ügyében.

Amikor az eladó engem is megpillantott, elcsodálkozott kicsit. Azonban csak nyelt egyet, s továbietett.

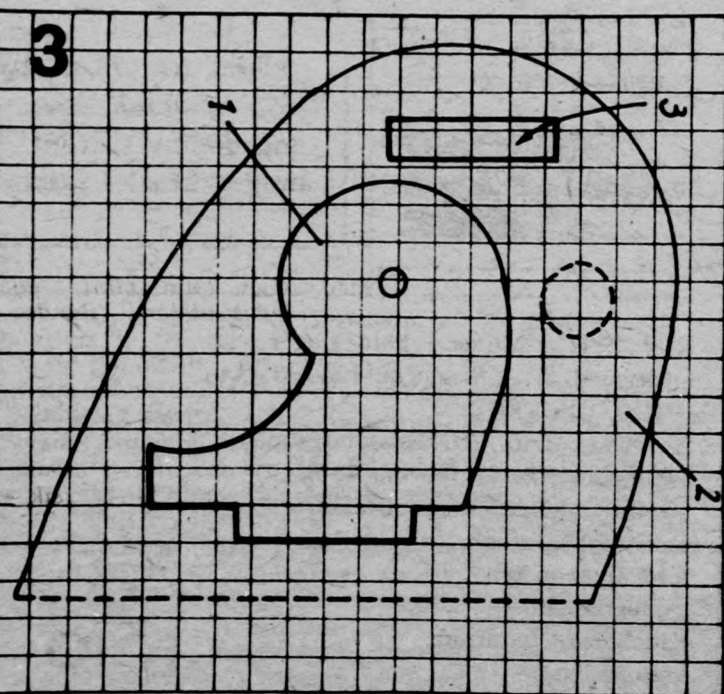
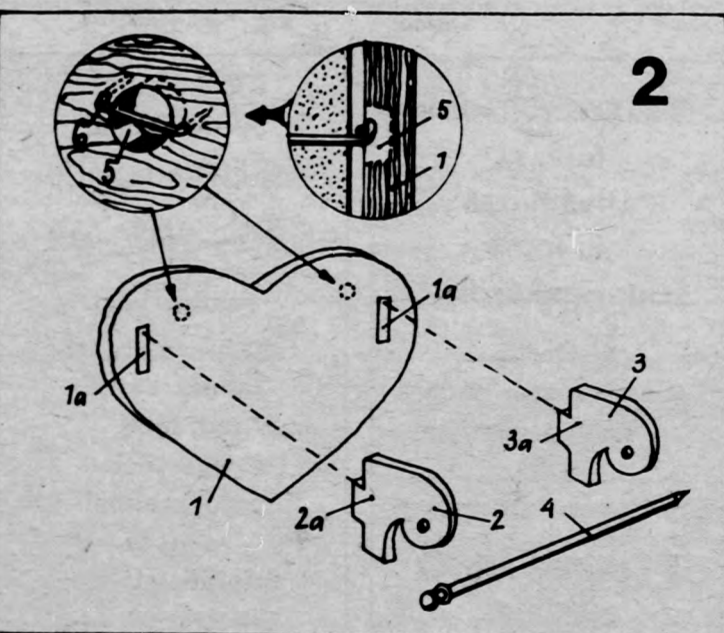
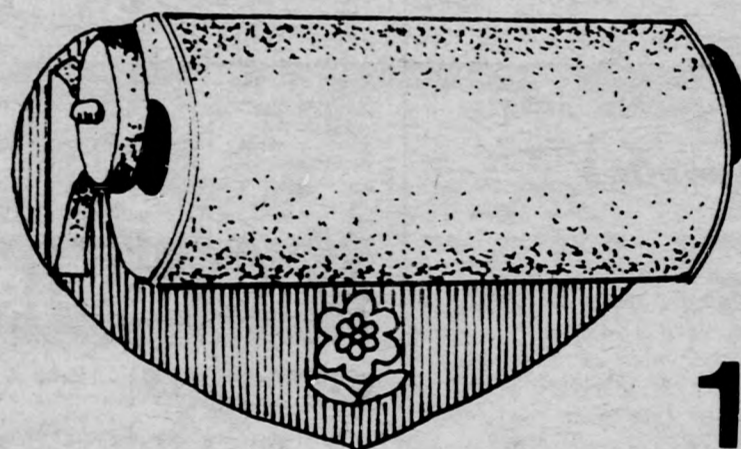
Valószínűleg hasonmásom sokkal nagyobb segítséget jelent majd számomra, mint amilyen én voltam.

Igy ért véget, sajnos, rövid ideig tartó kivételett helyzetem a környékbeli üzletekben. Most már én is visszahúzódtam a közönséges vásárlók szintjére.

Nem baj, hátha összetévesztenek még valahol újra, s akkor ismét felragyog az csillagom!

Fordította: Szabó Béla

FALI PAPÍRTARTÓ

A konyhában gyakran van szükség arra, hogy kezét töröljünk. Ehhez praktikusabb megoldás a papír kéztörli, mint a textil konyharuha. Kéztörli papírhengerket vagy hengeres WC-papírt a boltban kaphatunk, de hozzá csinos tartót készítsünk magunk, ami dísz lehet a konyhának, mint az 1. ábránk illusztrálja.

Három darab, 10 mm vastagságú rétegelt lemezből állíthatjuk össze a falra szerelhető papírtartót. Mint a 2. ábra részletezi, az egész tartó a szív alakú alaplapból (1.), valamint két konzolból (2-3.) áll. A papírhengert a 2. és 3. konzolok közé helyezzük, majd belsejébe toljuk az 1. kör keresztmetszetű fából készült (4.) csapot. (Ez alumíniumcső is lehet.) Az 1., 2. és 3. részeket lombfűrészrel vágjuk ki, azután ragasszuk be a 2/a és 3/a kiálló részt merőlegesen az 1/a nyílásokba. A szív alakú lemez hátsó lapjába nyílást fúrunk (5.) és vízszintesen áthidaljuk a (6.) drótkapocsal. A kapcsot huzalból hajlítjuk, és merőlegesen beütjük a lemez (1) hátsó falába. A drótkapocs segítségével erősítjük a tartót a falba szerelt kampokra.

A 3. ábrán egy könnyen elkészíthető tartó elemeinek sablonját mutatjuk be. A szükséges négyzetlét 1x1 cm kockákra kell felnagyítani. A nyílás (3.) szélességét az alkalmazott lemez vastagságához kell igazítani úgy, hogy a papírhenger könnyedén tudjon forogni.

B. K.

Bélyeggyűjtőknek

HÓ ÉS JÉG

Szenvedünk a kemény téli időjárásról. Ilyen viszonyok a Föld egyes területein, különösen a sarkok környékén mindennaposak. A Brit Antarktisz Terület négy bélyegét felnyitott hókristályok változatos rajzolata díszíti. A négyértékű sorozat tiszteltetés a nemzetközi jégtani társaság 50 éves jubileumára. A tudományos egyesület a hó és a jég kialakulásának, szerkezetének problémájával foglalkozik. 30 ország vesz részt a kutatásokban, amelynek hasznát elsősorban a sarkkörhöz közel eső országok és a magas hegyekben élők látják. A jege-sedés tudásainak eredményes munkája jelként most a gyűjtők albumába is beköltöznének az ott eddig ritkán előforduló hókristályok.

HÍRADÓ

A déli féltekén az emlékek a nyári hőseg elől most a hús habokba és a magas hegyekbe menekülnek. Új-Zéland ezért is csábít aktív turistáskodásra hatértékű sorozatával. Az ottani különleges természeti adottságok nemcsak a szelőlvasoknak, a tengeren és a folyókban evezőknek, hanem az alpinistáknak is terepet nyújtanak. Egyes csúcsokat jobb madártávlatból, a menetrendszerű helikopterjáratokkal megközelíteni. Az autós kempingezők lehetőségei szinte korlátlanok. Mindezeket a bélyegekről, valamint a posta hozzá kapcsolódó tájékoztatójából olvashatjuk.

A nyomda és a tél is hozzájárult ahhoz, hogy a többszöri határidő-módosítás után január 10-re ígért A magyar bélyegek kézikönyve c. szakkatalógus késik. A legújabb hírek szerint február elején jelenik meg, de a türelem rózsát terem és ez a könyv megéri a várakozást.

A hazai filmművészet kimagasló alakját Glauber Rocha-t köszönti Brazília. Nevéhez fűződik számos kiváló film alkotása, a filmművészet megújulása, amely nemzetközi fesztiválok díjait és sok elismerést szerzett brazil filmeknek. Arcvonalait a bélyegkép stílusban egymást követő filmkockák formájában örökíti meg.

Trygve Lie, a világszervezet első főtáskára arcvonásait örökíti meg bélyegen az Egyesült Nemzetek postája. A főtáskár fényképét ábrázoló bélyeg három változatban jelenik meg, mindhárom székhelyben (New York, Genf és Bécs) az illetékes névterekre szólóan. Lie A béke szolgálatában címmel könyvben számlolt be 1946-53 közötti főtáskári munkáját. Az akkori problémákról vall a bélyegekhöz kiadott első-napi borítékon kézírásának másolata: A világ leghírheterlenebb foglalkozása.

1953-ban földrengés következtében súlyos károkat szenvedett Skopje városa. Kortárs művészek értékes alkotásokkal segítették a városot. Az ajándékba kapott műalkotásokból múzeumot rendeztek be, ennek kincseiből ad válogatást öt bélyegen a jugoszláv posta. A bélyegeket többek között Picasso és Vasarely festményei díszítik.

A számos országban megjelent karácsonyi bélyegek szépsége, a belőlük sugárzó szeretet mindenki szívét betölti, aki ezeket tekint. Az 1986. évi ünnepre készült kiadványok közül kiemelkedik az ausztrál postáé. A tervező megleste és lefényképezte egy óvoda ünnepi előkészületeit. Sikerült rögzíteni a betlehemes játékok próbáló gyermekek megilletődött, de mégis huncut arccskáit. Mások szemében a figyelem, a játékoság, vagy éppen a meglepetés tükröződik. Teli-talát a szülők köszönetének kifejezésére, hogy a blokk szélén az óvónéi is jelen van, amint kézenfogva tanítja a háromkirályokat.

Cegléd utcai olcsó árú boltjában 1987-ben is import és hazai alapanyagok és késztermékek bő választékával és RENDKÍVÜLI ÁRENGEDMÉNNYEL várja kedves vásárlóit.

Új nyitva tartási rendünk 1987. február 2-től: hétfő, szerda, péntek: 9-17 óráig kedd, csütörtök: 10-18 óráig

A DEBRECENI ORVOSTUDOMÁNYI EGYESÜLET GAZDASÁGI IGAZGATÓSÁGA

FELVÉTELRE KERES:

- jogi egyetemi végzettséggel munkaügyi osztályvezető-helyettesítést
- szakirányú egyetemi vagy főiskolai végzettséggel elemzőt
- felsőfokú számviteli képesítéssel rendelkező költségvetési főelőadót
- közgazdasági szakközépiskolai végzettséggel rendelkező könyvelőket

Budapesti vállalat B kategóriás gyáregysége összevont személyzeti, munkaügyi és igazgatási osztályára vezetőt keresünk

Követelmény: felsőfokú végzettség és az összevont osztály szakmai területének valamelyikén eltöltött, legalább 5 éves gyakorlat.

Bérezés az 5/1983. ME sz. rendelettel vezető I. kategória szerint. A pályázatokat „Összetett feladat” jellegűre a kiadókba kérjük rövid szakmai életrajzzal és bérigénnyel.

A PALLAGI MEZŐGAZDASÁGI SZAKKÖZÉPISKOLA TECHNIKUSMINŐSÍTŐ TANFOLYAMOT SZERVEZ:

JUHTENYÉSZTŐ, BAROMFITENYÉSZTŐ szakon.

Jelentkezés feltétele: szakirányú szakközépiskolai érettségi, 2 éves szakirányú gyakorlat, munkahelyi javaslat.

Jelentkezés határideje: 1987. január 31. az iskolában.

Ugyanitt középfokú növénytermesztő-állattenyésztő levelező I. osztály indul 1987. szeptemberben.

Jelentkezés feltétele: 8 általános iskolai végzettség, lehetőleg mezőgazdasággal kapcsolatos munkahely, munkahelyi javaslat.

Jelentkezés határideje: 1987. május 30. Felvilágosítás az iskolában. Telefon: 16-255.

EXPO EXPO EXPO

A DEBRECENI RUHAGYÁR

engedményes árusítást tart

1987. január 27-28-29-ig Debrecen, Kossuth u. 1. sz. előadóteremben

Az árusítás alatt kaphatók:

bakfis és női téli-tavaszi árú

Szeretettel várunk minden kedves vásárlót. Napi nyitva tartás: de. 10-től este 18 óráig.

EXPO EXPO EXPO

EXPRESSZ

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű... Eladó Naumann két-tűtűs gépjármű...

HALÁLOZÁS

Fájó szívvel tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk, nagymamánk, dédmamánk... MOLNÁR MIHALYNE... 78 éves korában hosszan tartó betegség után elhunyt.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy szeretett édesanyánk, nagymamánk, testvérünk, anyósunk

ÓZV. PENTEK FERENCNE Horváth Julianna... 61 éves korában, türelmével viselt hosszú, súlyos betegség után elhunyt.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejtethetetlen halottunk... Dobi Lajos... Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejtethetetlen gyermekünk.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejtethetetlen halottunk... Szoke Marta... Köszönetet mondunk mindazoknak, akik felejtethetetlen gyermekünk.

APRÓHIRDETÉSEK

INGATLAN... Lebonásra nem kerülő, beköltözhető, földszinti kétszobás, földszintes házrész a Wesselyéni u. 9. szám alatt eladó.

Háromszobás lakóház kb. 600 négyzetgölgel telegen eladó. Gardálkodásra, kertészkedésre kiválóan alkalmas helyen. Ipari áram van.

Szakcsoportunk felvessz állványozó és festő szakmunkásokat Debrecen, Baksai Sándor u. 5. emeleti szint.

A Debreceni Köttőtárgyár 30-40%-os szezon végi kiárusítást tart január 26-tól női, férfi- és gyermek-pulóverekből a gyár mintaboltjában. (Ibolya u. 2.)

A Centrum Áruház ajánlata: 200 cm széles pvc 380 Ft 140 cm széles pvc 130 Ft Műszálas takarók 350 Ft-tól - amíg a készlet tart -

Ugyanott köttött méterárut kínálnak engedményes áron, amíg a készlet tart.

A Debreceni Művészeti Fotó Kiszövetség műtermében és begyűjtő hálózataiban (UNIO, OFOTÉRT, Hajdúszoboszló, VIKER-ajándék) 1987. január 20-tól február 28-ig a színes filmek hívása díjtalan, amennyiben arról fotókópiát is kér a megrendelő. Kidolgozási határidő: változatlan.

Felsőfokú végzettséggel, legalább 5 éves vezetői gyakorlattal, 70 millió termelési értékű építési üzemünkbe vezetőt keresünk Pályázatokat „Perspektíva” jellegűre a kiadókba kérjük.

Dolgozókat alkalmaznak

Szerződéssel gépjármű adminisztrátort, valamint gyors- és gépjárműalkalmazottakat keresünk... Rendszeres vezető-gondnokot keresünk... Rendszeres vezető-gondnokot keresünk...

Centrumhétfo

egy- és kétfelvezető tisztviselők 20%... A Vízutató és Fűtő Vállalat, Debrecen, Monostorpályi út 29. felvezető munkahelyre fűtővezeték... A Vízutató és Fűtő Vállalat, Debrecen, Monostorpályi út 29. felvezető munkahelyre fűtővezeték...

A Hajdú-Bihar Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat leg-kevesebb 5 éves szakmai gyakorlattal, gépészmérnök vagy gépésztechnikusi végzettséggel rendelkező munkatársat keres. Jelentkezés az üzemeletési főmérnöknel. Debrecen, Széchenyi utca 15.

A Debreceni Művészeti Fotó Kiszövetség műtermében és begyűjtő hálózataiban (UNIO, OFOTÉRT, Hajdúszoboszló, VIKER-ajándék) 1987. január 20-tól február 28-ig a színes filmek hívása díjtalan, amennyiben arról fotókópiát is kér a megrendelő. Kidolgozási határidő: változatlan.

Névt

A magyar színésztársulat volt ebben a hírv művésze meg növéde jaikat is. Ha tik el, hogy zínpadon. „E sok rossz, m név található nézkek között. Arról van rossz, „megje veket. Peldául Sinkovits, Ru Gjon, Frenre sorolása is ké kell változtat az eredmény mit, megjegy. Ha így van kozunk a n módjával, am sportolókka zett cikk egy adott hangol. A színésze mondani: azé is ók a magy vánatos tehé nál az az érv nemzetközi képviselek t

Ez az érve sen és l lyére halotul. Először is tolnék és vészek -, ha képviselik ha Ami azonban gyarok orszá magyarok és ének itt évs szerbek, horv Ezek a kis különböz, e játszóttak. Az hetetlen, ross ezen van: - valamelyik n tartoznak. En is kimondani tünk egyenra. Természetefog játszani, munkatársai sa lesz. Ez az zetiiségenek t amely egyszer át annyi sze desnek az eg - megoldása gára valaki, c csak a nélkül többé nem ell

Persze, a c nemzetisé gártársaink, a szont: magya neve. Tudjuk tegetésekkel gyarország t számára is g boló sovinizm Bányfi-kormá magyarország szólva; elmag válogatóság; lenül sok mó egyik alapve szakolása vol főleg az elma lyet a társad idegentől való „rossz” volt. Nem lényeg hogy amint a delettlen kény s „polgári”, a nek fel. Léve tartományta, tek fői. Így a vesen lovagol. Ezek hát az dig viszolygás hogy Magyar neve. Ugy go egész nemzeti tiségi származ csak a neve k tartani ezt a kinek. Hiszen tek szintjén - zökkel támogá tiségi iskolák kat ad ki, a kat sugároz. N lok rá, hogy zetiségi politik gé erőszakosa nézkek, sporto vüket.

Van ennek érzékeny csak meg: a közönség tuda azt elérte. An indul - külö már megterem nem tudják, v ket. Így a név zet szemében. igénye a fiata azt a nevet v akiknek nyilvá szönheti, hogy a siker öröme nyilván eslelné olyan tapintati

Névmagyarítók

A magyar színház, film és televízió leendő művészeinek — színészek, rendezők, operatőrök — képzéséről olvastam egyszer érdekes tájékoztatást egy hetilapban. Szó volt ebben arról is, hogy tanáraik — többnyire országos hírnévű művészek — milyen szerető gondossággal beszélnek meg növendékeikkel nemcsak művészi, hanem más gondjaikat is. Ha például nevet kell változtatniuk, közösen döntenek el, hogy a fiatal színész milyen néven szerepeljen a színpadon. „Ennek ellenére” — jegyezte meg a cikkíró — „sok rossz megjegyezhetetlen és nem magyaros hangzású név található még a főiskolás és a már végzett fiatal színészek között is!”

Arról van tehát szó, hogy a jövő művészei ne viseljenek rossz, „megjegyezhetetlen” és nem magyaros hangzású neveket. Például olyanokat, mint elődeik? Mondjuk: Psota, Sinkovits, Ruszt, Ruitner, Wegenast, Szevanovity, Delhuza Gjon, Frenreis! Ezeknek a neveknek már a pusztán felsorolása is különös teszt azt, hogy a művészeknek nevet kell változtatniuk, hiszen világos: a teljesítmény meghozza az eredményt, azt a nevet, amelynek viselője nyújt valamit, megfigyeli a közönség, hangzókká böhögtan is. Ha így van, akkor hát miért érdemes egyáltalán foglalkozni a névváltoztatás ilyenfajta, erőteljesen „javasolt” módjával, amely — egyáltalában nem melleleg említve — sportolókka kapcsolatban is gyakori? Azért, mert az idézett cikk egy véleményem szerint téves és káros nézetnek adott hangot, és ez társadalmi ügy.

A színészeknek, rendezőknek, énekeseknek azt szokták mondani: azért kell megváltoztatniuk nevüket, mert végre is ők a magyar művelődés ügyének szentelik magukat, kívánatos tehát, hogy nevük is magyar legyen. A sportolókra az az érv, hogy ők külföldiekkel vívott, hazai vagy nemzetközi mérkőzéseken Magyarországot képviselik — képviseljék tehát nevükben is.

És az érvelés első hallásra helytállónak tűnik, tetszőtősen és logikusnak hangzik. Ha azonban a dolog mélyére hatolunk, kiderül, mi is az igazság.

Először is nem árt emlékeztetni rá, hogy nemcsak sportolónk és művészeink — de közülük is kevésbé a színművészek — hanem tudósaink, mérnökeink, munkásaink is képviselik hazánkat külföldön, és pedig mind gyakrabban. Ami azonban még fontosabb: Magyarország — nemcsak magyarok országa. Hazánk, történelmi sorsa következtében, magyarok és nem magyarok hazája. A magyarokkal együtt élnek itt észvázadók óta németek, románok, szlovákok, szerbek, horvátok, szlovének — egyaránt nemzetiségek.

Ezek a kisebb-nagyobb népcsoportok történelmünkben különböző, egyes képviselőik időnként jelentős szerepet játszottak. Azok, akik Magyarországon állítólag megjegyezhetetlen, rossz és — a hangsúly, gondolom, észrevették, ezen van: — nem magyar hangzású nevet viselnek, jórészt valamelyik nemzetiségből származnak, vagy má is ahhoz tartoznak. Ennek ellenére — és azt remélhetőleg főlőleges is kimondani — ők is Magyarország állampolgárai, nemzetünk egyenrangú tagjai.

Természetesen amikor a fiatal színész végez, magyarul fog juttatni, rendezni, a stúdiókban magyarul fog beszélni munkatársaival, a magyar művészet és műveltség munkáira lesz. Ez azonban nem jelenti azt, hogy megszűnik nemzetiségének tagja lenni. És éppen ez a szerencés kettősség, amely egyszerűen egység is, mutatja: mi az évszázadokon át annyi szenvedést okozó úgynevezett nemzetiségi kérdésnek az egyetlen helyes, emberséges — azaz szocialista — megoldása. Vagyis, hogy Magyarország egyenlő polgára valaki, és ugyanakkor — akár anyanyelvében, akár csak a nélkül — tartozhat valamelyik nemzetiséghez, és az többé nem ellentét.

Persze, a dolog nem ilyen egyszerű. Vannak ugyanis nemzetiségi származású, vagy má is nemzetiségi polgártársaink, akiknek a neve magyaros hangzik, és viszont: magyar nemzetiségűek, akiknek idegen hangzású a neve. Tudjuk — nem kell itt most hosszú történelmi fejtegetéseket untatnom az olvasót —, hogy voltak Magyarországon történetének olyan, és többnyire a magyarság számára is gyászos korszakai, amikor a kormányok tomboló sovinizmussal arra törekedtek — a századfordulón a Bánffy-kormány, azután Horthy kormányai —, hogy a magyarországi nemzetiségeket „asszimilálják”, gorombán szólva: elmagyarosítsák. Ennek eszközeiben nem voltak válogatások: a hatóságok erőszak és végzés szinte végtelenségig sok módot találtak alkalmazni, és az elmagyarosítás egyik alapvető célja a nevek megváltoztatásának kirováskozása volt. Ehhez felhasználták azt, az emberekben, főleg az elmaradottabbakban meglévő tulajdonságot is, amelyet a társadalomlélektan xenofóbiának nevez, vagyis az idegentől való félelmet. A nemzetiségi név mindenképpen „rossz” volt, „kijelölhetetlen” és „megjegyezhetetlen”.

Nem lényegtelen mozzanata ennek az egész ügynek az, hogy amint az eléggé közismert, II. József császár rendelettel kényszerítette birodalma zsidó lakosságát, hogy „polgári”, azaz család- és utónevűllő álló neveket vegyennek fel. Léven Magyarország az osztrák birodalom örökös tartománya, természetesen németes hangzású neveket vettek föl. Így azután az antiszemita uszítás is mindig szívesen lovagolt a zsidók németes nevén.

Ezek hat azok az okok, amelyek miatt megvallom, mindig viszolygást kelt bennem, ha azt hallom hánytorgatni, hogy Magyarország lakóinak legyen magyaros hangzású neve. Úgy gondolom, ez a követelés ellentétes országunk egész nemzetiségi politikájával. Ugyanis van sok nemzetiségi származású állampolgára az országnak, akik már csak a neve közt ahhoz a nemzetiséghez, de ő meg akarja tartani azt a szálát. Joga van hozzá. És nem is árt senkinek. Hiszen az ország — nem a szavak, hanem a tettek színtéje — nem kis erőfeszítésekkel és anyagi eszközökkel támogatja a nemzetiségek fennmaradását: nemzetiségi iskolákat és pedagógusképzőket tart fenn, újságokat ad ki, a rádió nemzetiségi — anyanyelvi — műsorokat sugároz. Mindez teljesen természetes. Csak azért utalok rá, hogy világossá tegyem, mekkora az ellentét nemzetiségi politikánk és egyes emberek ama sokszor eléggé erőszakosan hangzó követelése között, hogy színészek, sportolók magyaros hangzásúra változtassák a nevüket.

Van ennek különben még egy oldala, mégpedig nagyon érzékeny oldala, emberi, érzelmi része. Gondoljuk csak meg: a művészi vagy sportsiker a köztudatban, a közönség tudatában összekapcsolódik annak a nevével, aki azt elérte. Amikor azonban egy fiatal férfi vagy nő elindul — különösen a művészi pályán, szülei többnyire már megteremtették a maguk helyét a társadalomban, és nem tudják, vagy nem is akarják megváltoztatni a nevüket. Így a névváltoztatás szét szakítja a családot a környezet szemében. Márpedig igazán jogos és tiszteltetelmélt igénye a fiatal művészek, sportolóknak (tudósoknak), hogy azt a nevet viselje, amelyet a szülei, akik fölnevelték, akiknek nyilván tehetségét, e tehetség kifejtését is köszönheti, hogy így szülei is részesevessenek az elismerésben, a siker örömeiben. Ettől pedig, ha más nevet viselnek, nyilván elcsúsznak. Ezek az emberi érzésekbe beletiporni olyan tapintatlanság, amely csak rossz vért szülhet.

Pető Gábor Pál

SPORT SPORT SPORT SPORT

NŐI RÖPLABDA NB I

Folytatódik a rájátszás

A női röplabda-bajnokság első osztályában szereplő hat csapat folytatja az első körmérkőzéses sorozatát. Igaz, az elmúlt héten a Magyar Röplabda Szövetség engedélyével a zord időjárás miatt elhalasztották a találkozottakat. A DMVSC—Alba Vólán összecsapásokra január 27-én Székesfehérváron és 29-én Debrecenben kerül sor. Ma délelőtt viszont az eredeti sorsolásnak megfelelően az Almászfűzitől Timföld vendégszerepel az Oláh Gábor utcában.

A tíz órakor kezdődő mérkőzés jelentőségét növeli, hogy jelenleg a vendégek a negyedik, míg a hazaiak az ötödik helyezettek a bajnokságban. A találkozók vége után mindkét együttes autóbuzsba ül és elutazik Almászfűzire, ahol vasárnap délelőtt tíz órakor lesz a visszavágó.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Január 24., szombat

Birkózás

Vasutasok Vágóhid utcai sporttelepek birkózócsarnoka, 9: A Németi Gyula országos ifjúsági kötöttfogású emléksverseny első napi küzdelmei.

Jégkorong

DMVSC nagyerdői műjéppályája, 15.30: Tanítóképző gyakorlat — Csapokert. Úttrőő bajnoki mérkőzés.

Kézilabda

Gépipari sportcsarnoka 3.30: D. Köztuli Epitők—D. Medicsor (leány, Szécs, Varga), 9.15: Hajdúböszörmény—Létavérs (férfi, Cs. Szabo, Széchy), 10.10: Létavérs—Gépipari (fiú, Mezőtelesi, Simon), 10.55: Hajdúböszörmény—D. Sportiskola (fiú, Taizs, Zavaczkó), 11.40: D. Sportiskola—D. Universitas (férfi, Ádám, dr. Szolnok), A Napló-kupa második fordulójának mérkőzése.

Korcsolyázás

DMVSC nagyerdői műjéppályája, 8: Az általános iskolás lakosság és fiúk gyorskorcsolyabajnokságának második fordulója.

Labdarúgás

Margit Téri Általános Iskola tornaterme, 9: Az I. sz. Lakótelepi SE teremtorijának mérkőzése.

Sakk

Ifjúságpólitikai klub (Kossuth u. 1. sz.), 9: Az I. sz. Lakótelepi SE versenye nyugdíjasok részvételével. Nevezés a helyszínen.

Hajdúböszörmény, 8: A Hajdú-Bihar Megyei Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek Szövetségének rendezésében megjelenti, 41 negytőcs csapat és 27 női egyeni versenyző részvételével.

Sportmozgalom

Báránd művelődési ház, 17: A Bárándi SE éves beszámoló közgyűlése.

Szabadidősport

Békessy Béla Általános Iskola tornaterme, 8: Nyitott terem a lakosság részére. — DOTE III. sz. kollégiuma, 10: Az Oxiqén

ötpróba- és triatlonklub foglalkozása — futás.

Január 25., vasárnap

Asztalitenisz

Hajdúszoboszló, Kossuth utcai tornaterem, 8: Ez évi városi ifjúsági, serdülo és újonc leány és fiúbajnokság.

Birkózás

Vasutasok Vágóhid utcai sporttelepek birkózócsarnoka, 9: A Németi Gyula országos ifjúsági kötöttfogású emléksverseny második napi, befejező küzdelmei.

Kézilabda

Városi sportcsarnok, 9.35: Püspökklády—D. Medicsor (férfi, Taizs, Zavaczkó), 10.20: Balmazújváros—Nádudvar (férfi, dr. Anderko, Kecskés), 11.15: Nyiregyházi Tanárképző—Derecske (női, Katona, Nagy M.), 12.10: D. Köztuli Epitők—Szeghalom (női, Nádasi Pesti), 13.05: Szeghalom—Nyiregyházi Tanárképző (női, Kiss I., Vass). Téli városbajnoki mérkőzések.

Gépipari Szakközépiskola sportcsarnoka, 9: Derecske—D. Sportiskola II (leány, Meleska, Titz), 9.45: Berettyóújfalui SE—Biharkezeses (férfi, Gacsályi, Mezel), 10.40: D. Vörös Meteor—D. Sportiskola (leány, Nagy J., dr. Szabo), 11.25: D. Vörös Meteor—D. Kinnizsi (női, Komáromi, Sídó), 12.20: D. Sportiskola—Püspökklády (női, Sebők, Tiba), 13.15: D. Medicsor—D. Sportiskola II (fiú, Komáromi, Sídó). A téli Napló-kupa második fordulójának mérkőzése.

Sakk

Ifjúságpólitikai klub, Kossuth u. 1. sz., 9: Az I. sz. Lakótelepi SE versenye nyugdíjasok részére.

Sífutás

Nagyerdői stadion előtt, 10: A Hazafias Népfreont tömegsportbizottsága és az Oxiqén ötpróba- és triatlonklub versenye. Gyermekek háromszáz, felnőttek hatszáz méteren.

Sportmozgalom

Simonffy u. 1/C I. em., kistanácterem, 9: A Hajdú-Bihar megyei tekezszövetség éves beszámoló gyűlése. Kismarja 18, Csökkő, 15: Sportegyesületi közgyűlések.

Hozzászólás a Napló cikkéhez

A Napló 1987. január 21-i számában Edzésiesen a DMVSC-nél címmel cikk jelent meg. Az újságíró ’kellő informáltság hiányában, a tények teljes ismerete nélkül adta közre dr. Puskás Lajos véleményét a függőben lévő anyagi kérdésekről.

A szurkolók széles táborának valóságú tájékoztatása érdekében a kérdéshez a következőket fűzöm: A labdarúgócsapat eredményes szereplése érdekében a DMVSC Baráti Köre prámiumot tűzött ki az 1986/87. évre. Az időarányos teljesítés elbírálásánál a vezetők és játékosok között — a tervezet félreérthetősége miatt — nézetkülönbség alakult ki. Ezt 1987. január 6-án a baráti kör elnökének, a klub ügyvezető és szakosztályelnökének, valamint vezető edzőjének és technikai vezetőjének jelenlétében a játékosok képviselőiben 5 játékosal (Kiss János, Mező József, Szűcs János, Bücs Zsolt, Szabó József) megvitatuk.

A megbeszélésen kompromisszum született, melynek lényege: a baráti kör elnöke ígéretet tett arra, hogy félére szóló időrányos — egyébként a cikkben szereplőnél kisebb összegű — prámiumot 1987. január 31-ig a labdarúgók részére kifizetik.

Megállapodás született abban is, hogy az éves prámium csak akkor esedékes, ha a csapat a bajnokság végén 8—11. hely között végez és minimum 29 pontot is szerez. Mivel a döntés a játékosok képviselőivel közösen született, az ügy felvetése 1987. január 31. előtt nem aktuális.

Erős György,

a labdarúgó-szakosztály elnöke

Biztató előny a visszavágóra

DMVSC—Borsodi Bányász 24-15 (15-7)

Debrecen, 1100 néző, vezetett Kasza Péntek.

DMVSC: TÓTH I. — SZILÁGYI 6, Nagy Zs. 1, TORÓKNÉ I. RADINNE 9.3, Bojtor 4/2, SZARVAS I., CSERE: SZÁNTÓ 2, KADÁRNÉ, MEDGYESSYÉ. EDZŐ: KOMÁROMI AKOS.

A Borsodi Bányász legjobb góldobói: Bocsiné 8.4, Angyal 3.

Kiállítás: 4. ill. 12 perc (Kerégyártón végleg kizárva). Hétméteres: 0/5, ill. 5/4.

Három gyors debreceni góllal kezdődött pénteken este a női kézilabda-mérkőzés az MNK-ban a döntőbe jutásért. Ezután a hazai csapat lendülete némileg megtört, Nagyk jobbara a kapufát forgácsolták, bal-szerencsések is voltak. Később a rendkívül energikus Rádinne és Szilágyi jóvoltából sikerült növelni az előnyt. Az első játékrészben Tóth Ildikó is remek védekeket mutatott be, igaz, az ellenfélből Bocsiné is jeleskedett, megpróbálta tartani társaiban a lelket.

Szünet után egyre keményebben és sikeresebben védekezett a Bányász, igaz, ez jogos kiállításokat is maga után vont. A kapkodó, szertelen játék közben 16 perc alatt mindössze

hat gól esett. Aztán jobbára Bojtor lövései és Szilágyi betörései által mégis sikerült visszaállítani a korábbi nyolcgólos előnyt, amelyből a végére kilenc lett.

A DMVSC az első félidei és az utolsó öt percben nyújtott teljesítményének köszönhető a tetemesen látványos gólkülönbséget, amely biztatónak látszik a vasárnapi visszavágóra. Erre autóbuzsós utazást hirdett az Expressz Utazási Iroda. Jelentkezni vasárnap reggel nyolc óráig lehet a Tóthfalusi téren, ahonnan az autóbuzsók is indulni fognak.

Cs. Z.

sport

Sportrovat-ügyletes:

Hajdú Károly

Ügylet: 9-től 12-ig

Telefon: 17-152

Diáksport — az élsport szemszögéből

1986-87. a diáksportreform tanéve, hiszen több szervezeti változás bevezetésére került sor a nevelési-oktatási intézményekben, testnevelés és sport vonatkozásában. A közép- és az általános iskolákban megalkultak a diáksportkörök. Diáksport egyesület még nem jött létre megyénkben. Eddig a következő versenyrendszerben indultak a tanulók. Az úttörő-olimpiák 1965-től folynak felmenő rendszerben, változó rendezőkkel (úttörőszövetség, OM, OTSH, MTT) és változó tartalommal, míg a középiskolások 1974 óta mérhetik össze erejüket kilenc sportágban országos szinten.

Sok gondot okozott az erőviszonyok kiegyenlítésére vonatkozó törekvés az általános iskolákban, hogy ne vegye el a kedvét a hátrányosabb helyzetből indulókna (létesítményhiány, kis iskola — kis választási lehetőség, egyesületi háttérhiány stb.) az egyenlőtlen vetélkedés, de biztosítsa a legjobbak fejlődési lehetőségeit is.

Ebben a tanévben került megrendezésre először a középfokú tanintézetek számára két korcsoportban (I—II. osztály, III—IV. osztály) a labdarúgók versenyé, függetlenül egyesületi és iskolai tagság megkülönböztetése nélkül. A résztvevő csapatok száma lényegesen nem változott. A megyei diáksporttanács középisko-

lai sportbizottsága négy labdarúgócsapat versenyt rendezte meg, többnyire oda-visszavágó alapon, figyelembe véve a tanóra-velelem, a társadalmi munka, pályalkötöttség és egyéb felmerülő igényeket. A megyében az erőviszonyok általában az előző évek eredményeit igazolták. Egy-egy sportágban szinte évről évre azonos iskolák kerülnek ki győztesen. Véletlenül történiük így, vagy mi a siker titka? A tapasztalatok alapján az úttörő-olimpiák és középfokú oktatási intézmények országos versenyein a csapatsportágakban történő eredményes szereplést nagymértékben meghatározza az a tény, hogy mennyire sikerül a tehetségeket egy oktatási intézménybe összehozni. Ez ugyanis az eredményesség egyik feltétele.

Mi az előnye és mi a hátránya ennek a lehetőségnek az egyének és a csapatok szempontjából? Ma az élet valamennyi területén kiemelkedő teljesítmény eléréséhez sok munka és idő szükséges. A diáksportolónak a tanulás és sportolás két egyaránt fontos — területen is érvényesül az előbbi elv. A napi munkaprogram, az összhang megteremtése annál könnyebbnek látnak, minél homogénebb a csoport, akár iskolai, akár sport szempontjából. Ezt igazolja a sportági vagy testnevelési osztályok rendszer.

Visszatérve az eredményes szereplés okainak vizsgálatára, megyénk a labdarúgó játékok közül a kézilabdában és röplabdában ér el évek óta kiemelkedő eredményt mindkét versenytipusban. Kézilabdában nevez a legtöbb csapat, mivel egyben a sportágban adottak legjobban a feltételek. A tantervi anyag, a pályavetési és szakemberfeltételek itt a legmegfelelőbbek. Ennek ellenére a megyei úttörő-olimpiák továbbjutás Földes, Nádudvar és Debrecen egy-egy csapata között dönt el. A fiatalabbakat vonzza az egyesületek által felkínált lehetőség, akik igyekeznek az ifjakat a legnagyobb odafigyelést biztosító középiskolákba (Mechwart, kereskedelmi, 109-es szakmunkásképző fiú, Csokonai, Bethlen leány) irányítani.

Így ezek az iskolák aztán „megbecsülve” a tehetségeket, eredményesen szerepelnek országos versenyeken is. Nagy vonzeró, hogy a végzős diákok a kiemelt egyesületek csapataiban folytathatják pályafutásukat. Hasonló a felépítettségröplabdában is, csak szűkebb iskolai és egyesületi bázissal. Leányoknál évek óta a debreceni Arany János Általános Iskola, az Új-kerti Általános Művelődési Központ, a Hortobágyi Általános Iskola és a Tóth Árpád Gimnázium segíti a sportiskola és a DMVSC utánpótlás-nevelését. A fi-

úknál már nem ilyen kedvező a helyzet, nincs meg az egymásra épülés és végül a csúcs, az NB I is hiányzik. Még rosszabb a helyzet korcsolyázásban, hiszen még nem épültek ki ezek a bázisok.

Újabb kérdést tehetünk fel. Miért nincs a legmagasabb osztályban szereplő csapat, mert nincs hozzá tartozó alap, vagy azért hiányzik az utóbbi, mert nincs NB I?

A tények bizonyítják, hogy kiemelkedő iskolai szereplés nem valósítható meg egyesületi háttér nélkül. A heti két-három testnevelési óra, az alkalmankénti tömegsport csupán egy adott sportág megszerettetésére elegendő. A testnevelő tanár, akinek többnyire edzői képessége is van, vállalja a pluszfeladatot, a sportág alapjainak megtanítását, de nem mindegy, hogy milyen körülmények között tud tevékenykedni. Az eredményt ma már csak kiemelt feltételek mellett lehet elérni, megszállottként dolgozva. Ezeket a feltételeket (létesítmény, felszerelés, utaztatás, versenyvezetés) az iskola önmagában nem tudja biztosítani, és ehhez szükséges az egyesületek segítségével.

Magyánk olimpiai pontjainak közel ötven százalékát a 18 évnél fiatalabb sportolók szerzik. Megéri tehát törődni — legalább a kiemelt sportágakat figyelembe véve — a tanulás és sportolás összhangjának megteremtésével.

Kiss Erzsébet

